

ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
กรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด

เอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
กรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด

โดย

เอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง

พิจารณาเห็นชอบโดย

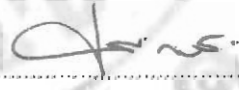
ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)
วันที่ 21 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๕๐

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.รัตนา โทธิสุวรรณ)
วันที่ 21 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๕๐

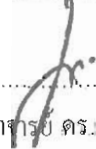
กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ขนิษฐา เสถียรพิระกุล)
วันที่ 21 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๕๐

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)
วันที่ 21 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๕๐

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)
ประธานคณะกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 22 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐

ชื่อเรื่อง ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์
 ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด

ชื่อผู้เขียน นายเอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง

ชื่อปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ

บทคัดย่อ

การศึกษาภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะหนี้และทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ปีบัญชี 2545 - 2547 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด โดยทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด จำนวน 293 คน

ผลการศึกษาภาวะหนี้และทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสหกรณ์ ซึ่งเป็นหนี้สินประเภทเงินกู้สามัญมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้บริการสินเชื่อประเภทเงินกู้สามัญ วงเงินเฉลี่ย 876,920 บาท ใช้บริการเงินกู้พิเศษ วงเงินเฉลี่ย 1,368,877 บาท ส่วนแหล่งเงินกู้อื่น สมาชิกใช้บริการสินเชื่อวงเงินมากกว่า 600,000 บาท และปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินคงเหลือกับสหกรณ์ โดยเป็นหนี้สินที่เป็นประเภทเงินกู้สามัญเฉลี่ย 795,238 บาท ประเภทเงินกู้พิเศษเฉลี่ย 1,352,272 บาท และมีหนี้สินคงเหลือจากแหล่งเงินกู้อื่น มากกว่า 600,000 บาท ส่วนทรัพย์สินจากการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ของสมาชิกนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของรถยนต์มากที่สุด รองลงมาคือ ทาวเฮ้าส์ การศึกษาต่อ และบ้าน โดยรถยนต์มีราคาประเมินเฉลี่ย 852,500 บาท ทาวเฮ้าส์มีราคาประเมินเฉลี่ย 955,500 บาท ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วทรัพย์สินของครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 99.31 พอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

สำหรับผลการศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ในการแก้ไขหนี้สินขั้นต้นควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้หลักพึ่งตนเอง จัดสรรรายได้รายจ่ายให้เกิดความพอดี ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และเพิ่มการออม โดยอาศัยองค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ โดยปรับจากการมีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นการใช้จ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสม
2. ความมีเหตุผล คือ การทำอะไร ทำอย่างไรจึงไม่เป็นหนี้อีก และยินดีตามควร
3. การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น หารายได้เสริม ออมเงิน และไม่กู้โดยไม่จำเป็น

ทั้งนี้ต้องประกอบด้วย 2 เงื่อนไข คือ ใช้ความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือ รอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่จะนำปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รอบคอบในการนำความรู้ไปใช้ ระวังระวังในการใช้ความรู้ และมีคุณธรรมทั้งในด้านความซื่อสัตย์และในด้านการกระทำ

นอกจากนี้ ในด้านหน่วยงานต่าง ๆ ควรจะมีแนวทางในการบริหารหนี้สินของสมาชิก โดย

1. กระทรวงศึกษาธิการ ควรควบคุมการดำเนินการบริหารหนี้สินครูให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ หักเงิน ณ ที่จ่าย แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหนี้สินครู และควบคุมให้ครูปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการโดยเคร่งครัด
2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดลำดับการให้ความช่วยเหลือครูตามความจำเป็นแห่งมูลหนี้ ตั้งคณะกรรมการบริหารหนี้สิน ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการ ติดตามประเมินผลโครงการ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอกระทรวงศึกษาธิการ
3. ธนาคารออมสิน ควรเข้มงวดให้ครูดำเนินการตามเงื่อนไขของโครงการการพัฒนาชีวิตครูอย่างเคร่งครัด ตรวจสอบกับสหกรณ์ก่อนการจ่ายเงิน ไม่พิจารณาหรืออนุมัติเงินกู้ให้แก่ครูที่ได้เข้าโครงการกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และควบคุมให้ครูที่ได้รับเงินไปแล้วปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ
4. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ/สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ควรทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณารายชื่อ เข้มงวดให้ครูดำเนินการตามเงื่อนไขของโครงการการพัฒนาชีวิตครูอย่างเคร่งครัด ตรวจสอบกับธนาคารออมสินก่อนการจ่ายเงิน และควบคุมให้ครูที่ได้รับเงินไปแล้วปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

Title	Debt Conditions and Ways of Debt Management of The Secondary Education Teacher' Saving and Cooperative Ltd. at Loei Province
Author	Mr.Anak Srisumruanrungreung
Degree of	Master of Science in Cooperative Economics
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr.Prasert Janyasupab

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate the following: 1) debt condition and assets of members of Secondary Education Teachers' Saving and Cooperative Ltd. at Loei province, fiscal year 2002-2004, and 2) debt management of the Secondary Education Teacher's Savings and Cooperative Ltd. at Loei province. Primary data were collected from 293 respondents who were members of the cooperative.

Results of the study revealed that majority of cooperative members had debt with the cooperative. Loans were mostly with an average of 867,920 baht and 1,368,877 baht for extra loan. For other loan sources, cooperative members used credit service with the sum of more than 600,000 baht. During that time, they had debt with the cooperative as follows: common loan average 795,238 baht; extra loan average 1,352,272 baht; and other loan more than 600,000 baht. In case of assets obtained from loaning, it was found that most of cooperative members had bought cars followed by townhouse education and house, respectively. The average price of the car was 852,500 baht and average price of townhouse was 955,500 baht. As a whole, most cooperative members agreed that they had more assets when they were members of cooperative. Majority of them (99.31 percent) were satisfied with being the cooperative members.

For ways of debt management, it was found that the initial stage of debt solving was the philosophy of sufficiency economy and self-reliance which could be applied in the cooperative members' daily life.

The following should be taken into consideration:

1. Moderation – spending money when there is necessity and money should be spent appropriately.

2. Reasoning – finding ways to avoid having debt.
3. Immune building – reducing unnecessary expenses.

Moreover, various organizations should have ways of debt management as follows:

1. The Ministry of Education should control the debt administration of teachers which is in accordance with the Ministry of Education's policy. A committee for debt administration of teachers should be appointed in order to control teachers to follow the rules and regulations of the cooperative.
2. The office of the Welfare Promotion Commission should coordinate with concerned agencies – assisting teachers who have debt based on their level of financial problem.
3. The Government Saving Bank should be strict on the conditions of bank's loan project for the development of teachers' life. The bank should check the teachers' debt with the cooperative before releasing the loan to teachers. Also, the bank should monitor teachers on their purpose of using the loan.
4. The Federation of Savings and Credit Cooperatives of Thailand and The Teachers' Saving and Cooperative limited should coordinate with concerned agencies or organizations to monitor loan using of teachers. Also, The Teachers' Saving and Cooperative limited should check with the Saving Bank on financial condition of teachers before releasing the loan.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ และ อาจารย์ชนินฐา เสถียรพิระกุล กรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำจนทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุบลราชธานี จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุดรธานี จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเลย จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด และกรมส่งเสริมสหกรณ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล จนกระทั่งทำให้ปัญหาพิเศษสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่และน้อง ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนทำให้ปัญหาพิเศษสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง

มีนาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	3
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	8
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัดและ	
สถานการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน	11
นโยบายในการแก้ไขหนี้	14
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหนี้/สินเชื่อ	19
หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
สถานที่ดำเนินการวิจัย	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การทดสอบแบบสอบถาม	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	48

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	49
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	49
ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์	62
ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย	
จำกัด	70
ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารหนี้สิน	78
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการศึกษา	81
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	84
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	85
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู	
ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ และจำแนกตามภาค	90
ภาคผนวก ข เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์	101
ภาคผนวก ค รายงานการประชุม	103
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	109
ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย	116

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนสหกรณ์สมาชิก สมาชิกสหกรณ์ หนี้สิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งประเทศ	3
2	จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	5
3	สมาชิก พุนเรื้อนหุ่น ลูกหนี้เงินกู้ กำนารัฐ ปี 2530 (ปีจัดตั้ง) ปี พ.ศ. 2545-2547	6
4	ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2545-2547	12
5	ข้อมูลวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินของครู จำนวนครู และจำนวนหนี้	35
6	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ	46
7	จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	50
8	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามเงินเดือน	52
9	จำนวนและร้อยละแบ่งตามรายได้ทั้งหมด	53
10	จำนวนและร้อยละแบ่งตามเงินเหลือสุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย	54
11	จำนวนและร้อยละของปริมาณรายได้ต่อค่าใช้จ่าย	54
12	จำนวนและร้อยละของแหล่งการหาเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์	55
13	จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการรับราชการ	55
14	จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์	56
15	จำนวนและร้อยละแบ่งตามเหตุการณ์เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์	57
16	จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหนี้ที่ถือในสหกรณ์	57
17	จำนวนและร้อยละแบ่งตามสถานที่ในการฝากเงิน	58
18	จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทการฝากเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์	59
19	จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินฝากในสถาบันการเงิน	60
20	จำนวนและร้อยละของการมีหนี้สินก่อนการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	60
21	จำนวนและร้อยละหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์	61
22	จำนวนและร้อยละแบ่งหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ก่อนการเข้าเป็นสมาชิก	62
23	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามแหล่งเงินกู้	63

ตาราง	หน้า
24 จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทเงินกู้ในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด	63
25 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้สามัญ	64
26 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้พิเศษ	64
27 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหนี้สินจากแหล่งเงินกู้	65
28 จำนวนและร้อยละแบ่งตามหนี้สินคงเหลือของสมาชิกสหกรณ์	66
29 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้สินคงเหลือของเงินกู้สามัญ	67
30 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้สินคงเหลือของเงินกู้พิเศษ	67
31 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้สินคงเหลือจากแหล่งเงินกู้	68
32 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้เงินฉุกเฉิน	69
33 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้เงินฉุกเฉินต่อปี	69
34 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินจากกู้ยืมเงินสหกรณ์ออมทรัพย์	70
35 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถยนต์	71
36 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของทาวเฮ้าส์	72
37 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่กู้เงินเพื่อการศึกษา	72
38 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ กรณีการศึกษา	73
39 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของบ้าน	73
40 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ กรณีบ้าน	74
41 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของบ้านพร้อมที่ดิน	74
42 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินที่ดิน	75
43 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถจักรยานยนต์	76
44 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของคอนโดมิเนียม	76
45 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินสมาชิกสหกรณ์	77
46 จำนวนและร้อยละของความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์	77

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

43

บทที่ 1

บทนำ

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่แพร่ระบาดไปทั่วโลก ทำให้ประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงกระแสที่เขยวกรากนี้ได้ กระแสวัตถุนิยมได้ก็บกลานไปสู่ทุกภาคส่วนและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของทุกสาขาอาชีพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ผู้ประกอบการวิชาชีพครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นข้าราชการกลุ่มใหญ่ที่สุดได้รับผลกระทบจากกระแส เศรษฐกิจแบบทุนนิยมเช่นกัน ส่งผลให้เกิดสภาวะหนี้สินที่บั่นทอนขวัญกำลังใจและประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน

รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยได้พยายามแก้ไขปัญหานี้ แต่ไม่สามารถดำเนินให้ลุล่วง ไปได้ ปัญหานี้สินครูจึงตั้งสมเป็นปัญหาที่เรื้อรัง และเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนา คุณภาพทางการศึกษา รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายก รัฐมนตรี จึงได้มอบนโยบายให้แก่กระทรวงศึกษาธิการที่จะแก้ปัญหานี้สินครูอย่างเบ็ดเสร็จและ ครอบคลุม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของครูอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูและ บุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ ครูมีหน้าที่ ต้องรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งเด็กเหล่านั้นจะเติบโตเป็นกำลังของชาติ ในภายหน้า หากครูมีความมั่นคงในชีวิต มีขวัญกำลังใจในการทำงานก็สามารถอุทิศเวลา เสียสละ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับนักเรียน ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูได้อย่างสมบูรณ์ ได้ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ แต่ในปัจจุบันครูจำนวนหนึ่ง ต้องประสบ กับปัญหานี้สิน อันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการดูแลครอบครัว ซื้อหรือสร้างที่อยู่อาศัย ซื้อ ยานพาหนะ ค่าเล่าเรียนบุตร หรือการนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพเสริม ประกอบกับการขาดวินัย ทางการเงิน หรือหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่รับผิดชอบ ทำให้ครูต้องไปพึ่งแหล่งเงินกู้ทั้ง นอกกระบบและในระบบ ทำให้เกิดสภาวะหนี้สินจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการ ทำงาน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนขาดประสิทธิภาพ

รัฐบาลชุดปัจจุบัน มอบนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปดำเนินการแก้ไข ปัญหานี้สินครู เพราะผู้ประกอบการวิชาชีพครูเป็นข้าราชการกลุ่มใหญ่มาก ได้รับผลกระทบจากปัญห นี้สิน ต้องทำงานท่ามกลางกระแสการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี คนเก่งและมีความสุข สังคมคาดว่าครูจะเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการดำเนินภารกิจดังกล่าว แต่ ปัญหาดังกล่าวก็สั่นคลอนความเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้ประกอบการวิชาชีพครูค่อนข้างมาก สำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์แก่ครูและคณาจารย์ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษา ได้ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู ได้แก่ โครงการกู้เงิน ชพค. โครงการพัฒนาชีวิตครู เป็นต้น

ตามนโยบายของรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีนโยบายแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู โดยยึดหลักการให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับครู ได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานี้อย่างมีบูรณาการ ซึ่งสำนักงาน ก.ค. ได้จัดตั้ง “เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู” เพื่อให้ข้าราชการครูผู้ไปชำระหนี้ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นการผ่อนคลาภาระหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ ซึ่งจะทำให้ข้าราชการครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อคุณภาพของข้าราชการครู ด้วยการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู เริ่มในปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 ได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู เพื่อกำหนดนโยบายแนวทางการจัดสรรเงินให้ข้าราชการครูกู้ยืม พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และคุณสมบัติของข้าราชการครูผู้กู้ยืมและแจ้งให้คณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนระดับจังหวัด/ระดับกระทรวงถือปฏิบัติ โดยมีหน่วยงานปฏิบัติอยู่ 2 หน่วยงาน คือ สำนักงาน ก.ค. สำหรับข้าราชการครูในกรุงเทพมหานครและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสำหรับข้าราชการครูในส่วนภูมิภาค ต่อมาคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) เป็นเจ้าภาพดูแล การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูแบบครบวงจรและต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูรวมอยู่ชุดเดียวกัน นอกจากนี้จะมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนด้วยว่า ในแต่ละปีจะแก้ไขปัญหาหนี้สินให้ครูได้จำนวนเท่าใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ในปี 2545 ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 102 แห่ง จำนวนครูที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ 589,568 คน มีหนี้สินรวม 162,786.07 ล้านบาท เฉลี่ยแล้วครูที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นหนี้สหกรณ์คนละ 0.276 ล้านบาท (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนสหกรณ์สมาชิก สมาชิกสหกรณ์ หนี้สิน ของสหกรณ์ทั่วประเทศ

ภาค	จำนวนสหกรณ์ ที่ เป็นสมาชิก (แห่ง)	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวน หนี้สิน (บาท)	หนี้สินเฉลี่ย ต่อคน (บาท)
กลาง	31	177,886	38,066,990,000	213,996.54
เหนือ	24	123,875	36,269,920,000	292,794.54
ใต้	15	89,341	21,631,890,000	242,127.24
ตะวันออกเฉียงเหนือ	32	198,466	66,817,270,000	336,668.55
รวม	102	589,568	162,786,070,000	276,110.76

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสหกรณ์สมาชิก ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปี พ.ศ. 2546 ได้มีการจัดสรรเงินให้ข้าราชการครูกู้ยืมแล้วทั้งสิ้น 1,661 ล้านบาท ข้าราชการครูที่ได้รับการช่วยเหลือจากโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู รวมทั้งสิ้น 20,198 ราย ในปี พ.ศ. 2546 มีข้าราชการครูส่งข้อมูล แสดงภาวะหนี้สินแล้ว จำนวน 183,075 ราย จากจำนวนครูทั่วประเทศไทย จำนวน 609,282 ราย เป็นกลุ่มใหญ่ จำนวน 1,324 กลุ่ม มีเงินออมในกลุ่มทั้งสิ้น 270.81 ล้านบาท ธนาคารออมสิน ได้อนุมัติเงินกู้ไปแล้ว จำนวน 56,390 ราย เป็นเงิน 42,616.64 ล้านบาท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ความสำคัญของปัญหา

ทุกข์ของครูเป็นทุกข์ของแผ่นดิน ทุกข์ของครูเกิดขึ้นมาจากปัญหาหนี้สิน จึงเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต จิตวิญญาณของครู ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทุกข์ของครูจึงเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda)

นับเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อเรื้อรังมายาวนานเกี่ยวกับการแก้ปัญหานี้สินครู เพราะปัญหานี้สินของครูเป็นปัญหาที่ครูต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนี้ในระบบที่บางครั้งแทรกซึมเข้ามาโดยที่ครูไม่รู้สึกว่านี่คือสภาพหนี้ เพราะการเผชิญกับปัญหานี้สิน

กลายเป็นวิถีชีวิตและจิตวิญญาณของครู ซึ่งส่งผลให้ครูมีหนี้สินถาวร กลายเป็นมรดกตกทอดตลอดจนเป็นภาระสู่ลูกหลาน สร้างความทุกข์ทรมานอย่างเป็นระบบ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “อิมาทาน โลกเก; การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก”

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เป็นสถาบันการเงินที่มีครูเป็นสมาชิกจำนวนมากของกู้เงิน และมีมูลค่าหนี้รวมสูงสุด ครูส่วนใหญ่เห็นว่าดอกเบี้ยถูก มีการเฉลี่ยเงินคืน บางกลุ่มกู้เงินไปลงทุนค้าขาย ทำให้มีทุนหมุนเวียนในการจัดการกู้เงินเพื่อซื้อที่ดินหรือซื้อบ้าน ทำให้เกิดทรัพย์สิน คนในครอบครัวมีที่พักพิงมั่นคงถาวร และมีความสุขมากขึ้น เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในด้านวัตถุ มีความสัมพันธ์กับค่านิยม การบริโภค ต้องการให้คนบริโภคมาก โดยไม่ทำให้เขาเกิดการผลิตขึ้นจะทำให้เกิดการฟุ้งเฟ้อ กู้หนี้ยืมสิน ทุจริต เพื่อการบริโภคได้มากเป็นการบริโภค ที่ผิดพลาด มีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้ามได้คุณภาพชีวิตย่อมเป็นฐานสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ต่อไป ทำให้ชีวิตมีความดีงามยิ่งขึ้น ภาวะหนี้ที่เกิดจากความต้องการในการพัฒนาตนหรือต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รัฐบาลตระหนักและเข้าใจดีว่าต้องให้ ความช่วยเหลือเพื่อมิให้ครูต้องรับภาระหนี้ที่เกิดขึ้น จนทำให้กระทบกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ออมทรัพย์ รัฐบาลได้ประสานกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ทั่วประเทศ ขอความร่วมมือให้บริการกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และจัดตั้งเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ตลอดจนจัดทำโครงการพัฒนาชีวิตครูเพื่อแก้ไขภาวะหนี้สินดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินมากจากการดำรงชีพ ปัญหาหนี้สินที่มีอยู่ทั่วประเทศ มีจำนวนเงินกู้ประมาณ 57,000 ล้านบาท เป็นการกู้ไปซื้อบ้าน กู้เพื่อดำรงชีวิต เช่น กู้ไปใช้หนี้มีประมาณกว่า 50,000 ล้านบาท กู้ซื้อยานพาหนะประมาณ 25,000 ล้านบาท เพื่อการศึกษาต่อประมาณ 8,600 ล้านบาท และกู้ เพื่อการลงทุนค้าขายกว่าประมาณ 6,000 ล้านบาท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ในปีการเงิน พ.ศ. 2545 ครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นสมาชิกชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 32 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิก 198,466 คน หนี้สินรวม 66,817.27 ล้านบาท หนี้สินเฉลี่ยต่อคน 0.34 ล้านบาท แต่เมื่อแยกเป็นรายจังหวัด พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ครูมีหนี้สินเฉลี่ยต่อคนสูงที่สุด คือ 0.58 ล้านบาท ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์.... จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	เลย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย	1,124	655,440,000	583,131.67
2	เลย	ครูเลย	6,023	3,201,040,000	531,469.37
3	ร้อยเอ็ด	ครูร้อยเอ็ด	12,684	6,238,350,000	491,828.29
4	มุกดาหาร	ครูมุกดาหาร	3,503	1,655,880,000	472,703.40
5	หนองบัวลำภู	ครูหนองบัวลำภู	4,308	1,787,500,000	414,925.72
6	สกลนคร	ข้าราชการสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ	489	187,420,000	383,271.98
7	ศรีสะเกษ	ครูศรีสะเกษ	14,501	5,381,440,000	371,108.20
8	กาฬสินธุ์	ครูกาฬสินธุ์	10,125	3,658,560,000	361,339.26
9	สุรินทร์	ครูสุรินทร์	13,013	4,629,060,000	355,725.81
10	ยโสธร	ครูยโสธร	4,726	1,632,330,000	345,393.57
11	อำนาจเจริญ	ครูอำนาจเจริญ	3,134	1,073,680,000	342,590.94
12	อุบลราชธานี	ครูอุบลราชธานี	14,423	4,907,640,000	340,264.85
13	บุรีรัมย์	ครูบุรีรัมย์	14,485	4,829,310,000	333,400.76
14	มหาสารคาม	ครูมหาสารคาม	8,987	2,970,240,000	330,504.06
15	ร้อยเอ็ด	สามัญศึกษาร้อยเอ็ด	1,367	438,990,000	321,133.87
16	อุดรธานี	สมาธรรมจักรอุดรธานี	1,780	562,620,000	316,078.65
17	อุดรธานี	ครูอุดรธานี	10,985	3,420,910,000	311,416.48
18	ขอนแก่น	ครูขอนแก่น	16,837	5,014,320,000	297,815.53
19	สกลนคร	ครูสกลนคร	10,122	2,940,530,000	290,508.79
20	นครราชสีมา	ครูนครราชสีมา	18,794	5,171,240,000	275,153.77
21	ชัยภูมิ	ครูชัยภูมิ	9,262	2,546,470,000	274,937.38
22	สุรินทร์	ครูสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์	1,094	293,540,000	268,318.10
23	อุบลราชธานี	ข้าราชการสังกัด กระทรวงศึกษาธิการอุบลราชธานี	1,543	408,410,000	264,685.68
24	นครพนม	ครูนครพนม	4,678	1,186,100,000	253,548.53
25	หนองคาย	ครูหนองคาย	5,428	1,146,860,000	211,285.92
26	หนองคาย	สมาหนองคาย	560	114,680,000	204,785.71
27	ชัยภูมิ	สามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ	783	151,780,000	193,844.19

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์.... จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
28	นครราชสีมา	สามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	1,506	280,630,000	186,341.30
29	กาฬสินธุ์	สามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์	1,041	180,660,000	173,544.67
30	มุกดาหาร	สามัญศึกษามุกดาหาร	233	38,500,000	165,236.05
31	นครพนม	ครุมัธยมศึกษานครพนม	635	94,410,000	148,677.17
32	บุรีรัมย์	คุรุกรรมสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์	293	18,730,000	63,924.91
รวม			198,466	66,817,270,000	336,669

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสหกรณ์สมาชิก ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์คุรุกรรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ผลการดำเนินงานเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2545 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีการขยายตัว ทั้งจำนวนสมาชิก ทุนเรือนหุ้น เงินกู้ และผลกำไร ตามรายละเอียดใน ตาราง 3

ตาราง 3 สมาชิก ทุนเรือนหุ้น ลูกหนี้เงินกู้ กำไรสุทธิ ปี 2530 (ปีจัดตั้ง) ปี พ.ศ. 2545 - 2547

รายการ	ปีก่อนตั้ง (2530)	ปี 2545	ปี 2547
สมาชิก (คน)	202	1,124	1,120
ทุนเรือนหุ้น (บาท)	54,760	176,895,950	282,706,740
กู้สามัญ (บาท)	2,000,000	216,276,676	513,565,713.00
(สัญญา)	50	726	1,247

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	ปีก่อนตั้ง (2530)	ปี 2545	ปี 2547
กู้พิเศษ (บาท)	-	434,423,466.50	533,803,525.00
(สัญญา)	-	364	78
กำไรสุทธิ (บาท)	33,210.53	20,018,494.60	33,153,019.36

ที่มา: รายงานกิจการประจำปีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ปี 2545 – 2547 (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย, 2547)

ในปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มาก ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีจำนวนสมาชิก 1,124 คน สินทรัพย์รวม 668.57 ล้านบาท หนี้สินรวม 457.92 ล้านบาท ตลอดจนให้สมาชิกกู้ยืมเงินทุกประเภทรวม 655.44 ล้านบาท เป็นประเภทเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ รวม 1,090 สัญญา โดยแยกเป็นประเภทเงินกู้สามัญ จำนวน 726 สัญญา เป็นเงิน 216.28 ล้านบาท และประเภทเงินกู้พิเศษ จำนวน 364 สัญญา เป็นเงิน 434.42 ล้านบาท สหกรณ์ได้ประสบปัญหาในการปล่อยเงินกู้แก่สมาชิก เพราะมีหนี้ตามคำพิพากษา จำนวน 0.32 ล้านบาท ลูกหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 3.58 ล้านบาท และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจำนวน 2.3 ล้านบาท ซึ่งมีปัญหามากขึ้นในปีบัญชี 2547 ลูกหนี้ตามคำพิพากษา จำนวน 5.35 ล้านบาท ลูกหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 5.45 ล้านบาท และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมีจำนวน 3.2 ล้านบาท มีสมาชิกกู้เงินสหกรณ์มากกว่า 50% ของสมาชิกทั้งหมด ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเพราะขาดประสิทธิภาพในการบริหารหนี้ของสหกรณ์ หรือสมาชิกขาดความสามารถในการชำระหนี้จึงส่งผลต่อการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์ (รายงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด, 2545)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะหนี้และทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ปีบัญชี 2545 - 2547
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสหกรณ์ ก่อนที่จะมีหนี้สินและหลังจากมีหนี้สินว่าได้นำหนี้สินที่กู้ไปก่อให้เกิดทรัพย์สิน ตามวัตถุประสงค์ที่กู้เงินไปหรือไม่ อย่างไร
2. กระบวนการศึกษาธิการใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในสังกัด

ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ฐานข้อมูลปี 2545 ในการหายอดลูกหนี้ (ลูกหนี้เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ) โดยคำนวณจากหนี้คงเหลือจากลูกหนี้ทั้งสิ้นหารด้วยจำนวนสมาชิกทั้งหมด
2. ศึกษาภาวะหนี้สินและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อรายในปี 2545-2547 โดยใช้จำนวนหนี้ทั้งหมด (ลูกหนี้เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ) หารด้วยจำนวนสมาชิกที่กู้เงินสหกรณ์ตามจำนวนสัญญาเงินกู้ (สามัญและพิเศษ)
3. ศึกษาแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด จากคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ทรงคุณวุฒิ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครู และลูกจ้างประจำสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครูและ

ลูกจ้างประจำสังกัดกรุงเทพมหานคร และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครูและลูกจ้างประจำโรงเรียนเอกชน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจังหวัดเลย ร้อยเอ็ด มุกดาหาร หนองบัวลำภู สกลนคร ศรีสะเกษ กาฬสินธุ์ สุรินทร์ โสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี บุรีรัมย์ มหาสารคาม อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา ชัยภูมิ อุบลราชธานี นครพนม และหนองคาย

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครูและลูกจ้างประจำสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดเลย

ภาวะหนี้สิน หมายถึง จำนวนหนี้สินที่คิดเป็นจำนวนเงิน ระยะเวลาที่เป็นหนี้ อัตราดอกเบี้ยและสาเหตุที่ก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

หนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลหรือกิจการมีภาระผูกพันต่อบุคคลภายนอกที่ต้องชำระเงิน ซึ่งอยู่ในรูปของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้เงินกู้ ตัวเงินจ่าย ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และหุ้นกู้ เป็นต้น

การบริหารหนี้สินครู หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์กำหนดแนวทางวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินให้ลดลง เพื่อให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น

แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู หมายถึง แนวทางดำเนินการเฉพาะกิจที่เป็นโครงสร้างผูกพัน หรือการสนับสนุนการช่วยเหลือเกื้อกูลให้ครูที่มีหนี้ลดลงหรืออัตราดอกเบี้ยลดลงหรือมีช่วงระยะเวลาผ่อนชำระหนี้สั้นขึ้น

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าที่บุคคลหรือกิจการมีไว้ครอบครอง ซึ่งอยู่ในรูปของเงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ตัวเงินรับ รายได้ค้างรับ วัสดุอุปกรณ์ และที่ดิน เป็นต้น

สินทรัพย์เพิ่ม หมายถึง สินทรัพย์ที่สมาชิกได้เพิ่มขึ้นโดยการกู้เงินประเภทสามัญและเงินกู้พิเศษ โดยผ่อนชำระให้กับสหกรณ์

เงินกู้สามัญ หมายถึง เงินกู้เพื่อใช้จ่ายยามจำเป็นหรือก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก เช่น เพื่อใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล เพื่อการศึกษา ซื้อมอไซค์ของใช้ในบ้าน เพื่อซ่อมแซมบ้าน ซื้อมอเตอร์ไซด์ ชำระหนี้เก่า ใช้จ่ายในการสมรส อุปสมบท ฯลฯ โดยสหกรณ์จะจำกัดจำนวนขั้นสูงที่สมาชิกแต่ละคนสามารถกู้ได้ ให้สมาชิกชำระเป็นรายเดือนพร้อมเงินต้นและดอกเบี้ย จนกว่าจะชำระหมด โดยใช้บุคคลค้ำประกัน อย่างน้อย 1 คน

เงินกู้พิเศษ หมายถึง สหกรณ์ที่มีความมั่นคงและมีสภาพคล่องทางการเงินสูงสามารถเป็นทุนให้สมาชิกกู้เงิน เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีวงเงินที่สูงกว่าการกู้เงินสามัญ โดยใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน และระยะเวลาการผ่อนส่งนานกว่าเงินกู้สามัญและสามารถกู้ได้เพียงสัญญาเดียวไม่สามารถกู้เงินประเภทอื่นได้

รายได้ หมายถึง เงินเดือนบวกเงินเพิ่มพิเศษที่ได้รับจากหน่วยงานที่สังกัด
ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายของสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องใช้จ่ายทั้งหมดในแต่ละ
เดือน

สมาชิก หมายถึง ข้าราชการครูหรือลูกจ้างประจำที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ภายในจังหวัดเลย

จำนวนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง จำนวนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2545

ระยะเวลาที่รับราชการ หมายถึง ระยะเวลาที่นับเป็นปี เริ่มจากวันที่บรรจุเข้ารับ
ราชการครูจนถึงปัจจุบัน

ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง ระยะเวลาที่นับเป็นปีเริ่มจากวันที่
สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์จนถึงปัจจุบัน

จำนวนหุ้นในสหกรณ์ หมายถึง จำนวนหุ้นที่คิดราคาเป็นเงินที่สมาชิกมีอยู่ใน
สหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน

จำนวนเงินฝาก หมายถึง จำนวนเงินฝากที่หน่วยเป็นบาท โดยที่สมาชิกมีอยู่ที่
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในปัจจุบันของสมาชิกแต่ละราย

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนที่เป็นอัตราเงินเดือนและเงินประจำ
ตำแหน่งของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

เงินหัก ณ ที่จ่าย หมายถึง เงินเดือนหรือรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ที่หัก ค่าหุ้น เงิน
ฝากประจำ และเงินงวดชำระหนี้กู้ยืมสหกรณ์เป็นประจำทุกเดือน

สทศ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและ
บุคลากรทางการศึกษา

ช.พ.ค หมายถึง การฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงาน กค. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

สำนักงาน ก.ค.ศ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (สำนักงาน กค. เดิม)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาภาวะหนี้สินของข้าราชการครู และแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์
กรณศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด และ
สถานการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน
2. นโยบายในการแก้ไขหนี้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหนี้/สินเชื่อ
4. หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด และสถานการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน

ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด มีนายฉลอง ขาลตา ซึ่ง
ขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนเลขอนุกูลวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นผู้ดำเนินการ
จัดตั้ง โดยส่งหนังสือชี้ชวนไปยังข้าราชการและลูกจ้างประจำสังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อสมัครเข้า
เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2530 ได้ประชุมใหญ่ ณ โรงเรียนอนุกูลวิทยา เพื่อ
ดำเนินการประกาศของจดทะเบียนสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้รับจดทะเบียนสหกรณ์ออมทรัพย์ในวันที่
8 ตุลาคม 2530 เลขทะเบียน สทส(อ) 134/2530 สมาชิกแรกตั้งจำนวน 202 คน และมีเงินทุนแรกตั้ง
จำนวน 54,760 บาท

เมื่อแรกตั้งสหกรณ์ฯ มีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 13 คน ให้สินเชื่อแก่
สมาชิก 2 ประเภท คือ เงินกู้สามัญในวงเงินไม่เกิน 50,000 บาท และเงินกู้ฉุกเฉินวงเงินไม่เกิน
2,000 บาท ในระยะแรกได้อาศัยชั้นล่าง หอประชุมโรงเรียนเลขอนุกูลวิทยา เป็นสถานที่ทำการ
ต่อมาเมื่อปี 2540 คณะกรรมการดำเนินการอนุมัติให้ซื้อที่ดินและสร้างอาคารสำนักงานในราคา 4.5
ล้านบาท เป็นที่ทำการสร้างเสร็จเปิดทำการในวันที่ 28 มกราคม 2542 เป็นอาคาร 3 ชั้น บนพื้นที่ 2
ไร่ ชั้นที่ 1 เป็นห้องพัสดุและลานจอดรถ ชั้นที่ 2 เป็นห้องประธานกรรมการ สำนักงานผู้จัดการและ

เจ้าหน้าที่ ชั้นที่ 3 เป็นห้องประชุมบรรจุได้ 100 คน ตั้งอยู่เลขที่ 43 หมู่ 8 ตำบลนาอาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย

รายนามประธานกรรมการดำเนินการตั้งแต่ เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

1. นายฉลอง บาลลา ปี พ.ศ. 2530 - 2533, 2536, 2539 – 2540
2. นายดำรง พงษ์พิมาย ปี พ.ศ. 2534
3. นายประหยดศักดิ์ บัวงาม ปี พ.ศ. 2535
4. นายสุพล ทองดี ปี พ.ศ. 2537 – 2538, 2541 – 2542
5. นายโกศล บุญไชย ปี พ.ศ. 2543 – 2544
6. นายวัชรชัย ศรีภูมิสวัสดิ์ ปี พ.ศ. 2545 – 2548

ตำแหน่งผู้จัดการเมื่อเริ่มก่อตั้ง นายบันดาลศิลป์ เสี่ยงล้ำ เลขานุการได้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ โดยในขณะนั้นรับราชการเป็นครูที่โรงเรียนเลออนุกุลวิทยา และในปี 2537 ได้แต่งตั้ง นางฉัตรวรรณ จรูญเพ็ญ ดำรงตำแหน่งผู้จัดการจนถึงปัจจุบัน

ตาราง 4 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2545 - 2547

รายการ	ณ 31 ธันวาคม		
	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
สมาชิก	1,124	1,103	1,102
ทุนเรือนหุ้น	176,895,950.00	210,396,350.00	282,706,740.00
เงินรับฝาก	254,783,066.09	328,932,624.38	303,188,485.58
เงินให้กู้แก่สมาชิก	655,440,000.00	867,137,351.00	1,050,468,682.00
สินทรัพย์	668,565,656.46	874,674,003.12	1,063,706,697.18
หนี้สิน	457,924,615.37	621,524,910.98	728,573,786.68
รายได้	41,666,477.77	55,445,527.89	68,321,810.17

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	ณ 31 ธันวาคม		
	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
รายจ่าย	21,647,528.17	28,619,971.84	35,169,790.81
กำไรสุทธิ	20,018,494.60	26,825,556.05	33,152,019.36

ที่มา: รายงานกิจการประจำปีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ปี 2545 – 2547 (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย, 2547)

สถานการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน

บทบาทหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ การให้ความช่วยเหลือสมาชิกในด้านการเงิน ทั้งด้านการรับฝาก การให้กู้ยืม เงินหุ้นรายเดือนที่สมาชิกส่งให้สหกรณ์ทุกเดือน จะเป็นเงินทุนพื้นฐานสำหรับการให้กู้ยืม นอกจากนี้ยังมีการรับฝากเงินจากสมาชิก ทั้งประเภท ออมทรัพย์ และฝากประจำ ทำให้มีเงินทุนมากพอที่จะช่วยเหลือในยามเดือดร้อนเงินทอง ในข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์ จะกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกโดยวิธีร่วมกันดำเนินธุรกิจ เพื่อประโยชน์ด้วยกัน รวมถึงเรื่องการให้สมาชิกกู้เงินตาม ความจำเป็น โดยสมาชิกจะมีสิทธิและหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักการ ข้อบังคับ ระเบียบ และมติของสหกรณ์

ตามข้อบังคับของสหกรณ์เงินกู้แต่ละประเภทจะให้ได้เฉพาะเพื่อการ อันจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เห็นสมควร ข้อบังคับจะว่าอย่างไร เป็นเรื่องของข้อบังคับ แต่มีสมาชิกจำนวนหนึ่ง เข้าไปติดอยู่ในวงจรของหนี้สินจนไม่รู้ว่าจะแก้ได้อย่างไร เพราะมีทั้งหนี้สหกรณ์และหนี้ภายนอกทุกโครงการที่เข้าไปช่วยเหลือ กลับกลายเป็น การเพิ่มหนี้ให้มากขึ้น สร้างปัญหามากขึ้น โดยเฉพาะการหักเงิน ณ ที่จ่ายของสหกรณ์ออมทรัพย์ (คัมภีร์ แก้วเจริญ, 2537)

ภาพโดยรวม สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนดำเนินงาน 546,991.93 ล้านบาท แยกเป็นทุนภายใน ร้อยละ 87.99 ได้จากทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 55.29 เงินรับฝาก ร้อยละ 32.70 และจากภายนอกเป็นเงินกู้ยืมและอื่นๆ ร้อยละ 12.01 ด้านการใช้เงินทุน ลงทุนให้ลูกหนี้มากที่สุด ร้อยละ 83.08 ในจำนวนนี้พบว่า เกินครึ่งเป็นลูกหนี้ระยะยาวมากที่สุดถึง ร้อยละ 80.04 ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีลูกหนี้มากที่สุด ร้อยละ 10.95 และสหกรณ์ออมทรัพย์รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 10.72

หากพิจารณาความสัมพันธ์ของแหล่งเงินทุนกับการใช้เงินท่อนก่อนข้างมีความเสี่ยง เนื่องจาก สหกรณ์นำแหล่งเงินทุนระยะสั้นไปปล่อยกู้กับสมาชิกสามารถกู้ได้เป็นลักษณะกู้หนี้สัญญาใหม่ไป ล้างหนี้สัญญาเดิม อาจมีผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ หากเงินทุนระยะสั้นถูกเรียกคืนโดยฉับพลัน เป็นจำนวนมากๆ ซึ่งสัดส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ปรับตัวลดลงจาก 0.68 เท่า ในปี 2546 เป็น 0.64 เท่า ในปี 2547 (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2547)

นโยบายในการแก้ไขหนี้

นโยบายของรัฐบาล

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) สรุปไว้ว่า รัฐบาลมีนโยบายเสริมสร้างขวัญกำลังใจ แก่ข้าราชการครูเพื่อส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือ และไว้วางใจจาก สาธารณชน อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ จึงมอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน ก.ค. เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งขณะนี้ได้มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน ข้าราชการ ครูรวม 2 โครงการ คือ

1. โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ดำเนินการ ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้เงินงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้โดยการให้ข้าราชการครูกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และผ่อนชำระคืนในระยะยาว เพื่อนำไปชำระหนี้ตาม ความจำเป็น อันเป็นการบรรเทาภาระหนี้สินที่มีอยู่
2. โครงการพัฒนาชีวิตครู ดำเนินการร่วมกับธนาคารออมสิน โดยธนาคาร ออมสินให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อ โดยการรวมหนี้ที่มีอยู่ทั้งหมดจากหลายแห่ง ซึ่งมีดอกเบี้ย สูงมาไว้ที่ธนาคารออมสิน ซึ่งดอกเบี้ยต่ำกว่า และให้ผ่อนชำระคืนในระยะยาว เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนา ชีวิตครูให้ดีขึ้นอย่างบูรณาการ เบ็ดเสร็จ และยั่งยืน

การดำเนินงานตามโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการ ครู ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540 จนถึงปีงบประมาณ 2546 รวมเงินทุนหมุนเวียนที่รัฐบาล จัดสรรให้ทั้งสิ้น 1,200 ล้านบาท สำนักงาน ก.ค. ได้จัดสรรให้ข้าราชการครูกู้ยืมไปชำระหนี้ ตาม หลักเกณฑ์ เป็นเงินทั้งสิ้น 1,661.30 ล้านบาท มีข้าราชการครูได้รับการช่วยเหลือ ตามโครงการนี้ ไป แล้วทั้งสิ้น รวม 20,198 ราย การดำเนินงานประสบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ข้าราชการครุมีหนี้สินมาก เนื่องจากสามารถกู้เงินจากแหล่งต่างๆ ได้ง่าย และมีการใช้จ่ายมาก ทั้งในด้านรายจ่ายเพื่อสังคมและส่วนตัว
2. จำนวนเงินงบประมาณที่จัดสรรให้แก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครุ มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณหนี้สินข้าราชการครุที่มีอยู่
3. วงเงินให้กู้ยืมเพียง 200,000 บาท ไม่เพียงพอที่จะใช้ชำระหนี้ได้
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครุ

เนื่องจากโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครุ ดำเนินการโดยใช้งบประมาณ ซึ่งมีเงินน้อย ไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครุที่มีอยู่จำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงาน ก.ค. จึงร่วมมือกับธนาคารออมสิน จัดทำโครงการพัฒนาชีวิตครุ ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา โดยธนาคารออมสินให้การสนับสนุน ด้านการเงิน โดยการให้สินเชื่อ เพื่อช่วยปลดปล่อยหนี้สินข้าราชการครุที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสนับสนุนเงินหรืออื่นๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการพัฒนาชีวิตครุ โดยมีวงเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยดังนี้

1. กรณีใช้บุคคลค้ำประกัน ให้กู้ได้ 30 เท่าของเงินเดือน แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ผ่อนชำระภายใน 10 ปี
2. หากใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน ให้กู้ได้รายละเอียดไม่เกิน 2,000,000 บาท ผ่อนชำระภายใน 30 ปี หรือจนถึงอายุ 65 ปี

อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6.25 ต่อปี และธนาคารจะจ่ายเงินสนับสนุนคืน ให้แก่กลุ่มอีกร้อยละ 1 ของเงินต้นคงเหลือ เมื่อผ่อนชำระหนี้ไปแล้วครบ 1 ปี โดยมีเงื่อนไข คือ สมาชิกในกลุ่มชำระหนี้ได้ครบถ้วน 100% ตามกำหนดเวลา มีการออมและเงินออมเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ขณะนี้ได้มีการขยายโครงการพัฒนาชีวิตครุไปในจังหวัดต่างๆ รวม 75 จังหวัด สมาชิกจำนวน 82,874 คน (1,203 กลุ่ม) มีเงินออมรวมทั้งสิ้น 171.40 ล้านบาท และสมาชิกได้รับ การช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหานี้สิน จำนวน 53,738 คน เป็นเงินรวม 35,482.31 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์สมาชิกโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือไปแล้วพบว่า สมาชิกมีความพอใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะโครงการได้รวมหนี้ทั้งหมดไว้ที่ธนาคารออมสินเพียงแห่งเดียว ซึ่งสามารถผ่อนชำระคืน ในระยะยาว อัตราดอกเบี้ยต่ำ สามารถแก้ไขปัญหานี้สินของสมาชิกได้อย่างแท้จริงและเบ็ดเสร็จ ทำให้มีเงินเหลือพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น รวมทั้งทำให้ครอบครัวปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นผู้มีความวินัยทางการเงิน ประหยัด อดออม มีการรวมกลุ่มของ ข้าราชการครุเป็นเครือข่าย เพื่อแก้ไขปัญหานี้สินช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมในการพัฒนาชีวิตของสมาชิก และพัฒนา

ตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวิชาการ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน คือ ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินมาก มีหลักทรัพย์ไม่เพียงพอที่จะนำมาค้ำประกัน ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างเบ็ดเสร็จ และข้าราชการที่ได้รับการช่วยเหลือตามโครงการนี้แล้ว ไปก่อหนี้ใหม่ขึ้นอีก เป็นต้น

ปัจจุบัน พบว่า การแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครูตามนโยบายรัฐบาล ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง 2 โครงการ สามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้สินของข้าราชการครูทำให้ มีขวัญและกำลังใจ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานในหน้าที่ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้าราชการครูมีหนี้สินมาก รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างเบ็ดเสร็จ จึงควรส่งเสริมให้ข้าราชการครู มีวินัยทางการเงิน ลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรณรงค์สร้างจิตสำนึก และค่านิยมที่เหมาะสมกับสถานภาพของครู การออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้ครูมีอาชีพเสริม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ นอกจากนี้รัฐบาลควรยกเว้นค่าธรรมเนียม ในการจดทะเบียนจำนอง หลักทรัพย์ ให้แก่ข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครูเป็นกรณี พิเศษ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ข้าราชการครู และรัฐบาลควรสนับสนุนหาแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2547) นอกจากการดำเนินงานแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครู โดยรัฐบาลใช้เงินงบประมาณสนับสนุนจัดตั้งเป็นเงินหมุนเวียนให้ข้าราชการครูได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปชำระหนี้แล้ว ยังดำเนินการโดยวิธีที่ไม่ใช้เงิน ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน และรณรงค์ให้ข้าราชการครู ออมทรัพย์และช่วยเหลือตนเองด้วยการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น การปลูกผักสวนครัวและอาชีพเสริมอื่นๆ ซึ่งไม่กระทบต่อการปฏิบัติงาน และเริ่มดำเนินงานไปแล้ว
2. ประสานกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ เพื่อจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสถาบันการเงิน ให้บริการข้าราชการครูกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยได้จัดประชุมสัมมนาประธานและผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศมาร่วมให้ ข้อคิดแนวทางร่วมกัน

3. ประสานขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขยายจำนวนงวดจากการชำระหนี้เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษของข้าราชการครู ที่กู้เงินสหกรณ์ให้ยาวออกไปอีก เพื่อผ่อนคลายปัญหาในการชำระหนี้เงินกู้ของข้าราชการครู

4. ดำเนินการขอความร่วมมือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ที่ข้าราชการครูเป็นสมาชิกทุกแห่ง เพื่อให้พิจารณาปรับปรุงสัญญาเกี่ยวกับการชำระหนี้เงินกู้แก่สมาชิก กรณีที่สมาชิกนำเงินไปชำระหนี้เงินต้นเป็นบางส่วน โดยให้ลดเงินต้นและลดดอกเบี้ยตามที่เป็นอย่างจริง

5. แสวงหาแหล่งเงินจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำมาช่วยบรรเทาปัญหานี้ขึ้น ทั้งนี้ จากการประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้แทนกลุ่มข้าราชการครูภาคต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการ และธนาคารออมสิน ทั้งสามฝ่ายจึงได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะดำเนินการ “โครงการพัฒนาชีวิตครู” และกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงกับธนาคารออมสิน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการปฏิบัติตามโครงการดังกล่าว เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหานี้ขึ้นข้าราชการครูโดยเตรียมดำเนินการประนอมหนี้จากแหล่งเงินกู้ต่างๆ และมีการสำรวจศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหานี้ขึ้นข้าราชการครู

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะปลดเปลื้องหนี้สินให้กับข้าราชการครูที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และจากการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแก้ปัญหานี้ขึ้นข้าราชการครู เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2540 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น (นายสุวัชร รั้งสัตพล) ได้ให้นโยบายที่จะแก้ไขปัญหาระงคว่น 2 ประการ ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการจะโอนเงินจากเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการแก้ปัญหานี้ขึ้นข้าราชการครู พ.ศ. 2540 งบประมาณ 500 ล้านบาท ไปชำระหนี้เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์ และสมาชิกล้วนๆ ชำระหนี้กับเงินทุนหมุนเวียนแทน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี ชำระคืนไม่เกิน 5 ปี โดยมีเงื่อนไขว่า สมาชิกดังกล่าวจะไม่มีสิทธิกู้เงินอีกไม่ว่าจะเป็นการกู้จากเงินทุนหมุนเวียนนี้ รวมทั้งจะขอความร่วมมือจากสหกรณ์ด้วย มาตรการในข้อนี้เป็นเรื่องเร่งด่วน โดยการโอนเงินนี้จะดำเนินการไปยังทุกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูให้เสร็จสิ้นภายในเดือนเมษายน 2540

2. ให้หักเงินเดือนจากสมาชิก เพื่อชำระหนี้เงินกู้สามัญให้กับสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเงินเดือน มาตรการนี้ยังไม่ชัดเจนว่าจะเริ่มเมื่อใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

แนวทางแก้ไขหนี้ของ ดร. รุ่ง แก้วแดง

รุ่ง แก้วแดง (2548) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้นกล่าวว่า การแก้ไขปัญหามี 2 ประเด็นหลักที่จะต้องพิจารณา คือ

1. จำนวนหนี้ที่แท้จริงเป็นอย่างไร และสาเหตุของการเป็นหนี้มาจากไหน
2. การแก้ไขปัญหามาได้ผลมากน้อยเพียงใด ส่วนที่เหลือจะต้องทำอย่างไร

อย่างไรก็ตามเรื่องของปัญหานี้สินคือนั้นเป็นสิ่งที่ต้องมองให้ลึก เพราะโดยธรรมชาติของคนเป็นครูส่วนใหญ่ จะมาจากครอบครัวที่ยากจนและเรียนหลักสูตรต้นเพื่อออกไปทำงานได้เลยซึ่งเป็นการติดลบมาตั้งแต่แรก ประกอบกับคนเป็นข้าราชการครูเงินเดือนจะติดลบตั้งแต่เดือนแรก เพราะเงินเดือนไม่ออกทันทีว่าจะออกก็เฉลี่ยประมาณ 6 เดือน แทบทุกคน จึงเป็นสมาชิกสหกรณ์และกู้เงินเพื่อรอเงินเดือนออกแล้วมาผ่อนใช้หนี้ ขณะเดียวกันครูจำนวนมากก็มีกิจกรรมสังคมอีกเยอะที่ต้องถูกหักเงินเดือน เช่น งานศพ งานบวช ค่าเลี้ยงรับรองผู้ใหญ่ เป็นต้น ทำให้เงินเดือนไม่ค่อยเหลือจึงต้องมีการกู้เงินต่อไปเรื่อยๆ

รุ่ง แก้วแดง กล่าวว่า คนส่วนกลางมีส่วนในการสร้างหนี้ให้ครู ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำ เวลาไปตรวจราชการก็มาลงที่ครูทั้งนั้น ถึงแม้ว่าบางจังหวัดจะมีการหางบประมาณพิเศษเพื่อรองรับแต่ก็เห็นว่าไม่ควรทำ เพราะงบฯ พิเศษที่ว่าส่วนหนึ่งจะมาจากเปอร์เซ็นต์การขายหนังสือ สมุด ดินสอ ให้เด็ก ซึ่งน่าจะคืนกลับไปให้เด็กมากกว่า ดังนั้นจึงอยากให้เข้าใจว่าหนี้สินครูที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากระบบบริหารบุคคล ซึ่งรัฐจะต้องแก้ปัญหาระบบการจ่ายเงินเดือนครูให้ได้ ตั้งแต่เดือนแรกเพื่อที่ครูจะได้ไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากที่ไหน ขณะเดียวกันคนส่วนกลางก็อย่ารังเกะจกรินอะไรก็ให้กินง่ายๆ อย่างเข้าไปกินร้านอาหารใหญ่ๆ ไม่ต้องกินเหล้านอก เพราะผลคือครูต้องมีส่วนร่วมจ่ายด้วย และตนพยายามสร้างความเข้าใจกับทุกคน ว่าอย่าพยายามสร้างภาระทางการเงินให้แก่ครู ขณะเดียวกันครูก็ต้องไม่สร้างหนี้ที่ไม่จำเป็นรู้จักกิน รู้จักอยู่ เช่น ถ้าครูกู้เงินเพื่อสร้างบ้านทุกคนยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและยินดีที่จะช่วย แต่บ้านที่จะสร้างต้องเป็นขนาดที่สมควรเหมาะสมกับรายได้ไม่ใช่เงินเดือนน้อยแต่กู้เงินสร้างบ้าน ราคา 10 ล้านบาท ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น หรือถ้ากู้เพื่อการศึกษาลูกก็ต้องสนับสนุนแน่นอน เป็นต้น เพราะฉะนั้นต่อไปอาจจะต้องมีการวางหลักเกณฑ์ว่าสิ่งใดคือสิ่งจำเป็นบ้าง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหนี้/สินเชื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจด้วยการพึ่งตนเอง โดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และ ปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงรัฐบาลทั้งในการ พัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินการไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลรวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความ ระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอนและ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อ การรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้อย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้สรุปเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” จากหนังสือมูลนิธิ ชัยพัฒนา ฉบับเดือนสิงหาคม 2542 ไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำรัส “เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ขอ อัญเชิญพระราชดำรัสมาบางส่วน ดังนี้

“...ถ้าไม่สามารถที่จะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจจะเป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถที่จะอยู่ได้ การแก้ไขต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่ายๆ โดยมากคนที่ใจร้อนเพราะเดี๋ยวร้อน แต่ว่าถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็จะสามารถแก้ไขได้...”

“...การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจ พอเพียง การเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ให้มีเพียงพอ กับ ตนเอง...”

เศรษฐกิจพอเพียง ที่กระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวของตัวสมาชิกสหกรณ์ มีเหตุผล และวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. การรู้จักประมาณตนเอง ประหยัด ถือเป็นพื้นฐานการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการของพระพุทธศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน ซึ่งขณะนี้ จำนวนมาก ตกงาน ถูกเลิกจ้าง ได้รับความลำบากในการดำรงชีวิต ครูจึงควรเป็นแบบอย่างให้การดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สมถะ ประหยัดและออม เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย การประหยัดหนึ่งบาทถือเป็นการเพิ่มรายได้หนึ่งบาท เป็นตัวอย่างในการรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ยานพาหนะ การสร้างที่อยู่อาศัย การไม่หมกมุ่นในอบายมุข เป็นต้น

2. การทำการเกษตรเพื่อเป็นอาหาร สภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยทุกพื้นที่เหมาะสมกับการทำการเกษตร บุคลากรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง แม้ในบริเวณโรงเรียน มีพื้นที่ที่จะสามารถทำการเกษตรในรูปแบบต่างๆ ได้ การทำการเกษตรในโรงเรียนเป็นการจัดทำกิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสม ก่อให้เกิดการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ ได้ออกกำลังกาย อยู่กับธรรมชาติ ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น มีผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยปลอดสารพิษบริโภค ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดี สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมการเกษตร มีได้มุ่งจำหน่ายผลผลิต เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเป็นหลักที่เหลือส่งขาย เป็นทุน

3. การมีอาชีพเสริม ที่สามารถสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัวเพิ่มขึ้นโดยมีหลักการว่า อาชีพเสริมที่ทำเป็นอาชีพที่ง่าย ลงทุนน้อย ไม่เสี่ยงอันตราย ไม่ปนทอนเวลาซึ่งจะมีปัญหาต่อการปฏิบัติงานปกติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) ได้สรุปข้อมูลจากมูลนิธิชัยพัฒนา ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งได้มีการงานรับนำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติกันหลายหน่วยงาน แต่คนส่วนมากเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่แท้จริงผู้ประกอบการอาชีพอื่น เช่น พ่อค้า ข้าราชการ และพนักงานบริษัทต่างๆ สามารถนำแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้

ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาปีนี้ทรงได้มีพระมหากรุณาธิคุณอธิบายเพิ่มเติมว่า ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่เท่านั้นจะพอนั้นไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ ของพื้นที่แต่เป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ จากนั้นได้ทรงขยายคำว่า “พอเพียง” เพิ่มเติมต่อไปว่า หมายถึง

“...พอมีพอกินเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี ประเทศไทยสมัยก่อนนี้มีพอมีพอกิน มาสมัยนี้อะไรไม่มีพอมีพอกินจึงต้องเป็นนโยบายที่ทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะทำให้ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียงนี้ก็หมายความว่ามียกมืออยู่ไม่พุ่มเฟิย ไม่หุงหาก็ได้ แต่ว่าพอ...”

ทรงเปรียบเทียบคำว่าพอเพียงกับคำว่า Self Sufficiency ว่า

“...Self Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องขอขืมคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง เป็นไปตามที่เค้าเรียกว่ายืนอยู่บนขาของตัวเอง แต่ว่าพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ ถ้าว่าพอก็พอเพียงแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอใจในความต้องการมันก็มีโลกน้อยเมื่อมีความโลกน้อยก็เบียดผู้อื่นน้อย

ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่าพอประมาณซึ่งตรงไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข

พอเพียงนี้อาจจะมี มีมาก อาจจะมีของหุงหาก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พุดจากก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติงานพอเพียง...”

“...ฉะนั้นความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล...”

ได้มีพระราชกระแสเพิ่มเติมระหว่างเข้าเฝ้าถวายงานมาอีกว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะอยู่มั่นคงได้ก็เพราะเสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป

การดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรเริ่มต้นจากอะไร การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร และมีหลักการสำคัญอะไรบ้างที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในภาคปฏิบัติตลอดจนเห็นถึงประโยชน์จากการที่จะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ จึงจะเกิดความสนใจที่จะทดลองนำปรัชญาฯ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

หลังจากที่มีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วก็จำเป็นต้องทดลองนำมาประยุกต์ใช้กับตนเองทั้งในชีวิตประจำวันและการดำเนินชีวิตต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น โดยคำนึงถึงการพึ่งตนเองเป็นเบื้องต้นการทำอะไรที่ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่งการใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและกระทำการต่างๆ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในด้านต่างๆ เพื่อพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และไม่ทำอะไรที่เสี่ยงจนเกินไปจนทำให้ตนเองหรือคนรอบข้างเดือดร้อนในภายหลังการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ความซื่อสัตย์ ความไม่โลภ ความรู้จักพอ ความขยันหมั่นเพียร การไม่เบียดเบียนกัน การรู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างไรก็ดี การที่

จะสร้างภาวะความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้นั้นจำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือร่วมกับผู้อื่น

การเรียนรู้ ที่ผ่านกระบวนการไตร่ตรองและเรียนรู้จากการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็น และประสบการณ์ระหว่างผู้ที่มีความสนใจร่วมกัน จะทำให้สามารถตระหนักถึง ประโยชน์และความสุข ที่จะได้รับจากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วเกิดการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ น้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

จิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสุขที่เกิดจากความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี และ รู้จักระดับความพอเพียง จะนำไปสู่การประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเองอย่างถูกต้อง ไม่ให้อวด อยากเบียดเบียนตนเอง หรือ ไม่ก็ความโลภเบียดเบียนผู้อื่นแต่มีความพอเพียงที่จะคิดเผื่อแผ่แบ่งปัน ไปยังคนอื่น ๆ ในชุมชนหรือองค์กร และสังคมได้

อย่างไรก็ตามระดับความพอเพียงของแต่ละคนอาจจะไม่เท่ากันหรือความพอเพียง ของคนคนเดียวก็แตกต่างกันแต่ต่างเวลาก็ต่างเปลี่ยนแปลงไปได้แล้วแต่เงื่อนไขภายในและภายนอก ตลอดเวลาสถานะแวดล้อมที่มีผลต่อความพอเพียง

ถ้าเราใช้ชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เราสามารถใช้ของแพงได้หรือไม่ หรือสามารถกู้ยืมเงินได้หรือไม่ ในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเราสามารถ ใช้ของแพงหรือกู้ยืมเงินได้ ตราบเท่าที่เราไม่เบียดเบียนใคร รวมทั้งไม่เบียดเบียนตนเอง เพราะ เศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่เราใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในการผลิตเพื่อบริโภคเองบ้าง หรือ เพื่อแลกเปลี่ยนบ้างตามความเหมาะสมโดยไม่เกิดระดับความสามารถในการใช้จ่ายของตนเอง ทั้ง ในปัจจุบันและอนาคต

จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ให้ผู้ปฏิบัติ สามารถเหลือเพียงพอที่จะผลิตหรือบริโภคเกินระดับนั้น ก็สามารถทำได้ดังพระราชดำรัสเนื่องใน โอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสไว้อย่าง ชัดเจนว่า

“...ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้ บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุขถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำสมควรที่จะปฏิบัติอันนี้ก็ ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง... พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่นต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียงทำอะไรก็ พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...”

สำหรับในการกู้เงินนั้น หากอยู่บนพื้นฐานของความรู้ และความอุตสาหะความคิด ที่จะพึ่งตนเองให้ได้ในระยะยาวก็สามารถกู้เงินแบบพอเพียงมาสร้างฐานะ และความเจริญ ให้กับตัวเองและครอบครัวได้ ดังในพระราชดำรัสที่ว่า

“...การกู้เงินที่นำมาใช้ในสิ่งที่ไม่ทำรายได้นั้นไม่ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญเพราะว่าถ้า กู้เงิน และทำให้รายได้ ก็เท่ากับทำให้หนี้ได้ไม่ต้องคิดหนี้ ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องเสียเกียรติ...”

ดังตัวอย่างที่พระองค์ท่านได้มีพระราชดำรัสในปีเดียวกันนั้นเรื่องที่มีคนมาขอ กู้เงินสามหมื่นบาท ไปซื้อเครื่องมือตัดเย็บเสื้อผ้าให้ภรรยาทำร้าน และสามารถใช้จ่ายเงินทั้งหมดจำนวน ที่กู้ไปด้วยความฉลาดและความซื่อสัตย์ ตรงกันข้ามกับกรณีที่ยกมาหนึ่งกู้เงินไปใช้อย่าง อีลุยนุญแลก หรือกู้ไปเล่นแชร์อันไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันซึ่งในที่สุดแล้ว การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย โดยไม่ประมาณตนรวมถึงการกู้เงินที่ไม่นำไปสู่การสร้างรายได้หรือก่อให้เกิดประโยชน์ที่ สมเหตุสมผล ก็กลายเป็นต้นเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจดังที่ทราบกัน

การบริหารหนี้สิน/สินเชื่อ

การตรวจสอบด้านสินเชื่อเป็นการตรวจสอบการกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ สินเชื่อ ความเหมาะสมในการให้สินเชื่อ การรับชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ย การมีอยู่จริงของ ลูกหนี้ ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนการจัดทำบัญชีเกี่ยวกับสินเชื่อว่าจะถูกต้องเป็นปัจจุบัน หรือไม่ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2547)

ณรงค์ ธารมรรค (2544) ได้สรุปการบริหารหนี้สิน/สินเชื่อ ไว้ดังนี้

วิธีการตรวจสอบ

1. ตรวจสอบว่าคณะกรรมการดำเนินการได้มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการให้ เงินกู้แก่สมาชิกและให้สหกรณ์อื่นกู้ขึ้นถือใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานครบถ้วนและเหมาะสม หรือไม่ โดยทำการตรวจสอบว่าการจ่ายเงินให้กู้ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เงินกู้เพื่อเหตุผลเงิน เงิน กู้สามัญ และเงินกู้พิเศษ หรือหากสหกรณ์จ่ายเงินกู้ให้สหกรณ์อื่นกู้ มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการ ให้เงินกู้แก่สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นครบทุกประเภทหรือไม่ และเป็นไปโดยเหมาะสมหรือไม่ สำหรับระเบียบเกี่ยวกับการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้กำหนดขึ้นโดยได้รับความเห็นชอบจากนาย ทะเบียนสหกรณ์แล้วหรือไม่ ซึ่งในระเบียบเกี่ยวกับการให้เงินกู้แก่สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นจะมี ข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาวินิจฉัยให้เงินกู้ วงเงินให้กู้หลักประกันสำหรับ เงินกู้ ลำดับแห่งการให้เงินกู้ เงินงวดชำระหนี้ ฯลฯ

2. ตรวจสอบว่า การปฏิบัติงาน เป็นไป ตามข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมของ คณะกรรมการดำเนินการ และมติที่ประชุมใหญ่ รวมทั้ง มีการควบคุมภายในด้านสินเชื่ออย่างเหมาะสม

การแบ่งแยกหน้าที่

เพื่อให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นไปอย่างเหมาะสม รัดกุม สามารถตรวจสอบได้ง่ายและไม่ให้เกิดข้อบกพร่องขึ้น สหกรณ์ควรกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ เป็นส่วน ๆ แยกต่างหากจากกัน ดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติเงินกู้ หรือ มอบอำนาจการพิจารณาอนุมัติเงินกู้บางส่วนให้คณะกรรมการเงินกู้ หรือผู้จัดการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน
2. เจ้าหน้าที่การเงิน ทำหน้าที่จ่ายและรับชำระหนี้เงินกู้
3. เจ้าหน้าที่บัญชี ทำหน้าที่บันทึกบัญชีลูกหนี้เงินให้กู้ในสมุดสรุปประจำวัน/ สมุดเงินสด และสมุดรวมบัญชีทั่วไป/สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
4. เจ้าหน้าที่ประจำหน่วย ทำหน้าที่ตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการให้เงินให้ ถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติและบันทึกบัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้

การจ่ายเงินให้กู้

1. ตรวจสอบการจัดทำเอกสารหลักฐานประกอบการจ่ายเงินให้กู้ โดยตรวจสอบ ถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดจนการเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติและการบันทึกไว้ใน รายงานการประชุมเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง
2. การจ่ายเงินให้กู้แต่ละราย สหกรณ์ควรจ่ายเป็นเช็คขีดคร่อม เว้นแต่สมาชิกราย ใดที่มารับด้วยตนเองและมีความประสงค์จะรับเงินเป็นเงินสด
3. กรณีที่สมาชิกมอบอำนาจให้ผู้อื่นมารับเงินแทน สหกรณ์จะต้องกำหนดให้มี หลักฐานประกอบการจ่ายเงินให้กู้ เช่นหนังสือมอบอำนาจ สำเนาบัตรประจำตัวของผู้อนุมัติ และผู้รับมอบอำนาจ เป็นต้น
4. ตรวจสอบคำขอกู้และหนังสือสัญญากู้ โดยตรวจสอบถึงความครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสาร รวมทั้งตรวจสอบการบันทึกคำขอกู้ในทะเบียนรับคำขอกู้ การบันทึกหนังสือ สัญญากู้และหนังสือคำประกัน
5. ตรวจสอบการอนุมัติเงินให้กู้ แยกเป็น

5.1 กรณีเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน ให้ตรวจสอบว่าเป็นลายมือชื่อของผู้มีอำนาจอนุมัติรวมทั้งวัน เดือน ปีที่อนุมัติเงินกู้ในเอกสารคำขอกู้และหนังสือสัญญากู้

5.2 กรณีเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ ให้ตรวจสอบจากรายงานการประชุมคณะกรรมการเงินกู้หรือคณะกรรมการดำเนินการว่าได้มีการอนุมัติเงินกู้ถูกต้องตรงกันกับคำขอกู้ หนังสือสัญญากู้ของสมาชิกและเป็นไปตามหลักเกณฑ์การให้กู้

ทั้งนี้ ในการอนุมัติเงินกู้ให้ตรวจสอบด้วยว่าผู้อนุมัติเป็นผู้มีอำนาจหรือไม่ และอยู่ในวงเงินที่สามารถอนุมัติได้หรือไม่

6. ตรวจสอบหลักประกันเงินกู้ แยกเป็น

6.1 การค้ำประกันด้วยบุคคล ให้ตรวจสอบวันที่ที่ค้ำประกัน ชื่อผู้ค้ำประกัน เลขทะเบียนสมาชิก เลขที่สัญญาค้ำประกัน จำนวนเงินที่ค้ำประกัน ลายมือชื่อผู้ค้ำประกัน พยาน และคำยินยอมของคู่สมรสของผู้ค้ำประกัน

6.2 การค้ำประกันด้วยทุนเรือนหุ้นของสมาชิกผู้กู้ ให้เปรียบเทียบจำนวนเงินค่าหุ้นของสมาชิกว่ามีจำนวนเพียงพอที่จะใช้ค้ำประกันตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ โดยตรวจสอบทะเบียนหุ้นของสมาชิกที่กู้

6.3 การค้ำประกันด้วยอสังหาริมทรัพย์ ให้ตรวจสอบสัญญาจำนองและเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่สมาชิกลำมาจำนองต่อสหกรณ์ รวมทั้งตรวจสอบการประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์โดยคณะกรรมการการเงินกู้ หรือบริษัทที่สหกรณ์ว่าจ้าง ซึ่งต้องไปตรวจสอบดูสถานที่จริงและทำการประเมินราคา รวมทั้งตรวจสอบราคาประเมินของทางราชการเปรียบเทียบกับราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์

กรณีเป็นโฉนดที่ดินต้องจดทะเบียนจำนองต่อเจ้าพนักงานที่ดิน ถ้าเป็นอาคารหรืออสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ผู้กู้จะต้องทำประกันอัคคีภัยในวงเงินที่เหมาะสมและระบุชื่อสหกรณ์ให้เป็นผู้รับประโยชน์ในกรมธรรม์ประกันภัยก่อนการจ่ายเงินกู้ด้วย

7. การค้ำประกันด้วยหลักทรัพย์อื่น เช่น บัญชีเงินฝากในสหกรณ์ให้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการค้ำประกันและจำนวนเงินที่นำมาค้ำประกัน รวมทั้งควรทำหนังสือระบุซึ่งสิทธิในการเบิกถอนเป็นลายลักษณ์อักษรตามวงเงินที่ถูกจำกัดหรือค้ำประกันไว้

ทั้งนี้ ในการตรวจสอบเอกสารค้ำประกัน ให้ตรวจสอบไปพร้อมกับหนังสือกู้ และทะเบียนหนังสือกู้

8. ตรวจสอบว่าสหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมหลักทรัพย์ไว้ เพื่อง่ายแก่การค้นหา รวมทั้งตรวจสอบการจัดเก็บหลักทรัพย์ไว้ในที่ปลอดภัย

9. ตรวจสอบหนังสือสัญญากู้เงินว่าสมาชิกผู้กู้หรือผู้รับมอบอำนาจได้ลงลายมือชื่อรับเงินกู้ถูกต้องและครบถ้วนตามที่ได้รับอนุมัติ

10. ตรวจสอบการบันทึกการจ่ายเงินกู้จากสลิปเดบิต/สลิปจ่ายที่สรุปรายการจ่ายเงินกู้กับสมุดสรุปประจำวัน/สมุดเงินสด เพื่อให้ทราบว่าการจ่ายเงินกู้ในแต่ละวันสหกรณ์ได้บันทึกบัญชีไว้ถูกต้องครบถ้วน

11. ตรวจสอบการรับชำระหนี้จากสลิปเครดิต/สลิปรับที่สรุปรายการรับชำระหนี้เงินกู้กับสมุดประจำวัน/สมุดเงินสด เพื่อให้ทราบว่าการชำระหนี้ก่อนกำหนดหรือรับชำระหนี้ประจำเดือน สหกรณ์บันทึกบัญชีไว้ถูกต้องครบถ้วน

12. การรับชำระหนี้ก่อนกำหนด ตรวจสอบใบเสร็จรับเงินชำระหนี้พิเศษกับสลิปเครดิต/สลิปรับที่สรุปรายการรับชำระหนี้

13. การรับชำระหนี้ประจำเดือน ตรวจสอบรายละเอียดรายการเรียกเก็บเงินประจำเดือนกับสลิปเครดิต/สลิปรับที่สรุปรายการรับชำระหนี้

14. ตรวจสอบการรับชำระหนี้จากการตั้งลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่ง โดยตรวจสอบจากสลิปรายการ โอนตั้งบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งตามรายละเอียดรายการเรียกเก็บเงินประจำเดือนกับสมุดสรุปประจำวัน/สมุดรายวันทั่วไป เพื่อให้ทราบว่าการโอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วน

15. ตรวจสอบรายการ โอนเงินจากลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งจากสลิปรายการ โอนบัญชีเงินฝากธนาคารและใบเสร็จรับเงินของสมาชิกที่เรียกเก็บไม่ได้ กับสลิปรายการ โอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักส่งในสมุดสรุปประจำวัน/สมุดรายวันทั่วไป เพื่อให้ทราบว่าการโอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วน

16. ตรวจสอบการผ่านรายการจ่ายเงินให้กู้การรับชำระหนี้ก่อนกำหนดแต่ละวัน การรับชำระหนี้ประจำเดือน การตั้งบัญชีและโอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่ง จากสมุดสรุปประจำวัน/สมุดเงินสดและสมุดรายวันทั่วไป ไปยังบัญชีลูกหนี้เงินให้กู้และบัญชีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในสมุดรวมบัญชีทั่วไป/สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

17. ทดสอบการรวมยอดการจ่ายเงินให้กู้แต่ละเดือน ในทะเบียนจ่ายเงินกู้ เปรียบเทียบยอดกับบัญชีแยกประเภทลูกหนี้เงินให้กู้ ในสมุดรวมบัญชีทั่วไป/สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

18. ทดสอบการบันทึกรายการจ่ายเงินให้กู้ และการรับชำระหนี้แต่ละรายในบัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้ เพื่อให้ทราบว่าการบันทึกรายการไว้ถูกต้องครบถ้วน

19. วิเคราะห์บัญชีลูกหนี้ตัวแทน โดยตรวจสอบระยะเวลาการส่งเงินมายัง สหกรณ์เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด กรณีไม่เป็นตามกำหนดต้องตรวจสอบสาเหตุของการค้าง ส่งหรือการส่งเงินล่าช้า

20. วิเคราะห์บัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้ยืมตัว โดยพิจารณาความเคลื่อนไหวของ ลูกหนี้กรณีผิดนัดการชำระหนี้

การส่งเงินไม่เป็นไปตามงวดการชำระหนี้ตามสัญญากู้เงิน เนื่องจากสาเหตุใด เช่น ย้ายสังกัดหรือโอนไปรับราชการในสังกัดอื่น เป็นต้น

ค้างส่งเงินงวด ตรวจสอบว่ามีหลักฐานการคืนใบเสร็จรับเงินหรือมีการขอ ผ่อนผันการชำระหนี้ โดยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการดำเนินการหรือไม่

ติดตามการแก้ไขปัญหากรณีผิดนัดชำระหนี้ สหกรณ์ได้ดำเนินการไปแล้ว อย่างไร เช่น ทำหนังสือทวงถามสำหรับลูกหนี้ที่ย้ายสังกัดหรือโอนไปรับราชการในสังกัดอื่น เรียก เก็บหนี้จากผู้ค้ำประกัน กรณีสมาชิกผู้กู้ถูกออกจากราชการ หรือ ถูกให้ออกจากสหกรณ์แต่ยังมีหนี้คง ค้างอยู่ รอเงินบำเหน็จบำนาญ กรณีสมาชิกเกษียณอายุราชการ และดำเนินการฟ้องร้องบังคับคดี

21. เปรียบเทียบยอดรวมของบัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเหลือให้ตรงกับบัญชีคุม ยอดลูกหนี้เงินให้กู้ยืมทุกประเภท

22. ตรวจสอบการคำนวณเงินเฉลี่ยคืนว่าเป็นไปโดยถูกต้อง ครบถ้วนและสัมพันธ์ กับยอดรวมดอกเบี้ยรับเงินให้กู้ยืมทั้งสิ้น โดย

22.1 ตรวจสอบการจ่ายเงินเฉลี่ยคืน ว่าเป็นไปตามกฎหมายและมติที่ประชุม ใหญ่

22.2 ทดสอบการคำนวณเงินเฉลี่ยคืน ว่าถูกต้องและสัมพันธ์กับยอดรวม ดอกเบี้ยรับเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิกทั้งสิ้น

22.3 ตรวจสอบการจ่ายเงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก ว่าเหมาะสมรัดกุมหรือไม่ เช่น จ่ายเงินสดแก่สมาชิกโดยตรง ณ ที่ทำการสหกรณ์ หรือโอนเงินเฉลี่ยคืนเข้าบัญชีเงินฝากของ สมาชิก หรือจ่ายให้ตัวแทนแต่ละหน่วยดำเนินการ เป็นต้น รวมทั้งตรวจสอบเอกสารหลักฐานการ รับเงินเฉลี่ยคืนว่าสมาชิกหรือผู้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อรับเงินในใบสำคัญจ่ายหรือรายละเอียด เงินเฉลี่ยคืนหรือบัญชีย่อยเงินเฉลี่ยคืนถูกต้อง ครบถ้วน

23. ทดสอบการคำนวณดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่ได้รับชำระคืนในแต่ละเดือน ซึ่งต้อง สัมพันธ์กับยอดเคลื่อนไหวของบัญชีลูกหนี้เงินให้กู้ยืมในแต่ละเดือน

24. ยืนยันยอดลูกหนี้เงินให้กู้ แล้วพิจารณาผลการยืนยันยอด หากมีลูกหนี้รายใด ทักท้วง หรือปฏิเสธหนี้ ต้องตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง แล้วดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวว่า มีสิ่งนำคิดหลายประการเกี่ยวกับการเป็นหนี้สิน ซึ่งสรุปประเด็น ดังนี้

1. หนี้สินไม่ใช่สิ่งเลวร้าย การกู้ยืม คือการเอารายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน เมื่อพูดถึงหนี้สินไม่มีใครอยากเป็นหนี้สินแน่ เพราะการเป็นหนี้ก่อให้เกิดทุกข์ การเป็นหนี้ หรือการมีหนี้สินก็ไม่ใช่ว่าเรื่องเสียหายเลวร้ายอะไร เพราะการกู้ยืม คือการเอารายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน ประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดทุกข์จึงมิใช่อยู่ที่การเป็นหนี้ แต่อยู่ที่ความสามารถในการชำระหนี้ต่างหาก ความรู้สึกเป็นทุกข์จากการเป็นหนี้จะเกิดขึ้นเอง ผู้กู้ หรือลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้แทนได้ หรือชำระหนี้ได้อย่างฝืดเคืองเต็มที่ และกระทำการเป็นอยู่ในกรอบครัว เมื่อนำรายได้ที่เหลือจากหักผ่อนชำระหนี้รายเดือนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องกู้ยืมเพื่อมาบริโภค เพราะรายได้ชักหน้าไม่ถึงหลัง หรือเรียกว่า ไม่ชนเดือน

2. เหตุผลก่อหนี้: การก่อหนี้ควรกระทำเมื่อมีความจำเป็น แม้ว่าการก่อหนี้ไม่ใช่สิ่งเสียหายแต่ก่อนที่จะก่อหนี้ควรพิจารณาว่ากู้ยืมเพื่อซื้ออะไรมีความจำเป็นเพียงใดหรือไม่ถ้าเป็นการกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรือซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือที่ประกอบอาชีพเสริม เช่น (จักรเย็บผ้า รถเข็นขายสินค้า เครื่องทำขนมขาย ฯลฯ) ก็นับว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำเพราะนั้นเป็นการลงทุนแต่ถ้าเป็นการกู้ยืมการบริโภคไม่จำเป็น เช่น ทองเที่ยว จัดงานเลี้ยงหรูหรา ซื้อเครื่องเล่นเพื่อการบันเทิง ซื้อพาหนะเกินความจำเป็น (เช่น รถยนต์ หรือ มอเตอร์ไซค์) ซื้อเครื่องใช้ในบ้านตามแฟชั่นนิยมมาแทนของเดิมต่างๆ ที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ดีและการเล่นพนัน เป็นต้น ล้วนแต่เป็นการกู้ยืมที่ไม่จำเป็นทั้งสิ้น และไม่ควรกระทำ เว้นแต่ว่าผู้กู้มีความสามารถในการชำระหนี้โดยที่ครอบครัวไม่เดือดร้อน

3. ความสามารถในการชำระหนี้: ประเมินความสามารถในการชำระหนี้ก่อนกู้ยืมการไปขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุน ธนาคารผู้ให้กู้จะมีพนักงาน วิเคราะห์ความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ของผู้กู้ในวงเงินที่ผู้กู้ต้องการนั้น ว่าผู้กู้สามารถผ่อนชำระได้หรือไม่ ถ้าได้ในอัตราเดือนละเท่าไร ระยะเวลาที่ความสามารถในการผ่อนชำระจากรายได้ที่แน่นอน เพราะฉะนั้นการผ่อนชำระกับธนาคารจึงไม่สร้าง ความเดือดร้อนนักเมื่อถึงงวดผ่อนชำระ เว้นเสียแต่ว่าผู้กู้ขอลวงเงินกู้เกินขีดความสามารถในการชำระในทางกลับกันถ้าผู้กู้ไปยืมจากบุคคล เมื่อผู้ให้กู้เห็นว่าผู้กู้เป็นคนน่าเชื่อถือก็อาจจะให้กู้เกินขีดความสามารถในการชำระหนี้โดยคิดอัตราดอกเบี้ยสูง การกู้ยืมบุคคลจึงเป็นการสร้างภาระหนี้สินอย่างหนักให้แก่ลูกหนี้ และมักปรากฏเรื่องราวว่าลูกหนี้ขโมยโฉนดที่ดิน ไม่ยอมชำระหนี้อยู่เสมอๆ บางกรณีที่มีการกู้ยืมในแบบของการเปียร์แชร์ ผู้ที่เปียร์แชร์ที่ให้ดอกเบี้ยสูงนั้นน่าเป็นห่วงมากกว่าจะมีความสามารถในการชำระได้เพียงใด

4. การเลือกแหล่งกู้ยืม: เลือกแหล่งกู้ยืมที่ดอกเบี้ยต่ำและเงื่อนไขผ่อนปรน การเลือกแหล่งกู้ยืมเป็นสิ่งที่ผู้กู้จะต้องเลือกสรรเป็นอย่างดีที่สุด ลูกหนี้บางรายกู้ยืมเงินจากบุคคลโดยเอาบ้านและที่ดินเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันในรูปของสัญญาขายฝาก เมื่อไม่อาจชำระหนี้ได้ก็ถูกบังคับตามสัญญา ทำให้ต้องสูญเสียบ้านและที่ดินไปด้วยวงเงินกู้ยืมที่ต่ำกว่าราคาบ้านและที่ดินทั้งนี้เพราะเจ้าหนี้ที่ไม่ยอมยืดหยุ่นผ่อนปรน หรือแม้แต่การซื้อสินค้าผ่อนส่งบางบริษัทก็มีเงื่อนไขที่เข้มงวดและคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่าดอกเบี้ยธนาคาร และสินเชื่อกับร้านค้าผ่อนส่ง ยังไม่ลดลงตามเงินต้นที่ลดลงด้วย อีกทั้งเมื่อลูกหนี้ขาดส่งผู้ขายก็จะยึดสินค้ากลับคืนตามสัญญาเช่าซื้อ มักเสียเปรียบเป็นพื้นอยู่แล้ว

ส่วนการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ แม้ว่าข้อกำหนดเงื่อนไขต่างๆ จะมีมากมายหลุมหลุมน่ารำคาญ รวมทั้งยังมีค่าใช้จ่ายในการกู้ด้วย เช่น ค่าจดจำนอง ค่าประเมินราคาหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกัน และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่นๆ แต่ดอกเบี้ยของแหล่งเงินกู้ที่เป็นสถาบันก็ต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินกู้จากบุคคล นอกจากนี้การกู้ยืมเงินจากสถาบันยังมีเงื่อนไขเวลาที่พอยืดหยุ่นได้บ้างเมื่อชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนด

5. การเป็นหนี้ที่ดีที่สุด: ชีวิตไม่ถูกบีบคั้นโดยไม่จำเป็น แม้ว่าการก่อหนี้ด้วยความจำเป็น เช่น กู้ซื้อบ้านที่อยู่อาศัย หรือมาลงทุนทำกิจการส่วนตัวก็ตาม ก็หนีไม่พ้นความรู้สึกว่าเป็นภาระในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ซึ่งในการผ่อนชำระนั้น ควรที่จะชำระให้ตรงกำหนดเวลาเพื่อรักษาระดับความเชื่อถือเครดิตของผู้กู้ไว้ อย่างไรก็ตาม การเป็นหนี้ด้วยความจำเป็นก็ยังเป็น การสร้างสรรค์มากกว่าการเป็นหนี้ด้วยนิสัยสุรุ่ยสุร่ายเกินฐานะ และเมื่อมีหนี้ก็ควรหางานหารายได้ อาจด้วยการประหยัดหรือหารายได้พิเศษมาจุนเจือ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้กู้ทราบได้อยู่แล้ว แต่ที่เหนือกว่าสิ่งอื่นใด คือ การ ไม่เป็นหนี้ชีวิตจะได้ไม่ถูกบีบคั้น ในประเด็นเดียวกัน ยังได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของครู ในแนวทางการหมุนเงินและอาชีพเสริมว่า ครูนั้นมองจากสายตาด้านนอกแล้วไม่น่าจะมีเรื่องวุ่นๆ เกี่ยวกับการหมุนเงินแต่อย่างใด เพราะดูกันผิวเผินแล้ว ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติแต่ดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า เป็นที่ยกย่องนับถือ ในแง่ของรายได้ก็เป็นคนกินเงินเดือนประจำ คนภายนอกจึงมักจะคิดว่าถึงอาชีพครูจะไม่ร่ำรวยแต่ก็ไม่ยากจนอะไรนัก หากจัดสรรรายรับกับค่าใช้จ่าย ให้ดี ก็น่าจะพอใช้ชีวิตไปตามอัธภาพได้อย่างไม่เดือดร้อนแต่ความเป็นจริงแล้ว เงินเดือนของครูกับมาตรฐานการครองชีพในปัจจุบันห่างไกลกันลิบ ถ้าลำพังอาศัยแต่เงินเดือนประจำ ที่หวังจะมีบ้านเล็กๆ เป็นของตนเองสักหลัง มีรถยนต์มือสองใช้ก็คงเป็นไปได้ยาก เพราะเงินเดือนครูอย่างดียิ่งก็ทำได้แค่ส่งคอนโดมิเนียมราคาถูกที่ตั้งอยู่ไกลเมืองลิบแถบชานเมืองเท่านั้น ส่วนที่คิดว่า จะซื้อบ้านเดี่ยวอยู่อาศัยเพื่อความเป็นสัดส่วนนั้นยาก ที่หวังจะใช้เงินเดือนประจำผ่อนส่ง เว้นไว้เสีย

แต่ถ้า จะเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัดและอาศัยอยู่กับบ้านเดิมของตน จึงไม่ต้องลำบากกับค่าเช่าซื้อที่อยู่อาศัยในเขตเมืองที่นับวันจะแพงขึ้นทุกที

หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อบริษัทการเงิน

หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อบริษัทการเงิน (ในฐานะผู้ให้กู้)

โดยทั่วไปแล้วจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. Security คือ หลักการประกันการชำระคืนเงินกู้
2. Liquidity คือ การดำรงซึ่งสภาพคล่องของบริษัทการเงิน
3. Profitability คือ จัดความสามารถในการทำกำไรจากสินทรัพย์ที่ถือ

ดังนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้น จึงเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดกับการกระจาย (สัดส่วน) การลงทุนในสินทรัพย์แต่ละประเภท (portfolio of assets) เพื่อลดความเสี่ยงและความคาดหลังผลตอบแทนที่แตกต่างหันไปตามภาวะตลาด นอกเหนือจากเงินสด อาคาร สิ่งปลูกสร้าง และสภาพลักษณะ/พจน์ (goodwill) ของบริษัทการเงินแล้วยอดหนี้สินคงเหลือ (debt outstanding) ซึ่งอาจประกอบด้วยเงินให้กู้ (loans) การลงทุนในตราสารหนี้ (debt investment) หรือการเข้าไปถือหุ้นในสถาบันที่เป็นนิติบุคคล (equity investment) เหล่านี้เป็นผลกระทบต่อการจัดการด้านสภาพคล่องและจัดความสามารถในการทำกำไรให้กับบริษัทการเงิน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านหลายสาขา (พิชญ์ นิตยเสมอ, 2538: 9)

คำจำกัดความของสินเชื่อ

สินเชื่อ (credit) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งหรือธุรกิจหนึ่งมอบความเชื่อถือความไว้วางใจให้กับบุคคลหรือธุรกิจหนึ่ง ให้ได้รับเงิน สินค้า หรือการบริการไปใช้บริโภคหรือไปดำเนินธุรกิจต่อไปก่อน โดยข้อมูลผูกพันหรือสัญญาต่อกันไว้ว่าจะชำระคืนเงินชำระค่าสินค้าหรือเงินบริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ในวันใดวันหนึ่งในอนาคตตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้แน่นอน

องค์ประกอบของสินเชื่อ

จากความหมายของสินเชื่อข้างต้นสามารถแบ่งแยกได้ดังนี้

1. ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) มีข้อผูกพันให้ผู้รับเครดิต (ลูกหนี้) ได้รับเงินสินล้า หรือบริการไปใช้หรือนำไปประกอบธุรกิจก่อน โดยยังไม่ต้องชำระเงินในขณะนั้น
2. ผู้รับเครดิต (ลูกหนี้) มีข้อผูกพันที่จะต้องชำระคืนเงินชำระค่าสินล้า หรือบริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในวันใดวันหนึ่งในอนาคตที่แน่นอนแล้ว
3. ข้อตกลงหรือสัญญาของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) และผู้รับเครดิต (ลูกหนี้)

ความสำคัญของสินเชื่อ

สินเชื่อมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

1. ช่วยบำบัดหรือสนองต่อความต้องการของมนุษย์มนุษย์ทุกคนมีความต้องการในด้านบริโภคและอุปโภคด้วยกันทั้งนั้น สินเชื่อก่อให้เกิดการตัดสินใจในการบริโภค โดยคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าสินเชื่อช่วยทำหน้าที่ของสังคม
2. ช่วยก่อให้เกิดเงินออมและแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสินเชื่อเป็นอาชีพที่สร้างความมั่นคงและมีมั่นคงได้ จึงมีผู้เก็บออมเพื่อนำไปให้ผู้อื่น ที่เดือดร้อนเงินนำไปประกอบธุรกิจ โดยได้รับผลตอบแทนจากการเสี่ยงภัยในรูปของดอกเบี้ยปัจจุบันมีธุรกิจที่ประกอบธุรกิจการเงินมากมาย เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือทรัสต์ต่าง ๆ เป็นต้น
3. ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นสินเชื่อทำให้ประชาชนซึ่งปกติมีความต้องการในด้านบริโภคและอุปโภค มีอำนาจซื้อจึงก่อให้เกิดความพยายามในการแข่งขันการผลิต และการบริการต่าง ๆ มากขึ้น เป็นการสร้างงานและเป็นเครื่องมือช่วยในการว่างงานน้อยลง
4. ช่วยธุรกิจให้มีการดำเนินงานมากขึ้นสามารถขยายการผลิตและการบริการสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอ ช่วยให้ผู้ธุรกิจได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนสูง

ประเภทสินเชื่อ

สินเชื่อสามารถแบ่งได้หลายประเภทในแต่ละแนวความคิดของผู้ให้เครดิต ผู้รับประโยชน์นักเศรษฐศาสตร์ ผู้บริหารการเงิน และทำกิจการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งสรุปที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. แบ่งประเภทตามนักเศรษฐศาสตร์หรือผู้บริหารการคลังของประเทศ

ได้แก่ สินเชื่อภาครัฐ (public credit) หมายถึง รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ กู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้าหรือบริการเป็นสินเชื่อเพื่อประโยชน์ในการดำเนินสาธารณประโยชน์ ตามโครงการต่าง ๆ และสินเชื่อภาคเอกชน (private credit) หมายถึง การกู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อโดยบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือธุรกิจเอกชนต่าง ๆ เพื่อใช้จ่ายส่วนตัวหรือเพื่อดำเนินธุรกิจ เพื่อแสวงหากำไรเป็นผลตอบแทน

2. แบ่งประเภทตามประเภทของผู้ให้เครดิต ได้แก่สินเชื่อจากสถาบันการเงิน

เช่น ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ สินเชื่อจากสถาบันที่มีใช้สถาบันการเงิน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ หรือเงินบำเหน็จบำนาญของลูกจ้างหรือข้าราชการ สินเชื่อจากรัฐบาล เช่น สำนักงานเงินกู้เพื่อส่งเสริมการค้าของคนไทยกระทรวงพาณิชย์ สำนักธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรมและสินเชื่อจากเอกชน เช่น นายทุนเงินกู้ และร้านค้าเอกชนต่าง ๆ

3. แบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์การใช้เครดิต

3.1 สินเชื่อเพื่อการบริโภค (consumer credit) เช่น สินเชื่อส่วนบุคคล (personal loan) และการขายสินค้า (sales credit)

3.2 สินเชื่อเพื่อการลงทุน (investment credit) เช่น สินเชื่อเพื่อการลงทุนก่อสร้าง โรงงานขนาดใหญ่ต่าง ๆ (ผู้ผลิต)

3.3 สินเชื่อเพื่อธุรกิจ (business credit) ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการซื้อขายสินค้าแก่กันและกัน เพื่อนำไปขายต่อให้แก่ผู้บริโภค ผู้ใช้ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก เป็นต้น

3.4 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (agricultural credit) ได้แก่ สินเชื่อที่ให้เกษตรกรเพื่อนำไปลงทุนหรือใช้จ่ายเพื่อการเกษตร

3.5 สินเชื่อเพื่อธุรกิจสหกรณ์ทรัพย์ เช่น สินเชื่อเพื่อธุรกิจที่ดินหรือสินเชื่อเพื่อการเคหะ

4. แบ่งประเภทตามระยะเวลาชำระคืน

4.1 สินเชื่อระยะสั้น ชำระคืนภายใน 1 ปี

4.2 สินเชื่อระยะปานกลาง ชำระคืนตั้งแต่เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 3-5 ปี

4.3 สินเชื่อระยะยาว ชำระคืนตั้งแต่ 3-5 ปี ขึ้นไป

4.4 สินเชื่อประเภทเผื่อเรียก (callor demand credit) ชำระคืนทันทีเมื่อผู้ให้เครดิตเรียกร้องให้ชำระ โดยในทางปฏิบัติ ผู้ให้เครดิตจะแจ้งให้ทราบล่วงหน้าหนึ่งวัน หรือตามควรเพื่อให้ลูกหนี้ได้เตรียมการทัน

5. แบ่งประเภทตามองค์กรของผู้ให้กู้ เช่น สินเชื่อในระบบ เช่น นายทุนเงินกู้ และสินเชื่อในระบบ เช่น สถาบันการเงินต่างๆ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่างๆ สหกรณ์ต่างๆ

หลักการพิจารณาให้สินเชื่อ

กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยทั่วไปให้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ 5 C's credit ได้แก่

1.1 Character (คุณสมบัติของผู้กู้) หมายถึง อุปนิสัยใจคอและพฤติกรรมของลูกหนี้ โดยแบ่งออกได้ 2 อย่างคือ 1) คุณสมบัติและประวัติส่วนตัว เช่น อุปนิสัยทั่วไป อายุ ครอบครัว การสังคม ความซื่อสัตย์ ชื่อเสียงส่วนตัว หลักฐาน ภาวะศีลธรรม ฐานะการเงิน ฯลฯ 2) คุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ ความคิดอ่าน ความรับผิดชอบ

1.2 Capacity (ความสามารถในการชำระหนี้) แบ่งได้ออกเป็นส่วนบุคคลและส่วนองค์การธุรกิจถ้าเป็นส่วนบุคคลประเมินได้จากคุณสมบัติของผู้กู้ (Character) ส่วนองค์การธุรกิจได้จากฐานะการเงิน ทุนดำเนินงาน ภาวะการแข่งขัน แผนงานและการบริหารงานทั่วไป กำลังคนที่สามารถ โครงการและวัตถุประสงค์การใช้เงินกู้ แผนการชำระคืนเงินกู้ และภาวะทางนิติกรรม

1.3 Capital (เงินทุน) หมายถึง ทรัพย์สินของผู้รับสินเชื่อที่ใช้ในธุรกิจนั้น พิจารณาได้จาก อัตราส่วนระหว่างหนี้สิน/เงินทุน และอัตราส่วนระหว่างกำไร/เงินทุน

1.4 Collateral (การค้ำประกันเงินกู้) หมายถึง หลักประกันเงินกู้ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการให้กู้ ซึ่งได้ 2 อย่าง คือ หลักทรัพย์ค้ำประกันได้แก่ ที่ดิน อาคาร โรงเรียน หุ่นยนต์ สิทธิ เช่น เอกสารสิทธิต่างๆ และบุคคลค้ำประกัน

1.5 Condition (สภาวะทางเศรษฐกิจ) หมายถึง สภาพภายนอกซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมตัวของผู้ให้ และผู้ขอสินเชื่อซึ่งมีผลกระทบต่อความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสถานการณ์ทางการเมือง การแก้ไขข้อบังคับและกฎหมาย

อนึ่งนักวิชาการบางท่านกำหนดไว้เป็น 6 C's credit ซึ่ง C ที่ 6 หรือ Country หมายถึง ประเทศของผู้ผลิต เกิดจากมีการค้าระหว่างประเทศ

2. หลักเกณฑ์ 5 P's credit ได้แก่

2.1 People (ผู้ขอกู้) หมายถึง คุณสมบัติของผู้กู้เช่นเดียวกับ Character

2.2 Purpose (วัตถุประสงค์ของการกู้) หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงินกู้ ได้แก่ นำเงินใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน (working capital) ขยายงานหรือลงทุนในทรัพย์สิน และนำไปชำระหนี้สินบุคคลอื่น

2.3 Payment (การชำระเงิน) หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ โดยพิจารณาจากแผนงานทางการเงิน แหล่งเงินทุน ระยะเวลาดำเนินงานของโครงการ ค่าใช้จ่าย แผนการชำระหนี้ และภาวะการแข่งขัน

2.4 Protection (หลักประกันในการชำระหนี้) พิจารณาเช่นเดียวกับ Collateral

2.5 Prospective (ความเจริญก้าวหน้าของกิจการ) ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกัน ผลตอบแทน และอัตราความเสี่ยง

3. หลักเกณฑ์ 3 R's credit ได้แก่

3.1 Return (ความสามารถส่งผลตอบแทน) พิจารณาจาก ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ อายุ สุขภาพ แรงงานในครอบครัว ชนิดของธุรกิจ ขนาดของธุรกิจ ท้องที่ประกอบธุรกิจ คู่ทางการตลาด และงบประมาณรายได้ รายจ่าย

3.2 Repayment (ความสามารถส่งคืนเงินกู้คืน) พิจารณาได้จาก แหล่งที่มาของรายได้ ระยะเวลาการชำระหนี้ และแผนการชำระหนี้

3.3 Risk (ความสามารถต่อการเสี่ยงภัย) พิจารณาได้จาก ราคาผลผลิตที่อาจตกต่ำ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการผลิต การเจ็บป่วยล้มตาย และเหตุวิบัติอื่นๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541) สรุปได้ว่า จากการวิจัยของคณะกรรมการข้าราชการครู ในปีงบประมาณ 2540 พบว่า ครูร้อยละ 95 มีหนี้สินเฉลี่ยประมาณคนละ 171,699 บาท ซึ่งเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่รายได้ของครูก็ยังอยู่ในระดับเดิม ก็ยิ่งทำให้ครูมีโอกาสและแนวโน้มที่จะกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นได้มาก ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นผลเสียหลายระยะยาวหลายประการ โดยเฉพาะผลเสียในหน้าที่การงาน ทำให้คุณภาพการเรียนการสอนลดลง เพราะครูไม่ได้มุ่งมั่นในการกิจแห่งการสอนเท่าที่ควร จากการที่ต้องคอยหา

หนทางเพิ่มรายได้พิเศษให้เพียงพอกับรายจ่าย เพื่อใช้คืนเงินกู้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น เป็นพนักงานขายตรงสินค้า รับสอนพิเศษเพื่อหารายได้ จึงลดความสำคัญของการสอนในห้องเรียนลงไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้รายงานข้อมูลของครูทั่วประเทศเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตที่ดี เมื่อปี พ.ศ. 2546 พบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครูจำนวนมูลหนี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ ลำดับแรกคือวัตถุประสงค์การกู้เพื่อนำเงินไปใช้ในการซื้อบ้านและที่ดินมีจำนวนครูกู้ยืม และจำนวนมูลหนี้มากที่สุดรองลงมาเพื่อการดำรงชีพ เพื่อซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อการศึกษา และเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ตามลำดับรายละเอียดตามตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินของครู จำนวนครูและจำนวนหนี้

ลำดับ	วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน	จำนวนครูที่กู้ยืม (ราย)	จำนวนมูลหนี้ (บาท)	ภาระหนี้เฉลี่ย ต่อคน (บาท)
1	ซื้อบ้านและที่ดิน	94,855	57,701,891,553	608,316
2	เพื่อการดำรงชีพ	87,938	50,316,732,300	572,184
3	ซื้อรถยนต์/จักรยานยนต์	40,582	25,090,888,074	618,276
4	เพื่อการศึกษา	33,463	8,621,064,047	257,629
5	เพื่อวัตถุประสงค์อื่น	22,923	8,073,284,769	352,191
6	เพื่อการลงทุน	19,355	6,158,588,411	318,191
7	ซื้อของมีค่า	3,674	49,788,969	13,551
รวม		302,790	156,459,938,123	516,727

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2548)

ดาว นามบัณฑิต (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ภาระการเงินในแต่ละเดือนหลังจากหักเงินเดือน ณ ที่จ่ายเพื่อชำระหนี้แล้ว ครูมีเงินเหลือแต่ไม่พอใช้จ่ายตลอดเดือน ครูส่วนมากไม่มีรายได้อื่นๆ สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู ควรช่วยเหลือข้าราชการครูที่มีหนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นจริงๆ ที่เกิดขึ้นโดยสุจริต

และหนี้สินของข้าราชการครูที่มีอยู่ส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินกู้ 3 สถาบัน คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารของรัฐบาล และบุคคลทั่วไป

บุญ ไตรรัตน์รังสี (2539) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะคิดต่อการเป็นหนี้ : ค่านิยมทางวัตถุ และการเป็นหนี้ของครูโรงเรียนเอกชนในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา ทักษะคิดของครูต่อการเป็นหนี้ ค่านิยมทางวัตถุ ลักษณะการเป็นหนี้ของครู และปัจจัยมี ความสัมพันธ์การเป็นหนี้และจำนวนหนี้สินของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นครูโรงเรียนเอกชน ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำนวน 592 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่มีทักษะคิดค่อนข้างดีต่อการเป็นหนี้ โดยเห็นว่าการเป็นหนี้ช่วยให้มี เครดิตมาพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอำนาจซื้อเพื่อการบริโภคสูงขึ้น และเป็นที่แสดงถึงการมี เครดิตในสังคม การเป็นหนี้ครูส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นภาระที่ทุกข์ใจ สำหรับค่านิยมทางวัตถุ ครู ส่วนใหญ่ต้องการมีรายได้ดี ค่าตอบแทนสูง การดำรงชีวิตต้องการมั่งมีเงินทองและวัตถุเป็นอันดับ หนึ่ง ด้านลักษณะการเป็นหนี้ของครูส่วนใหญ่เป็นหนี้ของธนาคารหรือสถาบันการเงิน หนี้ใน ระบบเงินผ่อน เพื่อซื้อสินค้าและการก่อหนี้ในระบบเครดิต ครูมีอายุ 31 ปี ขึ้นไป เป็นหนี้มากกว่า ครูที่มีอายุน้อย การให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครูจากการเป็นหนี้ในการซื้อ อสังหาริมทรัพย์

เมรีนา ปลื้มปัญญา (2543) ได้ศึกษาความต้องการสินเชื่อและภาระหนี้สินของ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ข้าราชการครูสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ร้อยละ 88.64 สมาชิก ร้อยละ 88.89 ใช้บริการเงินกู้สหกรณ์ออมทรัพย์ กู้ประเภทสามัญมากที่สุด วงเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 50,000 – 350,000 บาท

รจนา สรรชัย (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง แหล่งที่มาของภาวะหนี้สิน พบว่า ภาวะ หนี้สินของครูประถมศึกษา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมาก ที่สุดถึงร้อยละ 78.7 รองลงมาหนี้สินจากธนาคารต่างๆ ร้อยละ 65.2 หนี้สินจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 26.2 หนี้สินจากพ่อค้านายทุน ร้อยละ 7.3 หนี้สินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 4.9 หนี้สินจากเพื่อน ร้อยละ 9.1

ลัดดาวัลย์ พืชรพัฒนกุล (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะหนี้สินของข้าราชการครู ในการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงาน เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สิน เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการผ่อนคลายภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีหนี้สิน สถานภาพการเงินมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สวัสดิการต่างๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครราชสีมา จำกัด ได้จัดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือข้าราชการครูส่วนหนึ่งที่ไม่ทราบความช่วยเหลือ ปัญหาที่พบ คือ หน่วยงานไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ และมีข้าราชการครูอีกจำนวนมากไม่ได้ ขอความช่วยเหลือในสวัสดิการ เนื่องจากข้าราชการครู มีปัญหาด้านการขอความช่วยเหลือ คือ การแจ้งข่าวสารล่าช้า หรือแจ้งกะทันหันหรือได้รับทราบ ภายหลังเมื่อหมดเขตการขอรับความช่วยเหลือแล้ว มีความยุ่งยากมีขั้นตอนมากในการขอความช่วยเหลือ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้สิทธิอยู่ในวงจำกัด ความเป็นธรรมในการพิจารณาของคณะกรรมการ และข้าราชการครูไม่ทราบสิทธิที่พึงได้ของตนเอง ส่วนข้าราชการครูที่ได้รับความช่วยเหลือมีจำนวนน้อย และได้รับไม่เพียงในการช่วยเหลือ ข้าราชการครูได้เสนอแนะ การดำเนินการช่วยเหลือเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สิน คือ ให้จัดเงินกู้โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 3.50 ต่อปี และจัดเงินกู้ยืมและให้บริการอย่างทั่วถึง

ศิริพร รัตนบุษยาพร (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ครูเป็นหนี้สินมาจากการกู้เงินเพื่อนำไปใช้เพื่อการบำรุงการศึกษบุตร รองลงมาใช้ในการประกอบอาชีพเสริม

ศิริพร กิจเกื้อกูล (2540) ได้ศึกษาสภาพหนี้สินของข้าราชการครู และแนวทาง ในการให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของข้าราชการครูจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดระนอง ผลการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่พอใช้ โดยมีเงินคงเหลือหัก ณ ที่จ่ายน้อยกว่าร้อยละ 50 ของเงินเดือน วิธีการแก้ไขกรณีเงินเดือน

ไม่พอใช้ คือ กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครู และสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อนำไปใช้จ่ายในครอบครัว การสร้างหรือซ่อมแซมบ้าน และการศึกษาบุตร สำหรับวิธีการแก้ไขปัญหานี้สินของข้าราชการครู คือ พยายามใช้จ่ายอย่างประหยัด และหารายได้พิเศษส่วนตัวสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการครูเป็นหนี้สินเกิดจากการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย และมีบุคคลใน ความรับผิดชอบมาก

สุทธิสม ดังก้อง (2536) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษาในจังหวัดภาคอีสานตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดให้ข้าราชการที่มีภาวะหนี้สิน โดยมีสมมติฐานหลักทางด้านเศรษฐกิจและหลักทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2536 ในจังหวัดภาคอีสานตอนบน จำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน คือ ความนิยมสร้างบ้านขนาดใหญ่ราคาแพง ความนิยมนำเงินไปลงทุน โดยไม่มีความรู้เพียงพอและความนิยมใช้เครื่องอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยม ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน คือ การมีจำนวนผู้อยู่ในความอุปการะมาก การไม่ยึดมั่นในศาสนาธรรม เรื่องอบายมุข การยึดมั่นในประเพณีแบบเอาหน้า การยึดมั่นในการมีส่วนร่วมในงานสังคม และการถือปฏิบัติตามสมัยนิยมด้านการศึกษา

สมเกียรติ ฉายโชน (2540) ได้ศึกษาภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศจำนวน 493 คน จาก 23 สหกรณ์ เป็นหนี้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูแห่งเดียว เฉลี่ยคนละ 246,061 บาท เป็นหนี้เฉพาะกับธนาคารพาณิชย์ เฉลี่ยคนละ 394,871 บาท และถ้ารวมหนี้ทั้งหมด จะเป็นหนี้เฉลี่ยคนละ 383,323 บาท กลุ่มอาจารย์หรือผู้สอบระดับ 7 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด เฉลี่ยคนละมากกว่า 300,000 บาท และอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตำรวจ จงเจริญ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ผลการวิจัยพบว่า ในปี พ.ศ. 2544 ครูทั่วประเทศมีหนี้สินประมาณ 200,000 ล้านบาท เฉลี่ยคนละประมาณ 500,000 บาท ข้าราชการครูที่มีระดับเงินเดือน 15,000 – 20,000 บาท และมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จะมีหนี้สูงสุด สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เป็นแหล่งเงินกู้ที่ข้าราชการครูกู้มากที่สุด คณะกรรมการ

ประณตศึกษาแห่งชาติ (สปช.) มีหนี้สูงสุด และในปี 2542 – 2544 ข้าราชการครูมีมูลหนี้เพิ่มขึ้นเท่าตัว

สามารถ เจริญวงศ์ (2544) ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน เกิดจากพฤติกรรมที่เลียนแบบที่ตามกัน ครูที่ไม่มีหนี้สินมักมีค่านิยมแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับกลุ่มที่มีหนี้สิน แต่ 2 กลุ่มนี้มีความแตกต่าง คือ การมีหรือไม่มีรายได้เสริม อาชีพเสริม พื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกัน หรือการได้รับทรัพย์สินที่เป็นมรดกที่ต่างกัน แนวคิดด้านค่านิยมของครูนำไปสู่สาเหตุการเป็นหนี้ ส่วนใหญ่เป็นค่านิยมที่ครูยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการยอมรับ ต้องการความมีหน้า มีตาในสังคม เมื่อจำแนกให้ชัดเจนพบว่า ค่านิยมของครูที่ส่งผลให้เกิดสาเหตุการเป็นหนี้มี 2 ประเภท คือ ค่านิยมเฉพาะส่วนบุคคลและค่านิยมที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคม

1. ค่านิยมที่เกี่ยวข้องเฉพาะส่วนบุคคล ได้แก่ ค่านิยมการกิน เพราะความชอบอาหารหรูหราราคาแพง การดื่มสุราต่างประเทศค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ได้แก่ ภายแต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาแพง การซื้อเครื่องประดับกาย การเที่ยวเตร่ การสร้างบ้านราคาสูงเกินมาตรฐานและค่านิยมการซื้อสินค้าเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นแบบฟุ้งเฟ้อและค่านิยมการเสี่ยงโชคเล่นการพนัน เล่นหวยรัฐบาล หวยเถื่อน

2. ค่านิยมส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ ค่านิยมการกินเลี้ยง เลี้ยงต้อนรับ เลี้ยงส่ง การพบปะสังสรรค์ ค่านิยมนับถือบุคคลที่มีตำแหน่งสูงระดับผู้บริหาร คนมีฐานะร่ำรวย ค่านิยมผู้มีการศึกษาสูง การโอ้อวดลูกหลานได้เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง และค่านิยมการจัดงานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ งานประเพณีอื่นๆ

พรทิพย์ เถาว์สุวรรณ (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวคิดในการแก้ปัญหาเกิดขึ้น ได้นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหานี้สินของภาครัฐจากการวิจัย พบว่า รัฐควรกำหนดมาตรการช่วยเหลือเฉพาะครูที่มีความจำเป็นในการเป็นหนี้ และรัฐควรออกระเบียบหรือมาตรการลงโทษครูที่เป็นหนี้โดยไม่มีเหตุผลสมควร

รจนา สรรสม (2544) ได้วิจัยข้อคิดเห็นของครูที่เสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ พบว่า วิธีการที่จะช่วยลดหรือแก้ไขภาวะหนี้สินร้อยละ 47 เห็นว่าควรใช้วิธีใช้จ่ายอย่างประหยัด รองลงมา ร้อยละ 9.1 เห็นว่า ควรจะลดอัตราดอกเบี้ยที่เป็นหนี้ยู่ให้ลดลงและร้อยละ 6.1 เห็นว่า ควรจะผ่อนชำระหนี้ไม่สร้างหนี้เพิ่ม ไม่กู้ยืม ส่วนครูที่ไม่มีความคิดเห็นในเรื่องวิธีการแก้ปัญหานี้

มีร้อยละ 21.3 สำหรับความคิดเห็นของข้าราชการครูประถมศึกษาต่อแนวทางการแก้ไขปัญหานี้
 สันของภาครัฐ พบว่าครูร้อยละ 31.7 เห็นว่ารัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหอะไรได้เลย ซึ่งเท่ากับ ผู้
 ไม่มีความคิดเห็น ส่วนผู้ที่มีความคิดเห็นในเรื่องอื่นๆ ร้อยละ 8.5 ครูเห็นว่ารัฐควรรณรงค์การ
 ประหยัด ร้อยละ 7.9 เห็นว่าควรจะทำแบบอย่างที่ดีให้หมดไป ร้อยละ 7.3 เห็นว่ารัฐควรลด
 ดอกเบี้ยหรือผ่อนผันหนี้สิน ร้อยละ 4.3 เห็นว่ารัฐควรที่จะปรับเงินเดือนครูให้สูงขึ้น ร้อยละ 3.5
 เห็นว่า รัฐไม่เป็นธรรมในการจัดสรรสวัสดิการต่างๆ

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4 (2548) จากการที่รัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
 ศึกษา ไปตรวจสอบการหักเงินเดือนครู ปรากฏว่ามีการหักเงินเดือนเพื่อจ่ายในสถาบันทางการเงิน
 หลัก 3 แห่งใหญ่ คือ

1. ธนาคารออมสิน ในโครงการพัฒนาชีวิตครู เป็นเงินประมาณ 36,500 ล้านบาท
 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 55,000 คน
2. สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เป็นเงินประมาณ 122,000 ล้านบาท ครูและบุคลากร
 ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 314,900 คน
3. กองทุนหมุนเวียนของ ก.ค. ที่ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 การเกษตร เป็นผู้บริหาร สำหรับ Re – Finance เป็นเงิน 1,325 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่
 เกี่ยวข้อง ประมาณ 20,200 คน

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4 (2548) ได้ดำเนินการติดตามนโยบาย
 การแก้ปัญหานี้สินครู ของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในเขตตรวจราชการที่ 6 และ 7 จำนวน
 49 โรงเรียน ซึ่งกระจายการเก็บข้อมูลในทุกเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 16 เขตพื้นที่การศึกษา
 เขตละ 2-5 โรงเรียน ผลการดำเนินการติดตาม พบว่า

1. ครูในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครู
 จำนวน 47 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 95.92 รองลงมา ได้แก่ ธนาคารออมสิน ตามโครงการพัฒนา
 ชีวิตครู จำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.73 และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 การเกษตร ตามโครงการกองทุนหมุนเวียนของ ก.ค. จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.16
2. ครูในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการ
 ช่วยเหลือครูเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.59

3. สภาพหนี้สินครูในโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวน 45 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.84 สำหรับสภาพหนี้สินครูที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.16 ซึ่งโรงเรียนที่ปรับสภาพหนี้สินครูที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนนั้น มีครูเพียง 1-2 คนเท่านั้น โดยมีผลกระทบดังนี้

3.1 ทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากมีความวิตกกังวลทั้งสภาพหนี้และความหวาดระแวงเจ้าหน้าที่จะมาทวงหนี้

3.2 ครูที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว จะไม่มาปฏิบัติตามหน้าที่

3.3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ลดลง เนื่องจากต้องใช้เวลาไปประกอบอาชีพเสริม

4. สถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีโครงการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหนี้สินครู จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.22 ได้แก่ โครงการสวัสดิการของโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนโครงการกองทุนสวัสดิการสนับสนุนคำรักษาพยาบาล แต่โครงการดังกล่าวช่วยเหลือได้เพียงเล็กน้อย

5. นโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู ส่วนใหญ่สถานศึกษาเห็นด้วย จำนวน 40 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.63 ทั้งนี้เพราะเป็นการรวมหนี้สินของครูไว้ที่สถาบันทางการเงินเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ครูได้ผ่อนคลายเป็นหนี้สินที่ต้องจ่ายรายเดือนน้อยลง สำหรับสถานศึกษาที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู จำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.37 เพราะคิดว่าครูควรจะมีอำนาจการใช้จ่ายของตนเองตามความเหมาะสม ไม่มั่นใจว่าจะดำเนินการตามนโยบายเพื่อช่วยเหลือครูได้ มาตรการที่กำหนดเกี่ยวกับการห้ามหักเงินเดือนครูทำให้ครูเสียเครดิตและทำให้ครูต้องเป็นหนี้สินนอกระบบ ซึ่งจะทำให้ครูมีหนี้สินมากกว่าเดิม

6. สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู จำนวน 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ซึ่งข้อเสนอแนะมีดังนี้

6.1 เมื่อสามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้แล้ว ควรมีมาตรการในการติดตามที่จะไม่ให้ครูไปสร้างหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่นๆ เพิ่มอีก

6.2 ครูควรวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง และไม่ควรถูกเงินตามสิทธิที่มีจากสถาบันการเงินต่างๆ

6.3 การปรับโครงสร้างหนี้ตามนโยบาย ควรลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าสถาบันการเงินที่เป็นหนี้อยู่เดิม หรือปลอดดอกเบี้ย

6.4 ควรจัดสวัสดิการเงินกู้ยืมสำหรับข้าราชการครูที่มีดอกเบี้ยต่ำ

6.5 ควรปรับเงินเดือนข้าราชการครูให้เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

6.6 ควรปรับสวัสดิการข้าราชการครูให้เหมาะสมตามสถานภาพความเป็นจริง

7. ต้องปลูกฝังค่านิยมการบริโภคหรือสิ่งอำนวยความสะดวกของข้าราชการครู

ข้อสังเกต จากการติดตามการแก้ไขปัญหานี้สิ้นครุ พบว่า ข้าราชการครู เกือบทุกคนในสถานศึกษามีหนี้สินกับสถาบันการเงินต่างๆ เช่น ค่าซื้อบ้าน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาบุตร ค่าซื้อยานพาหนะ ฯลฯ แต่สภาพหนี้สินของข้าราชการครูดังกล่าว ไม่ได้เป็นปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่แต่ประการใด

จุดเด่นของการดำเนินงานในเขตตรวจราชการ

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4 ได้วางแผนการปฏิบัติงานไว้ชัดเจน โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรในสำนักงาน (นักวิชาการศึกษา) รับผิดชอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีการทำงานเป็นทีม จึงทำให้เกิดการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายฯ เป็นไปด้วยความคล่องตัว ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกนโยบาย

จุดด้อยในการดำเนินงานนโยบายการแก้ไขปัญหานี้สิ้นครุ ยังไม่ค่อยชัดเจนในเชิงปฏิบัติ ทำให้ข้าราชการครูยังไม่ค่อยมั่นใจในการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้

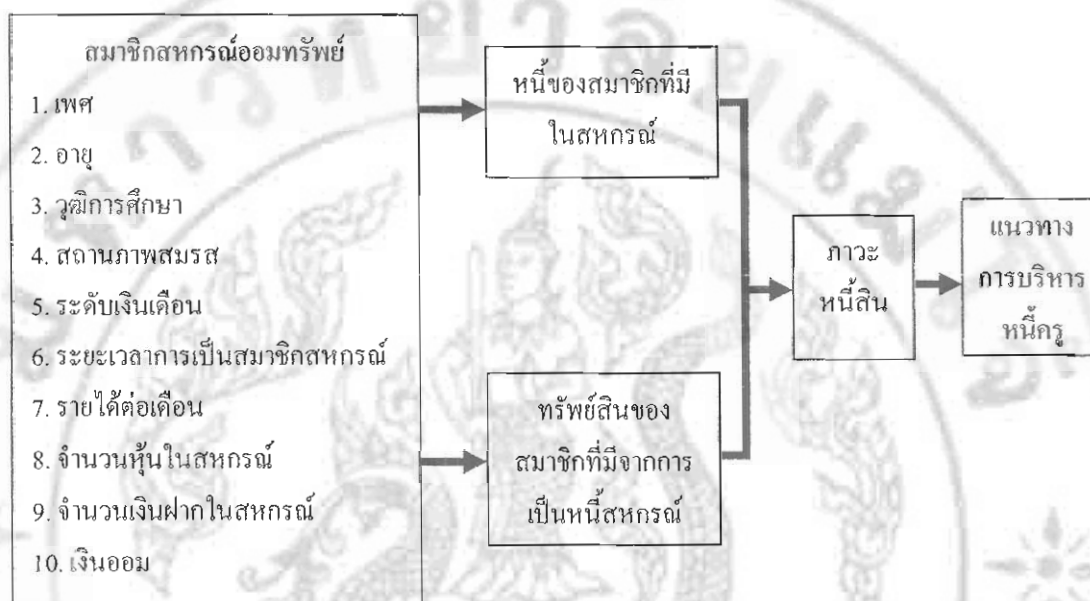
ปัญหา/อุปสรรคหนี้สินครุ เป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล ไม่สามารถติดตามรายละเอียดได้มากนัก จึงได้ข้อมูลในลักษณะความคิดเห็นต่อนโยบายเท่านั้น และครูไม่ทราบเป้าหมายสุดท้ายของนโยบายจะเป็นอย่างไร จึงเกิดความไม่มั่นใจที่จะให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขควรประชาสัมพันธ์นโยบาย ขั้นตอน และมาตรการนโยบายแก้ไขปัญหานี้สิ้นครุให้ข้าราชการครูได้รับทราบอย่างชัดเจน เพื่อประกอบการตัดสินใจ และมาตรการที่กำหนดนโยบายต้องสามารถติดตามและป้องกันการสร้างหนี้สินของข้าราชการ กับสถาบันการเงินได้

จากผลการวิจัยทั้งหมด สรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่จะมีหนี้สิน ปัญหาของการเป็นหนี้เนื่องมาจากการซื้อที่อยู่อาศัย นำเงินไปลงทุน ค่าพาหนะในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ในขณะที่รายจ่ายสูงขึ้นแต่รายรับคงตัว ทำให้ครูเกิดภาวะหนี้สิน ลักษณะการเป็นหนี้ของครูจะเป็นหนี้กับสถาบันการเงิน หนี้ในระบบเงินผ่อน ครูจึงมีความต้องการให้จัดสวัสดิการที่นอกเหนือจากรัฐจัดให้ คือ สวัสดิการในด้านเศรษฐกิจในรูปแบบของผลค่าตอบแทนด้านการเงิน ควรให้ความช่วยเหลือ ให้เช่าซื้อเครื่องบริโภคและอุปโภคในราคาถูก ซึ่งจัดในรูปแบบของสหกรณ์จัดให้มี กองทุนสวัสดิการให้กู้ยืม หรือจัดหาแหล่งเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ ได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งจัดหาที่อยู่อาศัยได้ เช่าซื้อในราคาถูก และสามารถผ่อนชำระในช่วงระยะเวลาที่ยาวขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ได้ศึกษาถึงภาวะหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์นครราชสีมา จังหวัดเลย จำกัด โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์
ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญ
ศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญ
ศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ประจำปีบัญชี 2545 มีจำนวน 1,124 คน ซึ่งมีสมาชิกที่กู้เงินสามัญ
726 สัญญา กู้เงินพิเศษ 364 สัญญา รวม 1,090 สัญญา ผู้ศึกษาใช้ข้อมูลเฉพาะจำนวนสัญญา
เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ เนื่องจากเป็นการกู้ที่เป็นเงินจำนวนมากและสามารถทำให้เกิด
ทรัพย์สินเพิ่มขึ้น

การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage
Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการเงินกู้ของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ ใช้วิธีของ ยามาเน่ (Yamane, 1967) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยินยอม
ให้เกิดขึ้นร้อยละ 0.05 หรือร้อยละ 5 ของขนาดกลุ่มตัวอย่าง หมายความว่า การสุ่มตัวอย่าง
100 คน จะเกิดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง 5 คน ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด (1,090)
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น (0.05)

$$n = \frac{1,090}{1 + 1,090 (0.0025)}$$

$n = 292.61$ สัญญา หรือประมาณ 293 สัญญา

ขั้นตอนที่ 2 จากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 293 ราย นำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากสัญญาการกู้เงินสหกรณ์ออมทรัพย์ของสมาชิกที่เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ จึงได้คำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ โดยใช้สูตร J.A. Nagtalon ใน นำชัย หนูผล (2531: 54) ใช้สูตรดังนี้

$$n_1 = \frac{n N_1}{N}$$

n_1 = จำนวนตัวอย่างที่สุ่มมาจากตัวอย่างในแต่ละสัญญา

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (293 ราย)

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละสัญญา

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (1,090 ราย)

หากกลุ่มตัวอย่างสัญญาเงินกู้สามัญมีจำนวน 726 สัญญาได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n_1 = \frac{293(726)}{1,090}$$

$n_1 = 195.15$ หรือ 195 ตัวอย่าง

และกลุ่มตัวอย่างของสัญญาเงินกู้พิเศษ คำนวณได้ดังนี้

$$n_1 = \frac{293(364)}{1,090}$$

$n_1 = 97.84$ หรือ 98 ตัวอย่าง

ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ

ประเภทเงินกู้	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เงินกู้สามัญ	726	195
เงินกู้พิเศษ	364	98
รวม	1,090	293

ที่มา: รายงานกิจการประจำปีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ปี 2545
(สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย, 2545)

ขั้นตอนที่ 3 สอดถามกลุ่มตัวอย่าง จากตัวแทนสมาชิกโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ขอรายชื่อสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กู้เงินประเภทสามัญ และเงินกู้พิเศษทั้งหมดในปี 2545
2. ทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มย่อย โดย
 - 2.1 นำรายชื่อสมาชิกที่กู้เงินสามัญ จำนวน 726 ราย มากำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)
 - 2.2 ให้หมายเลขสมาชิกสหกรณ์ที่กู้เงินสามัญ ตั้งแต่ลำดับที่ 1- 726 กำหนดช่วงการเลือกได้ 9 ราย $\frac{726}{9}$ ลำดับถัดไปนำช่วงที่กำหนดมาบวกเพิ่ม จะได้ $1 + 9 = 10$ ทำต่อเนื่องกันจนครบตามจำนวนขนาดตัวอย่าง
 - 2.3 หากสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรายใดไม่ตอบแบบสอบถามให้สอบถามสมาชิกลำดับถัดไปแทน
 - 2.4 ส่งแบบสอบถามโดยตรงให้กับสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง
3. สำหรับการสุ่มตัวอย่างกลุ่มสมาชิกเงินกู้พิเศษทำเช่นเดียวกับกลุ่มสมาชิกเงินกู้สามัญ

ขั้นตอนที่ 4 การจัดสัมมนา (Seminar) ประกอบด้วย ประธานกรรมการดำเนินการผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ สกสค. ผู้แทนธนาคารออมสิน ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ และผู้เชี่ยวชาญด้านสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 5 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน สหกรณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก วุฒิการศึกษา สถานภาพ ระดับเงินเดือนประจำ รายได้เสริมอื่นๆ และการออมเงินของสมาชิกต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ เช่น แหล่งที่มาของหนี้สิน สาเหตุของการเกิดหนี้สิน ระยะเวลาการเป็นหนี้

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด เช่น ประเภทของทรัพย์สิน การได้มา ของทรัพย์สิน

2. การสัมมนา (Seminar) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารหนี้สิน

การทดสอบแบบสอบถาม

การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษารวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบปรับปรุง และแก้ไข ให้มีเนื้อหาครอบคลุมที่จะศึกษาและรวมทั้งพิจารณาความหมายและความถูกต้องของถ้อยคำภาษา เพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการสร้างแบบสอบถาม สมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด กลุ่มตัวอย่างประเภทเงินกู้สามัญ

จำนวน 195 คน และกลุ่มตัวอย่างประเภทเงินกู้พิเศษ จำนวน 98 คน และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจาก เอกสารรายงาน และบทความต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด แบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐานส่วนบุคคล ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ตอนที่ 3 วิเคราะห์ ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด และตอนที่ 4 วิเคราะห์ แนวทางบริหารหนี้สิน ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บ รวบรวมได้จากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical package for the social science: SPSS/PC⁺) โดยใช้สถิติ คือ การอธิบายลักษณะทั่วไป ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เช่น การนำเสนอแบบตาราง ร้อยละ ความถี่ และ ข้อสรุปผลสัมมนา และสนทนากลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัย เรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด เพื่อต้องการทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสหกรณ์ ก่อนที่จะมีหนี้สินและหลังจากมีหนี้สินว่าได้นำหนี้สินที่กู้ไปก่อให้เกิดสินทรัพย์ ตามวัตถุประสงค์การกู้เงินหรือไม่ และเป็นการหาข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารหนี้สิน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งการทำงาน ตามตาราง 7 ปรากฏดังนี้

เพศ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์เป็นเพศชาย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 63.48 และเป็นเพศหญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 36.52

อายุ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 46 - 50 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 35.49 รองลงมา คือ มีอายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.57 มีอายุอยู่ระหว่าง 51 - 55 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.41 มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.33 และมีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.19

ระดับการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาที่ระดับปริญญาตรี จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 66.55 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ

21.50 ระดับปริญญาเอก จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.19 และต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75

สถานภาพ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่สมรสแล้ว จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 62.46 สถานภาพโสด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 26.62 และหม้าย/หย่า จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.92

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 33.45 มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 25.26 45 มีสมาชิกในครอบครัว 5 คน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 20.14 มีสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 3 คน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 และมีสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.56

ตำแหน่งในหน้าที่

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีตำแหน่งในระดับ ครู คศ.2 จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 33.45 ระดับ ครู คศ.3 จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.94 ระดับ ครู คศ.1 จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.45 ระดับผู้บริหาร จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.95 และตำแหน่งอื่นๆ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ			
ชาย	186	63.48	
หญิง	107	36.52	
รวม	293	100.00	

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
อายุ			
ต่ำกว่า 40 ปี	42	14.33	ค่าสูงสุด 67 ปี
41-45 ปี	72	24.57	ค่าต่ำสุด 27 ปี
46-50 ปี	104	35.49	ค่าเฉลี่ย 47 ปี
51-55 ปี	51	17.41	
มากกว่า 55 ปี	24	8.19	
รวม	293	100.00	
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	3.76	
ปริญญาตรี	195	66.55	
ปริญญาโท	63	21.50	
ปริญญาเอก	24	8.19	
รวม	293	100.00	
สถานภาพ			
โสด	78	26.62	
สมรส	183	62.46	
หม้าย/หย่า	32	10.92	
รวม	293	100.00	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
น้อยกว่า 3 คน	34	11.60	
3 คน	74	25.26	
4 คน	98	33.45	
5 คน	59	20.14	
มากกว่า 5 คน	28	9.55	
รวม	293	100.00	

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ตำแหน่งการทำงาน			
ผู้บริหาร	35	11.95	
ครู คศ.1	57	19.45	
ครู คศ.2	98	33.45	
ครู คศ.3	76	25.94	
อื่นๆ	27	9.21	
รวม	293	100.00	

เงินเดือน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.69 รองลงมา คือ เงินเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.84 เงินเดือนอยู่ระหว่าง 25,001-30,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.41 มีเงินเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.68 และมีเงินเดือนมากกว่า 30,000 บาท 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.92 เงินเดือนเฉลี่ย 21,943 บาท เงินเดือนต่ำสุด 8,200 บาท และ เงินเดือนสูงสุด 55,430 บาท (ตาราง 8)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามเงินเดือน

เงินเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	16	5.46	ค่าสูงสุด 55,430 บาท
ต่ำกว่า 15,000 บาท	43	14.68	ค่าต่ำสุด 8,200 บาท
15,001 -20,000 บาท	64	21.84	ค่าเฉลี่ย 21,943 บาท
20,001-25,000 บาท	87	29.69	
25,001-30,000 บาท	51	17.41	
มากกว่า 30,000 บาท	32	10.92	
รวม	293	100.00	

รายได้ทั้งหมด

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ระหว่าง 30,001-35,000 บาท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 รองลงมา คือ รายได้อยู่ระหว่าง 35,001-40,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 22.18 มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.45 รายได้อยู่ระหว่าง 25,001-30,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.33 และมีรายได้มากกว่า 40,000 บาท 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22 รายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 31,015 บาท รายได้ทั้งหมดต่ำสุด 8,700 บาท และรายได้ทั้งหมดสูงสุด 87,560 บาท (ตาราง 9)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละแบ่งตามรายได้ทั้งหมด

รายได้ทั้งหมด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	27	9.22	ค่าสูงสุด 87,560 บาท
ต่ำกว่า 20,000 บาท	57	19.45	ค่าต่ำสุด 8,700 บาท
25,001 -30,000 บาท	42	14.33	ค่าเฉลี่ย 31,015 บาท
30,001-35,000 บาท	75	25.60	
35,001-40,000 บาท	65	22.18	
มากกว่า 40,000 บาท	27	9.22	
รวม	293	100.00	

รายได้สุทธิ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีรายได้สุทธิหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 45.73 รองลงมา คือ มีรายได้สุทธิอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 มีรายได้สุทธิอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.87 รายได้สุทธิสูงกว่า 20,000 บาท ไม่มีเลย รายได้สุทธิเฉลี่ย 8,986 บาท รายได้สุทธิต่ำสุด 3,560 บาท และรายได้สุทธิสูงสุด 50,000 บาท (ตาราง 10)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละแบ่งตามเงินเหลือสุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย

รายได้สุทธิ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	81	27.65	ค่าสูงสุด 50,000 บาท
ต่ำกว่า 5,000 บาท	134	45.73	ค่าต่ำสุด 3,560 บาท
10,001 -15,000 บาท	26	8.87	ค่าเฉลี่ย 8,986 บาท
15,001-20,000 บาท	52	17.75	
20,001-25,000 บาท	0	0.00	
มากกว่า 30,000 บาท	0	0.00	
รวม	293	100.00	

ปริมาณของรายได้ต่อค่าใช้จ่าย

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนพอใช้กับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 81.23 และไม่พอใช้ต่อค่าใช้จ่าย จำนวน 21 คน คิดเป็น 7.17 (ตาราง 11)

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของปริมาณรายได้ต่อค่าใช้จ่าย

รายได้ต่อค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	34	11.60
พอใช้	238	81.23
ไม่พอใช้	21	7.17
รวม	293	100.00

วิธีการกู้เงิน

ผลการศึกษา พบว่า ในปี 2545 เมื่อสมาชิกสหกรณ์มีเงินได้รายเดือนไม่พอใช้ มีการหาเงินกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ คุรุกรรมสามัคคีศึกษาจังหวัดเลย จำกัด จำนวน 293 คนคิดเป็นร้อยละ 100 ของของกลุ่มตัวอย่างและไปกู้แหล่งเงินกู้อื่นอีก คิดเป็นร้อยละ 67.98 ของแหล่งเงินกู้ทั้งหมด รองลงมา คือ สถาบันการเงิน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 19.49 จากบุคคลทั่วไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 8.35 และอื่นๆ เช่น ญาติพี่น้อง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.18 (ตาราง 12)

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของแหล่งการหาเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์

วิธีการกู้เงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด	293	67.98
สถาบันการเงิน	84	19.49
บุคคลทั่วไป	36	8.35
อื่นๆ	18	4.18
รวม	431*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ระยะเวลาการรับราชการ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่รับราชการ อยู่ระหว่าง 30 – 40 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 32.42 รองลงมา คือ มากกว่า 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.95 และรับราชการระหว่าง 11 -20 ปี น้อยที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.14 ระยะเวลารับราชการเฉลี่ย 30 ปี ระยะเวลารับราชการต่ำสุด 2 ปี และระยะเวลารับราชการสูงสุด 41 ปี (ตาราง 13)

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการรับราชการ

ระยะเวลาการรับราชการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	92	31.40	ค่าสูงสุด 41 ปี
ต่ำกว่า 10 ปี	24	8.19	ค่าต่ำสุด 2 ปี
11 – 20 ปี	18	6.14	ค่าเฉลี่ย 30 ปี
21 – 30 ปี	29	9.90	
30 – 40 ปี	95	32.42	
มากกว่า 40 ปี	35	11.95	
รวม	293	100.00	

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู กรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด อยู่ระหว่าง 10 - 20 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 22.87 รองลงมา คือ มากกว่า 12 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.36 และต่ำกว่า 2 ปี น้อยที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.46 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 11 ปี ระยะเวลารับการเป็นสมาชิกต่ำสุด 1 ปี และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสูงสุด 15 ปี (ตาราง 14)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

ระยะเวลาการสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	98	33.44	ค่าสูงสุด 15 ปี
ต่ำกว่า 2 ปี	16	5.46	ค่าต่ำสุด 1 ปี
4 - 6 ปี	32	10.92	ค่าเฉลี่ย 11 ปี
7 - 9 ปี	35	11.95	
10 - 12 ปี	67	22.87	
มากกว่า 12 ปี	45	15.36	
รวม	293	100.00	

เหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ต้องการกู้เงินจากสหกรณ์ จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 45.58 รองลงมา คือ เพื่อออมทรัพย์โดยสะสมเป็นค่าหุ้น จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 32.88 เพื่อฝากเงิน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 18.85 และกรณีอื่นๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 2.69 แสดงว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ต้องการกู้เงินจากสหกรณ์มากกว่าการออมเงิน (ตาราง 15)

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละแบ่งตามเหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

เหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อออมทรัพย์โดยสะสมเป็นค่าหุ้น	171	32.88
เพื่อฝากเงิน	98	18.85
เพื่อกู้เงิน	237	45.58
อื่นๆ	14	2.69
รวม	520*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จำนวนหุ้นในสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ถือหุ้นในสหกรณ์ ระหว่าง 10,001 – 15,000 หุ้น จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 22.19 รองลงมา คือ ถือหุ้นระหว่าง 5,001 – 10,000 หุ้น จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 16.04 และถือหุ้นมากกว่า 20,000 หุ้น จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.48 จำนวนหุ้นเฉลี่ย 11,756 หุ้น จำนวนหุ้นต่ำสุด 1,220 หุ้นและจำนวนหุ้นสูงสุด 156,000 หุ้น (ตาราง 16)

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหุ้นที่ถือในสหกรณ์

จำนวนหุ้น	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	115	39.25	ค่าสูงสุด 156,000 หุ้น
ต่ำกว่า 5,000 หุ้น	22	7.51	ค่าต่ำสุด 1,220 หุ้น
5,001 – 10,000 หุ้น	47	16.04	ค่าเฉลี่ย 11,756 หุ้น
10,001 – 15,000 หุ้น	65	22.19	
15,001 – 20,000 หุ้น	25	8.53	
มากกว่า 20,000 หุ้น	19	6.48	
รวม	293	100.00	

สถานที่ในการฝากเงิน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ฝากเงินที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัดจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 75.40 รองลงมา คือ สถาบันการเงินจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 (ตาราง 17)

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละแบ่งตามสถานที่ในการฝากเงิน

สถานที่ในการฝากเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด	187	75.40
สถาบันการเงิน	61	24.60
รวม	248*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ประเภทของเงินฝากในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด มี 3 ประเภท (ตาราง 18)

ฝากประจำ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากอยู่ระหว่าง 5,000 -10,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.49 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 เงินฝากประจำเฉลี่ย 8,043 บาท เงินฝากประจำต่ำสุด 1,700 บาท และเงินฝากประจำสูงสุด 89,000 บาท

ฝากออมทรัพย์จากการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 25.13 รองลงมา คือ มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 เงินฝากออมทรัพย์เฉลี่ย 8,564 บาท เงินฝากออมทรัพย์ต่ำสุด 1,100 บาท และเงินฝากออมทรัพย์สูงสุด 175,600 บาท

ฝากออมทรัพย์พิเศษจากการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากมากกว่า 15,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 รองลงมา คือ อยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 เงินฝากพิเศษเฉลี่ย 11,554 บาท เงินฝากประจำต่ำสุด 4,500 บาท และเงินฝากประจำสูงสุด 1,125,000 บาท

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทการฝากเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์

ประเภทการฝากเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ฝากประจำ			
ไม่ตอบ	164	87.70	ค่าสูงสุด 89,000 บาท
ต่ำกว่า 5,000 บาท	5	2.67	ค่าต่ำสุด 1,700 บาท
5,001-10,000 บาท	14	7.49	ค่าเฉลี่ย 8,043 บาท
10,001-15,000 บาท	2	1.07	
มากกว่า 15,000 บาท	2	1.07	
รวม	187	100.00	
ฝากออมทรัพย์			
ไม่ตอบ	93	49.73	ค่าสูงสุด 175,600 บาท
ต่ำกว่า 5,000 บาท	47	25.13	ค่าต่ำสุด 1,100 บาท
5,001-10,000 บาท	15	8.02	ค่าเฉลี่ย 8,564 บาท
10,001-15,000 บาท	9	4.82	
มากกว่า 15,000 บาท	23	12.30	
รวม	187	100.00	
ฝากออมทรัพย์พิเศษ			
ไม่ตอบ	150	80.21	ค่าสูงสุด 1,125,000 บาท
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3	1.61	ค่าต่ำสุด 4,500 บาท
5,001-10,000 บาท	11	5.88	ค่าเฉลี่ย 11,554 บาท
10,001-15,000 บาท	6	3.21	
มากกว่า 15,000 บาท	17	9.09	
รวม	187	100.00	

จำนวนเงินฝากในสถาบันการเงิน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 44.26 รองลงมา คือ อยู่ระหว่าง 10,001 -15,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.39 อยู่ระหว่าง 5,001 -10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.20 และมากกว่า

15,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.28 เงินฝากในสถาบันการเงินเฉลี่ย 7,443 บาท เงินฝากในสถาบันการเงินต่ำสุด 2,500 บาท และเงินฝากในสถาบันการเงินสูงสุด 165,000 บาท (ตาราง 19)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินฝากในสถาบันการเงิน

จำนวนเงินฝาก	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
ไม่ตอบ	17	27.17	ค่าสูงสุด 165,000 บาท
ต่ำกว่า 5,000 บาท	27	44.26	ค่าต่ำสุด 2,500 บาท
5,001-10,000 บาท	5	8.20	ค่าเฉลี่ย 7,443 บาท
10,001-15,000 บาท	10	16.39	
มากกว่า 15,000 บาท	2	3.28	
รวม	61	100.00	

สภาพหนี้สินก่อนเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 56.32 และมีหนี้สินกับสหกรณ์ 71 คน คิดเป็นร้อยละ 24.23 (ตาราง 20)

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของการมีหนี้สินก่อนการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	57	19.45
ไม่มีหนี้สิน	165	56.32
มีหนี้สิน	71	24.23
รวม	293	100.00

หนี้สินอื่นของสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสถาบันการเงิน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 52.11 มีหนี้สินกับบุคคลทั่วไป 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 และมีหนี้สินกับการผ่อนชำระสินค้า จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 21.13 (ตาราง 21)

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
หนี้สินสถาบันการเงิน	37	52.11
หนี้สินผ่อนชำระสินค้า	15	21.13
หนี้สินบุคคลทั่วไป	19	26.76
รวม	71	100.00

หนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ก่อนเข้าเป็นสมาชิก

ผลการศึกษา พบว่าก่อนการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกได้มีหนี้สินในประเภทต่างๆ ดังนี้ (ตาราง 22)

สถาบันการเงิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสถาบันการเงิน ต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 56.76 มีหนี้สินเฉลี่ย 77,027 บาท หนี้สินต่ำสุด 10,500 บาท และหนี้สินสูงสุด 155,000 บาท

ผ่อนชำระสินค้า

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีหนี้สินกับการผ่อนชำระสินค้า 25,001-50,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 มีหนี้สินเฉลี่ย 36,050 บาท หนี้สินต่ำสุด 4,250 บาท และหนี้สินสูงสุด 80,000 บาท

บุคคลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสถาบันการเงิน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 63.16 มีหนี้สินเฉลี่ย 10,200 บาท หนี้สินต่ำสุด 2,500 บาท และหนี้สินสูงสุด 31,100 บาท

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ก่อนการเข้าเป็นสมาชิก

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สถาบันการเงิน			
ต่ำกว่า 50,000 บาท	21	56.76	ค่าสูงสุด 155,000 บาท
50,001-100,000 บาท	5	13.51	ค่าต่ำสุด 10,500 บาท
100,0001-150,000 บาท	9	24.32	ค่าเฉลี่ย 77,027 บาท
มากกว่า 150,000 บาท	2	5.41	
รวม	37	100.00	
ผ่อนชำระสินค้า			
ต่ำกว่า 25,000 บาท	3	20.00	ค่าสูงสุด 80,000 บาท
25,001-50,000 บาท	9	60.00	ค่าต่ำสุด 4,250 บาท
50,0001-75,000 บาท	1	6.67	ค่าเฉลี่ย 36,050 บาท
มากกว่า 75,000 บาท	2	13.33	
รวม	15	100.00	
บุคคลทั่วไป			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	63.16	ค่าสูงสุด 31,100 บาท
10,001-15,000 บาท	5	26.32	ค่าต่ำสุด 2,500 บาท
15,0001-20,000 บาท	1	5.26	ค่าเฉลี่ย 10,200 บาท
มากกว่า 20,000 บาท	1	5.26	
รวม	19	100.00	

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์มาวิเคราะห์ในการศึกษา ได้แก่ แหล่งเงินทุน หนี้สินคงเหลือ และการกู้เงินฉุกเฉินจากสหกรณ์ออมทรัพย์

แหล่งเงินทุนของสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า ตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน สมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินจากแหล่งเงินทุนที่สหกรณ์ออมทรัพย์ ครอบคลุมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างและยังไปกู้แหล่งเงินทุนอื่นอีก คิดเป็นร้อยละ 78.77 ของแหล่งเงินทุนทั้งหมด

รองลงมา คือ สถาบันการเงิน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 จากบุคคลทั่วไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.18 และอื่นๆ เช่น ญาติพี่น้อง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.15 (ตาราง 23)

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามแหล่งเงินกู้

แหล่งเงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด	293	78.77
สถาบันการเงิน	48	12.90
บุคคลทั่วไป	23	6.18
อื่นๆ	8	2.15
รวม	372*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ประเภทเงินกู้

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการในเงินกู้สามัญ จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 66.55 และ เงินกู้พิเศษ 98 คน คิดเป็นร้อยละ 33.45 สมาชิกสามารถกู้เงินได้เพียงประเภทเดียวเท่านั้น (ตาราง 24)

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทเงินกู้ในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด

ประเภทเงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เงินกู้สามัญ	195	66.55
เงินกู้พิเศษ	98	33.45
รวม	293	100.00

จำนวนเงินกู้สามัญ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้สามัญจำนวนเงิน 500,001-1,000,000 บาท จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 65.64 รองลงมาคือ จำนวนเงิน 1,000,001-

1,500,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.44 ส่วนจำนวนเงินกู้้น้อยกว่า 500,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.72 และใช้บริการเงินกู้สามัญมากกว่า 1,500,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 จำนวนเงินกู้สามัญเฉลี่ย 876,920 บาท จำนวนเงินกู้สามัญต่ำสุด 120,000 บาท และจำนวนเงินกู้สามัญสูงสุด 1,550,000 บาท (ตาราง 25)

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้สามัญ

จำนวนเงินกู้สามัญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อยกว่า 500,000 บาท	17	8.72	ค่าสูงสุด 1,550,000 บาท
500,001- 1,000,000 บาท	128	65.64	ค่าต่ำสุด 120,000 บาท
1,000,001-1,500,000 บาท	34	17.44	ค่าเฉลี่ย 876,920 บาท
มากกว่า 1,500,000 บาท	16	8.21	
รวม	195	100.00	

จำนวนเงินกู้พิเศษ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้พิเศษจำนวนเงิน 1,300,001-1,600,000 บาท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 59.19 รองลงมาคือ จำนวนเงิน 1,000,001-1,300,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.47 ส่วนจำนวนเงินกู้มากกว่า 1,600,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.22 และใช้บริการเงินกู้สามัญน้อยกว่า 1,000,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12 จำนวนเงินกู้สามัญเฉลี่ย 1,368,877 บาท จำนวนเงินกู้สามัญต่ำสุด 226,000 บาท และจำนวนเงินกู้สามัญสูงสุด 1,650,000 บาท (ตาราง 26)

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้พิเศษ

จำนวนเงินกู้พิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อยกว่า 1,000,000 บาท	6	6.12	ค่าสูงสุด 1,650,000 บาท
1,000,001-1,300,000 บาท	23	23.47	ค่าต่ำสุด 226,000 บาท
1,300,001-1,600,000 บาท	58	59.19	ค่าเฉลี่ย 1,368,877 บาท
มากกว่า 1,600,000 บาท	11	11.22	
รวม	98	100.00	

หนี้สินจากแหล่งเงินกู้

สถาบันการเงิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้จากสถาบันการเงิน จำนวน 48 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้มากที่สุด คือ มากกว่า 600,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 ของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากสถาบันการเงิน รองลงมาคือ 200,001-400,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และน้อยกว่า 200,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 และ 400,001-600,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16 (ตาราง 27)

ส่วนการกู้เงินจากบุคคลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้จำนวน 23 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้มากที่สุด คือ 200,001-400,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43 ของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากบุคคลทั่วไป รองลงมาคือ 400,001-600,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 และ น้อยกว่า 200,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 (ตาราง 27)

การกู้เงินจากแหล่งอื่นๆ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้จำนวน 8 คน กู้เงินมากที่สุด คือ มากกว่า 200,001-400,000 บาทจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมากกว่า 600,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากแหล่งอื่นๆ และ น้อยกว่า 200,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 (ตาราง 27)

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหนี้สินจากแหล่งเงินกู้

ประเภทเงินกู้	สถาบันการเงิน		บุคคลทั่วไป		อื่นๆ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	20	41.67	11	47.83	3	37.50
น้อยกว่า 200,000 บาท	3	6.25	2	8.70	1	12.50
200,001-400,000 บาท	6	12.50	7	30.43	2	25.00
400,001-600,000 บาท	2	4.16	3	13.04	0	0.00
มากกว่า 600,000 บาท	17	35.42	0	0.00	2	25.00
รวม	48	100.00	23	100.00	8	100.00

หนี้สินคงเหลือ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจุบันสมาชิกสหกรณ์ มีหนี้สินคงเหลือส่วนใหญ่กับ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 80.60 รองลงมา สถาบันการเงิน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.35 สวัสดิการครูสภา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 บุคคลทั่วไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.59 และมีหนี้สินคงเหลือจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.86 และหนี้ในระบบไม่มีเลย (ตาราง 28)

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละแบ่งตามหนี้สินคงเหลือของสมาชิกสหกรณ์

หนี้สินคงเหลือของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด	187	80.60
สวัสดิการครูสภา	13	5.60
สถาบันการเงิน	24	10.35
บุคคลทั่วไป	6	2.59
หนี้ในระบบ	0	0.00
อื่นๆ	2	0.86
รวม	232*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

หนี้สินคงเหลือของเงินกู้สามัญ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้สามัญ มีหนี้สินคงเหลือจำนวนเงิน 500,001- 1,000,000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.36 รองลงมาคือ จำนวนเงิน 1,00,001-1,500,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.79 ส่วนมีหนี้สินคงเหลือมากกว่า 1,500,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.62 และมีหนี้สินคงเหลือน้อยกว่า 500,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.08 มีหนี้สินคงเหลือของเงินกู้สามัญเฉลี่ย 795,238 บาท หนี้สินคงเหลือของเงินกู้สามัญต่ำสุด 75,600 บาท และ หนี้สินคงเหลือของเงินกู้สามัญสูงสุด 1,525,000 บาท (ตาราง 29)

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้สินคงเหลือของเงินกู้สามัญ

จำนวนเงินกู้สามัญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	90	46.15	ค่าสูงสุด 1,525,000 บาท
น้อยกว่า 500,000 บาท	6	3.08	ค่าต่ำสุด 75,600 บาท
500,001- 1,000,000 บาท	67	34.36	ค่าเฉลี่ย 795,238 บาท
1,000,001-1,500,000 บาท	23	11.79	
มากกว่า 1,500,000 บาท	9	4.62	
รวม	195	100.00	

หนี้สินคงเหลือของเงินกู้พิเศษ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้พิเศษมีหนี้สินคงเหลือจำนวนเงิน 1,300,001-1,600,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72 รองลงมาคือจำนวนเงิน 1,000,001-1,3 00,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.37 ส่วนหนี้สินคงเหลือมากกว่า 1,600,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.16 และมีหนี้สินคงเหลือน้อยกว่า 1,000,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 มีหนี้สินคงเหลือของเงินกู้พิเศษเฉลี่ย 1,352.272 บาท หนี้สินคงเหลือของเงินกู้พิเศษต่ำสุด 112,600 บาท และ หนี้สินคงเหลือของเงินกู้พิเศษสูงสุด 1,656,500 บาท (ตาราง 30)

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้สินคงเหลือของเงินกู้พิเศษ

จำนวนเงินกู้พิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
ไม่ตอบ	32	32.65	
น้อยกว่า 1,000,000 บาท	5	5.10	ค่าสูงสุด 1,656,500 บาท
1,000,001-1,300,000 บาท	18	18.37	ค่าต่ำสุด 112,600 บาท
1,300,001-1,600,000 บาท	35	35.72	ค่าเฉลี่ย 1,352,272 บาท
มากกว่า 1,600,000 บาท	8	8.16	
รวม	98	100.00	

หนี้สินจากแหล่งเงินกู้

สวัสดิการครูสภา

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินคงเหลือกับสวัสดิการครูสภา จำนวนเงิน 200,001-400,000 บาท และ 400,001-600,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 ของจำนวนสมาชิกที่ใช้บริการสวัสดิการครูสภา มากกว่า 600,000 บาท และน้อยกว่า 200,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 (ตาราง 31)

สถาบันการเงิน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินคงเหลือกับสถาบันการเงินมากกว่า 600,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากสถาบันการเงิน และจำนวน 200,001-400,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 (ตาราง 31)

บุคคลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินคงเหลือกับบุคคลทั่วไปจำนวนน้อยกว่า 200,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากบุคคลทั่วไป และ สมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินคงเหลือกับการกู้เงินจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 2 คน (ตาราง 31)

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินคงเหลือจากแหล่งเงินกู้

ประเภทเงินกู้ (บาท)	สวัสดิการครูสภา		สถาบันการเงิน		บุคคลทั่วไป		อื่นๆ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	5	38.46	8	33.33	3	50.00	0	0.00
น้อยกว่า 200,000	1	7.69	2	8.34	2	33.33	0	0.00
200,001-400,000	3	23.08	5	20.83	0	0.00	0	0.00
400,001-600,000	3	23.08	1	4.17	0	0.00	2	100.00
มากกว่า 600,000	1	7.69	8	33.33	1	16.67	0	0.00
รวม	13	100.00	24	100.00	6	100.00	2	100.00

การกู้เงินฉุกเฉิน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีการกู้เงินฉุกเฉิน จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 39.93 และไม่เคยกู้เงินฉุกเฉิน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22 (ตาราง 32)

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้กู้เงินฉุกเฉิน

การให้บริการเงินกู้ฉุกเฉิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	149	50.85
กู้เงินฉุกเฉิน	117	39.93
ไม่เคยกู้เงินฉุกเฉิน	27	9.22
รวม	293	100.00

จำนวนการกู้เงินฉุกเฉิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์มีการกู้เงินฉุกเฉิน 2 ครั้งต่อปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 40.17 รองลงมาคือ 1 ครั้งต่อปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.66 ส่วนจำนวนการกู้เงินฉุกเฉิน 3 ครั้งต่อปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.27 และมากกว่า 4 ครั้งต่อปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.86 (ตาราง 33)

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้เงินฉุกเฉินต่อปี

จำนวนการกู้เงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	41	35.04
1 ครั้ง/ปี	23	19.66
2 ครั้ง/ปี	47	40.17
3 ครั้ง/ปี	5	4.27
มากกว่า 4 ครั้ง/ปี	1	0.86
รวม	117	100.00

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

ผู้ศึกษาได้สำรวจเกี่ยวกับจำนวนของอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ของสมาชิกสหกรณ์

ทรัพย์สินจากกู้ยืมเงินสหกรณ์ออมทรัพย์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกมีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการซื้อรถยนต์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ทาวน์เฮาส์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 16.88 การศึกษาต่อ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 บ้านจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.42 บ้านพร้อมที่ดิน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 11.69 ที่ดิน จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 10.39 รถจักรยานยนต์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.90 คอนโดมิเนียม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.46 เงินฝากธนาคาร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 เฟอ์ริเจอร์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.73 ส่วนเครื่องประดับ การถือเงินสด และอื่นๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 (ตาราง 34)

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินจากกู้ยืมเงินสหกรณ์ออมทรัพย์

ทรัพย์สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถยนต์	42	18.18
ทาวน์เฮาส์	39	16.88
การศึกษาต่อ	32	13.85
บ้าน	31	13.42
บ้านพร้อมที่ดิน	27	11.69
ที่ดิน	24	10.39
รถจักรยานยนต์	9	3.90
คอนโดมิเนียม	8	3.46
เงินฝากธนาคาร	6	2.60
เฟอร์นิเจอร์	4	1.73
เครื่องประดับ	3	1.30
เงินสด	3	1.30
อื่นๆ	3	1.30
รวม	231*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ราคาประเมินรถยนต์

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มี รถยนต์ มีราคาประเมินระหว่าง 800,001-1,000,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 45.24 รองลงมาคือราคาประเมินของรถยนต์ น้อยกว่า 800,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ราคาประเมินของรถยนต์ที่มากกว่า 1,200,001 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 ส่วนราคาประเมินระหว่าง 1,000,000-1,200,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.38 มีค่าประเมินรถยนต์เฉลี่ย 852,500 บาท ค่าประเมินของรถยนต์ต่ำสุด 618,000 บาท ค่าประเมินของรถยนต์สูงสุด 1,246,000 บาท (ตาราง 35)

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถยนต์

ราคาประเมินรถยนต์	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	6	14.29	ค่าสูงสุด 1,246,000 บาท
น้อยกว่า 800,000 บาท	14	33.33	ค่าต่ำสุด 681,000 บาท
800,001-1,000,000 บาท	19	45.24	ค่าเฉลี่ย 852,500 บาท
1,000,001-1,200,000 บาท	1	2.38	
มากกว่า 1,200,000 บาท	2	4.76	
รวม	42	100.00	

ราคาประเมินทาวเฮ้าส์

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มี ทาวเฮ้าส์ มีราคาประเมินของ ทาวเฮ้าส์ที่น้อยกว่า 800,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 41.03 รองลงมาคือ ราคาประเมิน ระหว่าง 1,000,001- 1,200,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.95 ส่วนราคาประเมินระหว่าง 800,001-1,000,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 และมากกว่า 1,200,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56 ราคาประเมินทาวเฮ้าส์เฉลี่ย 955,500 บาท ราคาประเมินทาวเฮ้าส์ต่ำสุด 654,000 บาท ราคาประเมินทาวเฮ้าส์สูงสุด 1,355,000 บาท (ตาราง 36)

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของทาวเฮ้าท์

ราคาประเมินทาวเฮ้าท์	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
ไม่ตอบ	12	30.77	ค่าสูงสุด 1,355,000บาท
น้อยกว่า 800,000 บาท	16	41.03	ค่าต่ำสุด 654,000บาท
800,001-1,000,000 บาท	3	7.69	ค่าเฉลี่ย 955,500บาท
1,000,001-1,200,000 บาท	7	17.95	
มากกว่า 1,200,000 บาท	1	2.56	
รวม	39	100.00	

กู้เงินเพื่อการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์กู้เงินเพื่อการศึกษาอยู่ระหว่าง 100,001-200,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ น้อยกว่า 100,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ส่วนสมาชิกที่กู้เงินจำนวน 200,001-300,000 บาท และมากกว่า 300,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 กู้เงินเพื่อการศึกษาเฉลี่ย 146,875 บาท กู้เพื่อการศึกษา ต่ำสุด 98,500 บาท กู้เพื่อการศึกษาสูงสุด 320,000 บาท (ตาราง 37)

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่กู้เงินเพื่อการศึกษา

การกู้เงินเพื่อการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อยกว่า 100,000 บาท	12	37.50	ค่าสูงสุด 320,000 บาท
100,001-200,000 บาท	16	50.00	ค่าต่ำสุด 98,500 บาท
200,001-300,000 บาท	2	6.25	ค่าเฉลี่ย 146,875 บาท
มากกว่า 300,000 บาท	2	6.25	
รวม	32	100.00	

การใช้เงินกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีการใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของตนเอง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 62.22 และการศึกษาของบุตร/หลาน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 (ตาราง 38)

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ ครัวเรือนการศึกษา

การใช้เงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตนเอง	28	62.22
บุตร/หลาน	17	37.78
รวม	45*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ราคาประเมินบ้าน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มีบ้านเป็นของตนเอง มีราคาประเมินของบ้านระหว่าง 1,000,001-1,500,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 รองลงมา คือ ราคาประเมิน 1,500,001-2,000,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 19.35 ส่วนราคาประเมินน้อยกว่า 1,000,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 และราคาประเมินมากกว่า 2,000,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.68 ราคาประเมินบ้านเฉลี่ย 1,434,700 บาท ราคาประเมินบ้านต่ำสุด 755,300 บาท ราคาประเมินบ้านสูงสุด 2,212,000 บาท (ตาราง 39)

ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของบ้าน

ราคาประเมินบ้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	8	25.81	ค่าสูงสุด 2,212,000 บาท
น้อยกว่า 1,000,000 บาท	4	12.90	ค่าต่ำสุด 755,300 บาท
1,000,001-1,500,000 บาท	10	32.26	ค่าเฉลี่ย 1,434,700 บาท
1,500,001-2,000,000 บาท	6	19.35	
มากกว่า 2,000,000 บาท	3	9.68	
รวม	31	100.00	

การใช้เงินกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ ครัวเรือน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีการใช้เงินกู้ในการต่อเติมบ้าน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 และการซ่อมแซมบ้าน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 (ตาราง 40)

ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ ครัวเรือน

การใช้เงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	12	38.71
การต่อเติมบ้าน	12	38.71
การซ่อมแซมบ้าน	7	22.58
รวม	31*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ราคาประเมินบ้านพร้อมที่ดิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มีบ้านพร้อมที่ดินโดยราคาประเมินของบ้านพร้อมที่ดินอยู่ระหว่าง 2,000,001-2,500,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 29.63 รองลงมาคือ ราคาประเมินน้อยกว่า 1,500,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนราคาประเมินระหว่าง 1,500,000-2,000,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.12 และราคาประเมินมากกว่า 2,500,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 ราคาประเมินบ้านพร้อมที่ดินเฉลี่ย 1,387,120 บาท ราคาประเมินบ้านพร้อมที่ดินต่ำสุด 858,200 บาท ราคาประเมินบ้านพร้อมที่ดินสูงสุด 2,610,000 บาท (ตาราง 41)

ตาราง 41 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของบ้านพร้อมที่ดิน

ราคาประเมินบ้านพร้อมที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	9	33.33	ค่าสูงสุด 2,610,000 บาท
น้อยกว่า 1,500,000 บาท	6	22.22	ค่าต่ำสุด 858,200 บาท
1,500,001-2,000,000 บาท	3	11.12	ค่าเฉลี่ย 1,387,120 บาท
2,000,001-2,500,000 บาท	8	29.63	
มากกว่า 2,500,000 บาท	1	3.70	
รวม	27	100.00	

ราคาประเมินที่ดิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์มีที่ดิน โดยมีราคาราคาประเมินของที่ดินระหว่าง 1,000,001-1,500,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 รองลงมาคือ ราคาประเมินน้อยกว่า 500,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ส่วนราคา 500,001-1,000,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และราคาประเมินมากกว่า 1,500,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 ราคาประเมินที่ดินเฉลี่ย 1,008,200 บาท ราคาประเมินที่ดินต่ำสุด 452,000 บาท ราคาประเมินที่ดินสูงสุด 1,565,000 บาท (ตาราง 42)

ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินที่ดิน

ราคาประเมินที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	9	37.50	ค่าสูงสุด 1,565,000 บาท
น้อยกว่า 500,000 บาท	5	20.83	ค่าต่ำสุด 452,000 บาท
500,001-1,000,000 บาท	2	8.33	ค่าเฉลี่ย 1,008,200 บาท
1,000,001-1,500,000 บาท	7	29.17	
มากกว่า 1,500,000 บาท	1	4.17	
รวม	24	100.00	

ราคาประเมินรถจักรยานยนต์

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มี รถจักรยานยนต์ มีราคาประเมินของรถจักรยานยนต์อยู่ระหว่าง 40,001-50,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาคือ น้อยกว่า 40,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ราคาประเมินรถจักรยานยนต์เฉลี่ย 45,750 บาท ราคาประเมินรถจักรยานยนต์ต่ำสุด 29,850 บาท ราคาประเมินรถจักรยานยนต์สูงสุด 61,600 บาท (ตาราง 43)

ตาราง 43 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถจักรยานยนต์

ราคาประเมินรถจักรยานยนต์	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อยกว่า 40,000 บาท	2	22.22	ค่าสูงสุด 61,600 บาท
40,001-50,000 บาท	5	55.56	ค่าต่ำสุด 29,850 บาท
50,001-60,000 บาท	1	11.11	ค่าเฉลี่ย 45,750 บาท
มากกว่า 60,000 บาท	1	11.11	
รวม	9	100.00	

ราคาประเมินคอนโดมิเนียม

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีคอนโดมิเนียม มีราคาประเมินระหว่าง 800,000-1,000,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ส่วนราคาประเมินคอนโดมิเนียมที่น้อยกว่า 800,000 บาท เท่ากับ ราคาประเมินคอนโดมิเนียม 1,000,001-1,200,000 บาทและเท่ากับราคาประเมินคอนโดมิเนียมมากกว่า 1,200,000 บาทจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 12.50 มีค่าประเมินของคอนโดมิเนียมเฉลี่ย 985,500 บาท ค่าประเมินของคอนโดมิเนียมต่ำสุด 715,000 บาท ค่าประเมินของคอนโดมิเนียมสูงสุด 1,250,000 บาท (ตาราง 44)

ตาราง 44 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของคอนโดมิเนียม

ราคาประเมินคอนโดมิเนียม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	3	37.50	ค่าสูงสุด 1,250,000 บาท
น้อยกว่า 800,000 บาท	1	12.50	ค่าต่ำสุด 715,000 บาท
800,001-1,000,000 บาท	2	25.00	ค่าเฉลี่ย 985,500 บาท
1,000,001-1,200,000 บาท	1	12.50	
มากกว่า 1,200,000 บาท	1	12.50	
รวม	8	100.00	

จำนวนสินทรัพย์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์มีจำนวนทรัพย์สินเพิ่มขึ้น จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 90.45 มีทรัพย์สินเท่าเดิม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.39 และมีทรัพย์สินลดลง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 (ตาราง 45)

ตาราง 45 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินสมาชิกสหกรณ์

จำนวนสินทรัพย์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	18	6.14
เพิ่มขึ้น	265	90.45
เท่าเดิม	7	2.39
ลดลง	3	1.02
รวม	293	100.00

ความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ออมทรัพย์มีความพอใจกับการเป็นสมาชิกของสหกรณ์มาก มีจำนวน 287 คิดเป็นร้อยละ 97.95 และไม่พอใจต่อการเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.68 (ตาราง 46)

ตาราง 46 จำนวนและร้อยละของความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	4	1.37
พอใจ	287	97.95
ไม่พอใจ	2	0.68
รวม	293	100.00

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารหนี้สิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสัมมนาเรื่องแนวทางการบริหารหนี้สินและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2548 ณ หอประชุมคุรุสภา กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประกอบด้วย ประธานกรรมการและผู้จัดการหรือผู้แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู 75 สหกรณ์ ผู้แทนธนาคารออมสิน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ผู้แทนชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงศึกษาธิการ และผู้มีเกียรติ จำนวน 180 คน และจากการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2548 ณ ห้องประชุมสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 15 คน ซึ่งผู้ร่วมประชุมสัมมนาและสนทนากลุ่มมีความเห็นดังนี้

1. ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเป็นแหล่งเงินกู้ที่ดีที่สุด สะดวกที่สุดและง่ายที่สุด ครูส่วนใหญ่เป็นสมาชิกเพื่อกู้ อัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่าธนาคาร ไม่ยุ่งยาก หลักฐานไม่มากเหมือนกู้เงินจากธนาคาร
2. ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นปูชนียบุคคล เป็นผู้นำชุมชน เป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ แต่เป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย มีค่าใช้จ่ายในด้านภาษีสังคมสูง ทำให้รายได้ของครูแทบไม่เหลือ
3. ครูส่วนใหญ่มีค่านิยมแบบเอาอย่าง ต้องการทัดเทียมกับคนอื่น ๆ ก็คือลัทธิเอาอย่างในสังคม ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องมีการซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ บ้าน ทำให้ต้องเป็นหนี้สิน
4. ครูมีหนี้สินหลายทางทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ธนาคาร ผ่อนชำระสินค้าและหนี้
นอกระบบ
5. ครูต้องมีวินัยทางการเงิน
6. หน่วยงานต้นสังกัดต้องหักเงินที่สมาชิกเป็นหนี้ ณ ที่จ่าย
7. การกู้ยืมต้องมีระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ไม่เกิน 100 งวด
8. กำหนดให้มีเจ้าหนี้รายเดียว
9. กำหนดให้ทุกสหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ย เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนในอัตราที่เท่ากันทุกสหกรณ์

ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกันที่จะหาแนวทางการบริหารหนี้สิน โดยให้หน่วยงานประกอบด้วยกระทรวงศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ธนาคารออมสิน ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ลงนามข้อตกลงร่วมกันในการกู้เงิน โครงการพัฒนาชีวิตครู ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหนี้สินโดยมีหน้าที่ควบคุมการดำเนินการบริหารหนี้สินครูให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ส่วนราชการหักเงิน ณ ที่จ่ายให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูหรือธนาคารออมสิน ตามที่ครูให้คำยินยอม

2. สำนักงานสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหนี้สินระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการ สก.สศ. ผู้จัดการธนาคารออมสิน ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมเป็นกรรมการเพื่อประสานความร่วมมือแก้ไขปัญหาหนี้สิน พร้อมกับควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการตามโครงการ ซึ่งร่วมกับธนาคารออมสินและชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อสิ้นปีบัญชี

3. ธนาคารออมสิน มีหน้าที่จัดให้ครูที่เข้าร่วมโครงการบริหารหนี้สินครูตามที่ สก.สศ. จังหวัดส่งรายชื่อให้ดำเนินการตามเงื่อนไขของโครงการ หากอนุมัติเงินกู้ให้แก่ครูแล้วต้องส่งรายชื่อให้ สก.สศ. จังหวัดตรวจสอบว่าเข้าเงื่อนไขกับสหกรณ์หรือไม่ ก่อนการจ่ายเงินทั้งนี้เพื่อรักษาหลักการเจ้าหนี้รายเดียว โดยจะไม่พิจารณาอนุมัติเงินกู้ครูที่เข้าโครงการกับสหกรณ์และต้องควบคุมให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการด้วย

4. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยและสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ต้องทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกันและพิจารณาครูที่จะเข้าร่วมโครงการตามที่ สก.สศ. จังหวัดเสนอ โดยให้ดำเนินการตามเงื่อนไขโครงการพัฒนาชีวิตครูเช่นเดียวกับธนาคารออมสิน เมื่อสหกรณ์อนุมัติให้กู้เงินแล้ว ต้องส่งรายชื่อให้ สก.สศ. จังหวัดตรวจสอบว่าเข้าเงื่อนไขกับธนาคารออมสินหรือไม่ก่อนการจ่ายเงิน ทั้งนี้เพื่อรักษาหลักการเจ้าหนี้รายเดียว และต้องควบคุมให้เป็นไปตามเงื่อนไขของโครงการ

นอกจากผลสรุปการสัมมนาและสนทนากลุ่มแล้ว ควรนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ถือว่าสำคัญที่สุดเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาด้วย โดยในขั้นตอนควรต้องนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยใช้หลักพึ่งตนเอง มีชีวิตอย่างสุขกายสุขใจ จัดสรรรายได้รายจ่ายในครอบครัวให้เกิดความพอดีในการกินอยู่ มีการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และเพิ่มการออมเพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีความพอเพียง โดยอาศัยองค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. มีความพอประมาณ โดยการปรับจากการมีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นการใช้จ่ายไม่มากไม่น้อยเกินไป มีเท่าไรใช้เท่านั้น ไม่เห่อตามคนอื่น

2. ความมีเหตุผล คือการทำอะไร ทำอย่างไรจึงจะไม่เป็นหนี้สินอีก โดยยินดีตามควร คือควรแก่ฐานะ ควรแก่ความสามารถ และควรแก่ศีลธรรมหรือกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ของสังคม

3. การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น หารายได้เสริม ออมเงินไว้เพื่อความจำเป็น และไม่กู้ยืมเงินโดยไม่จำเป็น

นอกจากนี้ต้องประกอบด้วย 2 เงื่อนไข คือใช้ความรู้คู่คุณธรรม

ต้องรอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่จะนำปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม

ต้องรอบคอบในการนำความรู้ไปใช้และต้องระมัดระวังในการใช้ความรู้

ต้องมีคุณธรรม ทั้งในด้านความคิดจิตใจ และในด้านการกระทำ โดยต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต อุดมคติ พากเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบในการทำทุก ๆ อย่างหรือถ้าจะพูดอีกนัยหนึ่ง ก็ต้องมี หิริ โอตตัปปะ คือมีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปนั่นเอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด เพื่อต้องการทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสหกรณ์ก่อนที่จะมีหนี้สินและหลังจากมีหนี้สินว่าได้นำหนี้สินที่กู้ไปก่อให้เกิดสินทรัพย์ ตามวัตถุประสงค์การกู้เงินหรือไม่ และเป็นการหาข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกในการศึกษา เรื่อง ภาวะหนี้สิน และแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่สมรสแล้ว

สมาชิกมีจำนวนคนในครอบครัว 4 คน โดยดำรงตำแหน่งในหน้าที่ในระดับ ครู คศ.2 มากที่สุด มีเงินเดือนเฉลี่ยประมาณ 21,943 บาท/เดือน และสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการรับราชการเฉลี่ยประมาณ 30 ปี และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เฉลี่ยประมาณ 11 ปี โดยเหตุผลการเข้าเป็นสมาชิก คือเพื่อกู้เงิน และ สมาชิกถือหุ้นเฉลี่ย 11,756 หุ้น

สถานที่ในการฝากเงินของสมาชิก คือสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย และสถาบันการเงิน โดยมีเงินฝากประจำเฉลี่ยประมาณ 8,043 บาท เงินฝากออมทรัพย์เฉลี่ย 8,564 บาท และเงินฝากออมทรัพย์พิเศษเฉลี่ย 11,554 บาท สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินก่อนการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

จากการวิเคราะห์ภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์พบว่าส่วนใหญ่สมาชิกกู้เงินสามัญ เฉลี่ยคนละ 876,920 บาท เนื่องจากมีความสะดวกกว่าการกู้เงินพิเศษ เพราะไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน ใช้เพียงสมาชิกเป็นผู้ค้ำประกันเท่านั้น สหกรณ์ต้องพิจารณาสิทธิในการค้ำ

ประกันไม่เกินวงเงินกู้ของสมาชิกผู้ค้ำประกันด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ในอนาคต

สมาชิกของสหกรณ์พบว่า มีพฤติกรรมการกู้เงินทั้งเงินกู้สามัญและกู้พิเศษวนซ้ำกันหรือเมื่อยังไม่ครบกำหนดสัญญา สมาชิกสามารถยื่นขอกู้ใหม่ ทำให้หนี้สินคงเหลือทั้งเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษเท่ากับจำนวนเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษครั้งแรก และสมาชิกยังมีความต้องการกู้เงินฉุกเฉิน เพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น เนื่องจากเห็นว่าสหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนที่สะดวกรวดเร็วในการขอกู้ รวมทั้งเสียอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าแหล่งเงินทุนภายนอกอื่น ๆ สหกรณ์ควรนิยมนโยบายในการกำหนดวงเงินกู้ฉุกเฉินระยะเวลา การชำระหนี้ให้สอดคล้องกับสภาพตามข้อเท็จจริงในการดำเนินชีวิตของสมาชิก และต้องส่งเสริมการออมให้แก่สมาชิกควบคู่ไปด้วยกัน เพราะเมื่อสมาชิกมีเงินออมแล้ว อาจไม่ต้องใช้บริการเงินกู้ฉุกเฉินของสหกรณ์ต่อไปในอนาคต อีกประการหนึ่งสหกรณ์ควรรณรงค์เชิญชวนให้สมาชิกฝากเงินที่ได้ผลตอบแทนมากกว่าสถาบันการเงินอื่น เช่นการฝากเงินออมทรัพย์หรือออมทรัพย์พิเศษที่สหกรณ์ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี ส่วนเงินฝากประจำถึงแม้ว่าดอกเบี้ยจะเสียภาษีก็ยังได้อัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้สหกรณ์ออมทรัพย์

ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ของสมาชิกทั่วไปซื้อสินทรัพย์ประเภทรถยนต์มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกต้องการความสะดวกสบายในการเดินทาง รองลงมา ได้แก่ การซื้อทาวน์เฮาส์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกที่ต้องการสินทรัพย์เป็นที่อยู่อาศัย และที่สำคัญสมาชิกกู้เงินไปศึกษาต่อเป็นของตนเอง เป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่เหลือนำไปศึกษาต่อของบุตรหลานในครอบครัว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์มีความสนใจในการได้หาความรู้เพิ่มเติม กล่าวโดยสรุปสมาชิกของสหกรณ์มีความต้องการกู้เงินจากสหกรณ์ เพื่อนำไปซื้อสินทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ บ้าน ทาวน์เฮาส์ ฯลฯ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาของตนเองและบุตรหลานในครอบครัว ทั้งนี้จะเห็นว่าแหล่งเงินกู้ของสหกรณ์มีดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลากู้ยาวนานและการหักคืนเงินและดอกเบี้ย ที่จ่ายเป็นประจำทุกเดือน รวมทั้งการกู้เงินจากสหกรณ์จะมีผลต่อเงินเฉลี่ยคืนของสมาชิก ณ สิ้นปีด้วย

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารหนี้สิน

จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการบริการหนี้ สรุปได้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการร่วมกัน ควรเผยแพร่แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของสมาชิกให้

เกิดความพอประมาณ สมเหตุสมผล รวมทั้งมีการส่งเสริมการออมทรัพย์ให้แก่สมาชิกเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต สหกรณ์อาจทำโครงการสัมมนา โดยยกตัวอย่างของสมาชิกที่มีพฤติกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่สมาชิกอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ สหกรณ์จำเป็นต้องมีข้อมูลสมาชิกรายตัว โดยจัดทำให้เป็นปัจจุบัน หรือนำข้อมูลมาตรวจสอบสถานะการเงินก่อนการให้กู้ทุกครั้ง เพื่อดูว่าสมาชิกมีหนี้หลายทางหรือไม่ ซึ่งหากสหกรณ์บริหารหนี้ของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ต่อไปในอนาคต

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่าสมาชิกจะกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์क्रमสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด มากกว่าแหล่งเงินกู้อื่น (ร้อยละ 7.98) จะเหมือนกับผลการศึกษาวิจัยของรณาสรรชัย (2544) เรื่องแหล่งที่มาของภาวะหนี้สินที่พบว่าเป็นหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์क्रमมากที่สุด และเหมือนกับผลการศึกษาวิจัยของสำรวม จงเจริญ (2544) เรื่องปัญหาหนี้สินข้าราชการและพบว่ากู้เงินประเภทสามัญเป็นส่วนใหญ่ เหมือนกับผลการศึกษาวิจัยของเมรีนา ปลิ้มปัญญา (2543) เรื่องความต้องการสินเชื่อและภาวะหนี้สินของข้าราชการครู

ผลการศึกษาพบว่าครูที่กู้เงินจะมีอายุระหว่าง 46 – 50 (ร้อยละ 35.50) ปีส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกับผลการศึกษาวิจัยของ สำรวม จงเจริญ (2544) เรื่องปัญหาหนี้สินข้าราชการครูที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี แต่แตกต่างจากผลการศึกษาของสมเกียรติ ฉายาโชน (2540) เรื่องภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์क्रमทั่วประเทศ ที่มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี การที่ครูที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์क्रमสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัดเป็นหนี้ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 46 – 50 ปี อาจจะเป็นช่วงอายุของระยะเวลาที่สร้างฐานะและมีภาระทางครอบครัวและสังคมสูง

ผลการศึกษาพบว่าทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์क्रमสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ส่วนใหญ่เป็นรถยนต์ (ร้อยละ 18.18) ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของศิริพร รัตนบุษยาพร (2546) เรื่องการจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เพื่อการศึกษา และจากการสำรวจข้อมูลของครูทั่วประเทศเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตที่ดี พ.ศ. 2546 พบว่าวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน ส่วนใหญ่เป็นซื้อบ้านและที่ดิน สาเหตุที่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์क्रमสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด กู้ยืมเงินซื้อรถยนต์อาจจะเป็นเพราะต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางหรืออาจจะเลียนแบบกัน

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกมีรายได้ต่อค่าใช้จ่ายมีพอใช้ (ร้อยละ 81.23) ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยของ ดาว นามบัณฑิต (2542) เรื่องสภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู ที่พบว่าครูมีเงินเหลือแต่ไม่พอใช้จ่ายตลอดเดือน และผลการศึกษาของถัดดาวัลย์ พิระพัฒน์กุล (2543) เรื่องการจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีหนี้สิน สถานภาพการเงินมีรายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่าย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ทุกสถาบันที่ช่วยเหลือสมาชิกต้องร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือในแนวทางเดียวกัน และเป็นสมาชิกไม่ซ้ำซ้อน ต้องแยกโดยเด็ดขาด
2. ทุกสถาบันที่มีเงินทุน นำเงินทุนมอบให้สหกรณ์ไปดำเนินการเพียงสถาบันเดียว โดยได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย จะคล่องตัวในทุกด้าน เพราะสหกรณ์จะเข้าใจปัญหาดี แต่ทั้งนี้ผู้ให้เงินทุนกับสหกรณ์ สามารถดูแล แนะนำแนวทางได้
3. ทุกปีต้องประชุมสัมมนาอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อทราบปัญหาการดำเนินงานจะได้คิดแก้ไขปัญหา และร่วมกันกำหนดแนวทางในอนาคต
4. รัฐต้องดูแลครูให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่านี้
5. รัฐต้องร่วมมือกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูช่วยปลดหนี้ครูให้ได้
6. จัดทำสื่อให้ความรู้เสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียง
7. สหกรณ์รวมตัวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กู้ในส่วนของสหกรณ์ด้วยตนเอง
8. ให้รัฐสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ สหกรณ์เป็นผู้ปล่อยกู้เพียงที่เดียวจะสามารถควบคุมการใช้จ่ายของสหกรณ์ได้ สหกรณ์จะไม่มีหนี้สูญเพราะหักได้ทุกราย
9. จะต้องทำให้ครูมีวินัยทางการเงิน
10. ควรให้กู้สำหรับครูที่มีหนี้หลายทางให้ชำระหนี้เงินเหลือหนี้แห่งเดียว แล้วงดหัก ณ ที่จ่ายชำระหนี้ ให้การกู้รายใหม่ หรือมีมาตรการระงับการกู้ใหม่
11. หลักประกันเงินกู้ ให้สามารถหักเงินบำเหน็จ กบข. หรืออื่นๆ ที่จะพึงได้จากทางราชการ เพื่อชำระหนี้ได้ก่อน จะทำให้กู้เพื่อรวมหนี้ได้
12. ต้องหาวิธีเพิ่มให้ครูมีรายได้มากกว่าคิดแล้ววิธีเปลี่ยนเจ้าหนี้

13. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกชมรมอย่างทั่วถึง และมีการจัดประชุมสัมมนาให้มากกว่านี้ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ

14. เพิ่มเงินวิทยฐานะโดยเร็ว

15. ให้รัฐบาลหาเงินจากแหล่งองค์กรต่างประเทศมาให้สหกรณ์กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้สหกรณ์มาปล่อยให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ จะมีเงินเดือนเหลือใช้จ่าย และกำหนดมาตรการกู้จะต้องมีเงินเดือนเหลือไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเงินได้รายได้

16. แยกเฉพาะผู้มีปัญหาที่จะต้องช่วยเหลือแล้ววางมาตรฐานให้เป็นหนึ่งแห่งเดียว อย่างเคร่งครัด

17. สหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และจ่ายเงินปันผลในอัตราเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาว่า มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่สร้างความยั่งยืนด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ครูที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหานี้สิ้นครูของรัฐบาลกลับไปก่อหนี้ใหม่อีก

2. ควรมีการเปรียบเทียบหนี้สินครูของแต่ละสหกรณ์ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน หรือเปรียบเทียบกันในแต่ละภูมิภาค

3. ควรมีการระบุข้อมูลหรือปัญหาที่ส่งผลให้เกิดหนี้สินของครู เช่น ปัญหาเกิดจากความจำเป็นทางการเงินของครู ปัญหาเกิดจากครอบครัวของครู หรือการใช้จ่ายขาดวินัยทางการเงิน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2545. คู่มือการใช้งาน อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ สหกรณ์ และ
กลุ่มเกษตรกร. กรุงเทพฯ: กองประมวลผลและพัฒนาสารสนเทศ, กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.
- _____. 2547. รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่ว
ประเทศ. กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2547. เอกสารการประชุมสัมมนา การบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไข
ปัญหานี้สินข้าราชการครู กลุ่มงานกองทุนและสวัสดิการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- _____. 2548. รายงานการวิจัยการแก้ไขปัญหานี้สินครู. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการ
สภาการศึกษา.
- _____. 2548. รายงานข้อราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจ
ราชการที่ 4.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. “นักบริหารการอาชีวศึกษายุคใหม่ในภาวะวิกฤติ”. วารสาร
สถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษา. 7, 17 (กันยายน-ธันวาคม 2541): 9-24.
- กัมภีร์ แก้วเจริญ. 2537. “สหกรณ์ออมทรัพย์กับการให้กู้ยืมในประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์
ออมทรัพย์”. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. 8 (เมษายน 2537): 58-62.
- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. 2546. รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของ
สมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ณรงค์ ธารมรรค. 2544. ลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์.
กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ดาว นามบัณฑิต. 2542. การศึกษาสภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหานี้สิน
ของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นำชัย ทนุผล. 2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
(เอกสารโรเนียว)

- บุญ ไตรรัตน์รังษี. 2539. ทศนคติต่อการเป็นหนี้: ค่านิยมทางวัตถุและการเป็นหนี้ครูโรงเรียนเอกชนในเขตปริมณฑล. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประคอง กรณสูตร. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤกษศาสตร์ กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการเกษตร คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราโมทย์ สรวณนาม. 2548. “ทิศทางการออมทรัพย์ในอนาคต กับการแก้ไขปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก”. ในการประชุมสัมมนาชมรมเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 8-10 เมษายน 2548. ขอนแก่น: ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- พรทิพย์ เถาว์สุวรรณ. 2541. ภาวะการเป็นหนี้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชญ์ นิธิเสมอ. 2538. สินเชื่อและการเก็บหนี้. กรุงเทพฯ: ศรีสง่าการพิมพ์.
- เมรีนา ปลื้มปัญญา. 2543. ความต้องการสินเชื่อและภาวะหนี้สินของข้าราชการครู. เชียงใหม่: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่.
- รจนา สรรชัย. 2544. แหล่งที่มาของภาวะหนี้สินของครูประถมศึกษา อำเภอท่าม่วง. กาญจนบุรี: ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์.
- รจนา สรรสม. 2544. แนวคิดของครูที่เสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. 2548. “แนวทางแก้ไขหนี้ของข้าราชการครู”. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. 1 เมษายน: 5.
- ลัดดาวัลย์ พืชรพัฒนกุล. 2543. การจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริพร กิจเกื้อกูล. 2540. สภาพหนี้สินของข้าราชการครู และแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร รัตนบุษยาพร. 2536. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545. สรุปผลการวิจัยประเมินผลโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครู ปี 2545. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมเกียรติ ฉายโชน. 2540. ศึกษาภาวะหนี้สินข้าราชการครูทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริม
สหกรณ์.

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด. 2545. รายงานกิจการประจำปี 2545.
เลย: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด.

_____. 2547. รายงานกิจการประจำปี 2545-2547. เลย: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรม
สามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด.

สามารถ เตชะวงศ์. 2544. ค่านิยมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน.
เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงาน ก.ค. 2544. สรุปรายงานผลการศึกษาวิจัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ปี 2544.
กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. การสร้างขบวนการ
ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2546. แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู. กรุงเทพฯ: สำนัก
นโยบายและยุทธศาสตร์.

สำรวม จงเจริญ. 2544. รายงานผลการศึกษาวิจัยปัญหานี้สินข้าราชการครู. กรุงเทพฯ:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทธิสม ดังก้อง. 2536. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดของข้าราชการครู. ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครู
ประถมศึกษาในจังหวัดอิสานตอนบน. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

เสกสรร ศุภแสง. 2537. “กฎหมายกับเงินกู้พิเศษ ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์
ออมทรัพย์”. หุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. 8 (เมษายน 2537): 23-57

Yamane, Taro. 1967. *Statistics: An Introductory Analysis*. (2 nd ed.). New York: Harper
and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ และจำแนกตามภาค

ตารางภาคผนวก 1 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ทั่วประเทศ

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	กระบี่	ครูกระบี่	4,664	1,721,950,000.00	369,200.26
2	กรุงเทพฯ	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ	11,186	1,788,760,000.00	159,910.60
3	กรุงเทพฯ	ครูกรมสามัญศึกษา	23,318	3,544,690,000.00	152,015.18
4	กรุงเทพฯ	ครูกรุงเทพมหานคร	11,925	1,643,850,000.00	137,849.06
5	กรุงเทพฯ	ครูผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์	2,558	86,890,000.00	33,967.94
6	กาญจนบุรี	ครูกาญจนบุรี	5,770	1,052,070,000.00	182,334.49
7	กาฬสินธุ์	ครูกาฬสินธุ์	10,125	3,658,560,000.00	361,339.26
8	กาฬสินธุ์	สามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์	1,041	180,660,000.00	173,544.67
9	กำแพงเพชร	ครูกำแพงเพชร	6,838	1,880,730,000.00	275,040.95
10	ขอนแก่น	ครูขอนแก่น	16,837	5,014,320,000.00	297,815.53
11	จันทบุรี	ครูจันทบุรี	4,607	992,470,000.00	215,426.52
12	ฉะเชิงเทรา	ครูฉะเชิงเทรา	5,634	1,214,200,000.00	215,512.96
13	ชลบุรี	ครูชลบุรี	7,820	1,639,340,000.00	209,634.27
14	ชัยนาท	ครูชัยนาท	3,976	1,183,040,000.00	297,545.27
15	ชัยภูมิ	ครูชัยภูมิ	9,262	2,546,470,000.00	274,937.38
16	ชัยภูมิ	สามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ	783	151,780,000.00	193,844.19
17	ชุมพร	ครูชุมพร	5,566	1,493,110,000.00	268,255.48
18	เชียงราย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงราย	796	152,180,000.00	191,180.90
19	เชียงราย	ครูเชียงราย	10,006	2,622,850,000.00	262,127.72
20	เชียงใหม่	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ เชียงใหม่	1,804	293,460,000.00	162,671.84
21	เชียงใหม่	ครูเชียงใหม่	12,972	3,231,330,000.00	249,100.37
22	ตรัง	ครูตรัง	6,928	1,752,160,000.00	252,909.93
23	ตราด	ครูตราด	2,218	498,660,000.00	224,824.17
24	ตาก	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดตาก	731	245,070,000.00	335,253.08
25	ตาก	ครูตาก	3,391	1,231,850,000.00	363,270.42
26	นครนายก	ครูนครนายก	3,446	1,135,460,000.00	329,500.87

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
27	นครปฐม	ครุนครปฐม	6,975	1,504,660,000.00	215,721.86
28	นครพนม	ครุนครพนม	4,678	1,186,100,000.00	253,548.53
29	นครพนม	ครุมัธยมศึกษาพานครพนม	635	94,410,000.00	148,677.17
30	นครราชสีมา	ครุนครราชสีมา	18,794	5,171,240,000.00	275,153.77
31	นครราชสีมา	สามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	1,506	280,630,000.00	186,341.30
32	นครศรีธรรมราช	ครุนครศรีธรรมราช	16,490	3,941,240,000.00	239,007.88
33	นครศรีธรรมราช	สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	265	52,300,000.00	197,358.49
34	นครสวรรค์	ครุนครสวรรค์	9,995	2,806,810,000.00	280,821.41
35	นครสวรรค์	สามัญศึกษาพานครสวรรค์	1,482	347,480,000.00	234,466.94
36	นนทบุรี	ครุนนทบุรี	6,502	2,318,450,000.00	356,574.90
37	นราธิวาส	ครุนราธิวาส	5,425	854,220,000.00	157,459.91
38	น่าน	ครุน่าน	6,468	2,086,640,000.00	322,609.77
		ครุกรมสามัญศึกษาจังหวัด			
39	บุรีรัมย์	บุรีรัมย์	293	18,730,000.00	63,924.91
40	บุรีรัมย์	ครุบุรีรัมย์	14,485	4,829,310,000.00	333,400.76
41	ปทุมธานี	ครูปทุมธานี	5,602	1,613,300,000.00	287,986.43
42	ปทุมธานี	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1,438	208,640,000.00	145,090.40
43	ประจวบคีรีขันธ์	ครุประจวบคีรีขันธ์	3,629	793,890,000.00	218,762.74
44	ประจวบคีรีขันธ์	สามัญศึกษาประจวบคีรีขันธ์	242	31,990,000.00	132,190.08
45	ปราจีนบุรี	ครุปราจีนบุรี	4,987	1,203,030,000.00	241,233.21
46	ปัตตานี	ครูปัตตานี	6,148	1,722,540,000.00	280,178.92
47	พระนครศรีอยุธยา	ครุพระนครศรีอยุธยา	8,134	1,844,940,000.00	226,818.29
48	พะเยา	ครุพะเยา	5,199	1,697,440,000.00	326,493.56
49	พังงา	ครุพังงา	3,105	830,440,000.00	267,452.50
50	พัทลุง	ครุพัทลุง	6,849	2,179,550,000.00	318,228.94
51	พิจิตร	ครุพิจิตร	6,929	2,106,400,000.00	303,997.69
52	พิษณุโลก	ครุพิษณุโลก	9,476	2,369,700,000.00	250,073.87
53	เพชรบุรี	ครุเพชรบุรี	5,907	1,607,760,000.00	272,178.77

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
54	เพชรบูรณ์	ครูเพชรบูรณ์	8,781	2,692,320,000.00	306,607.45
55	เพชรบูรณ์	สามัญศึกษาเพชรบูรณ์	856	149,970,000.00	175,198.60
56	แพร่	ครูแพร่	5,474	1,674,360,000.00	305,875.05
57	ภูเก็ต	ครูภูเก็ต	3,223	655,030,000.00	203,236.12
58	มหาสารคาม	ครูมหาสารคาม	8,987	2,970,240,000.00	330,504.06
59	มุกดาหาร	ครูมุกดาหาร	3,503	1,655,880,000.00	472,703.40
60	มุกดาหาร	สามัญศึกษามุกดาหาร	233	38,500,000.00	165,236.05
61	แม่ฮ่องสอน	ครูแม่ฮ่องสอน	2,486	508,310,000.00	204,469.03
62	ยโสธร	ครูยโสธร	4,726	1,632,330,000.00	345,393.57
63	ยะลา	ครูยะลา	5,187	1,613,190,000.00	311,006.36
64	ร้อยเอ็ด	ครูร้อยเอ็ด	12,684	6,238,350,000.00	491,828.29
65	ร้อยเอ็ด	สามัญศึกษาร้อยเอ็ด	1,367	438,990,000.00	321,133.87
66	ระนอง	ครูระนอง	2,054	351,620,000.00	171,187.93
67	ระยอง	ครูระยอง	4,759	898,340,000.00	188,766.55
68	ราชบุรี	ครูราชบุรี	7,071	1,606,390,000.00	227,180.03
69	ลพบุรี	ครูลพบุรี	7,460	2,111,680,000.00	283,067.02
		ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด			
70	ลำปาง	ลำปาง	1,113	264,080,000.00	237,268.64
71	ลำปาง	ครูลำปาง	7,398	2,358,150,000.00	318,755.07
		ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด			
72	ลำพูน	ลำพูน	217	22,640,000.00	104,331.80
73	ลำพูน	ครูลำพูน	4,201	1,181,390,000.00	281,216.38
74	เลย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย	1,124	655,440,000.00	583,131.67
75	เลย	ครูเลย	6,023	3,201,040,000.00	531,469.37
76	ศรีสะเกษ	ครูศรีสะเกษ	14,501	5,381,440,000.00	371,108.20
		ข้าราชการสังกัด			
77	สกลนคร	กระทรวงศึกษาธิการ	489	187,420,000.00	383,271.98
78	สกลนคร	ครูสกลนคร	10,122	2,940,530,000.00	290,508.79
79	สงขลา	ครูสงขลา	11,402	1,983,150,000.00	173,930.01
80	สตูล	ครูสตูล	3,178	791,350,000.00	249,008.81

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
81	สมุทรปราการ	ครูสมุทรปราการ	4,468	865,120,000.00	193,625.78
82	สมุทรสงคราม	ครูสมุทรสงคราม	2,495	525,600,000.00	210,661.32
83	สมุทรสาคร	ครูสมุทรสาคร	3,171	754,980,000.00	238,088.93
84	สระแก้ว	ครูสระแก้ว	3,659	719,590,000.00	196,663.02
85	สระบุรี	ครูสระบุรี	4,651	1,138,150,000.00	244,710.81
86	สิงห์บุรี	ครูสิงห์บุรี	2,962	591,960,000.00	199,851.45
87	สุโขทัย	ครูสุโขทัย	7,168	2,771,380,000.00	386,632.25
88	สุพรรณบุรี	ครูสุพรรณบุรี	7,633	1,869,980,000.00	244,986.24
89	สุราษฎร์ธานี	ครูสุราษฎร์ธานี	8,857	1,690,040,000.00	190,814.05
90	สุรินทร์	ครูสุรินทร์	13,013	4,629,060,000.00	355,725.81
91	สุรินทร์	ครูสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์	1,094	293,540,000.00	268,318.10
92	หนองคาย	ครูหนองคาย	5,428	1,146,860,000.00	211,285.92
93	หนองคาย	เสมานหนองคาย	560	114,680,000.00	204,785.71
94	หนองบัวลำภู	ครูหนองบัวลำภู	4,308	1,787,500,000.00	414,925.72
95	อ่างทอง	ครูอ่างทอง	3,683	1,079,110,000.00	292,997.56
96	อำนาจเจริญ	ครูอำนาจเจริญ	3,134	1,073,680,000.00	342,590.94
97	อุดรธานี	ครูอุดรธานี	10,985	3,420,910,000.00	311,416.48
98	อุดรธานี	เดมาธรรมจักรอุดรธานี	1,780	562,620,000.00	316,078.65
99	อุดรดิตถ์	ครูอุดรดิตถ์	5,954	2,232,070,000.00	374,885.79
100	อุทัยธานี	ครูอุทัยธานี	4,140	1,343,310,000.00	324,471.01
101	อุบลราชธานี	ข้าราชการสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการอุบลราชธานี	1,543	408,410,000.00	264,685.68
102	อุบลราชธานี	ครูอุบลราชธานี	14,423	4,907,640,000.00	340,264.85
รวม			589,568	162,786,070,000.00	276,110.76

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ตารางภาคผนวก 2 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ภาคกลาง)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	นนทบุรี	ครุนนทบุรี	6,502	2,318,450,000.00	356,574.90
2	นครนายก	ครุนครนายก	3,446	1,135,460,000.00	329,500.87
3	ชัยนาท	ครุชัยนาท	3,976	1,183,040,000.00	297,545.27
4	อ่างทอง	ครุอ่างทอง	3,683	1,079,110,000.00	292,997.56
5	ปทุมธานี	ครูปทุมธานี	5,602	1,613,300,000.00	287,986.43
6	ลพบุรี	ครูลพบุรี	7,460	2,111,680,000.00	283,067.02
7	เพชรบุรี	ครุเพชรบุรี	5,907	1,607,760,000.00	272,178.77
8	สุพรรณบุรี	ครุสุพรรณบุรี	7,633	1,869,980,000.00	244,986.24
9	สระบุรี	ครุสระบุรี	4,651	1,138,150,000.00	244,710.81
10	ปราจีนบุรี	ครุปราจีนบุรี	4,987	1,203,030,000.00	241,233.21
11	สมุทรสาคร	ครุสมุทรสาคร	3,171	754,980,000.00	238,088.93
12	ราชบุรี	ครุราชบุรี	7,071	1,606,390,000.00	227,180.03
13	พระนครศรีอยุธยา	ครุพระนครศรีอยุธยา	8,134	1,844,940,000.00	226,818.29
14	ตราด	ครุตราด	2,218	498,660,000.00	224,824.17
15	ประจวบคีรีขันธ์	ครุประจวบคีรีขันธ์	3,629	793,890,000.00	218,762.74
16	นครปฐม	ครุนครปฐม	6,975	1,504,660,000.00	215,721.86
17	ฉะเชิงเทรา	ครุฉะเชิงเทรา	5,634	1,214,200,000.00	215,512.96
18	จันทบุรี	ครุจันทบุรี	4,607	992,470,000.00	215,426.52
19	สมุทรสงคราม	ครุสมุทรสงคราม	2,495	525,600,000.00	210,661.32
20	ชลบุรี	ครุชลบุรี	7,820	1,639,340,000.00	209,634.27
21	สิงห์บุรี	ครุสิงห์บุรี	2,962	591,960,000.00	199,851.45
22	สระแก้ว	ครุสระแก้ว	3,659	719,590,000.00	196,663.02
23	สมุทรปราการ	ครุสมุทรปราการ	4,468	865,120,000.00	193,625.78
24	ระยอง	ครุระยอง	4,759	818,340,000.00	188,766.55
25	กาญจนบุรี	ครุกาญจนบุรี	5,770	1,052,070,000.00	182,334.49
26	ระนอง	ครุระนอง	2,054	351,620,000.00	171,187.93

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
27	กรุงเทพฯ	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ	11,186	1,788,760,000.00	159,910.60
28	กรุงเทพฯ	ครูกรมสามัญศึกษา	23,318	3,544,690,000.00	152,015.18
29	ปทุมธานี	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1,438	208,640,000.00	145,090.40
30	กรุงเทพฯ	ครูกรุงเทพมหานคร	11,925	1,643,850,000.00	137,849.06
27	ประจวบคีรีขันธ์	สามัญศึกษาประจวบคีรีขันธ์	242	31,990,000.00	132,190.08
28	กรุงเทพฯ	ครูผู้บริหาร โรงเรียนราษฎร์	2,558	86,890,000.00	33,967.94
รวม			177,886	38,066,990,000.00	213,996.54

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545, ขุมขุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด (2546)

ตารางภาคผนวก 3 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
(ภาคเหนือ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	สุโขทัย	ครูสุโขทัย	7,168	2,771,380,000.00	386,632.25
2	อุดรธานี	ครูอุดรธานี	5,954	2,232,070,000.00	374,885.79
3	ตาก	ครูตาก	3,391	1,231,850,000.00	363,270.42
4	ตาก	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดตาก	731	245,070,000.00	335,253.08
5	พะเยา	ครูพะเยา	5,199	1,697,440,000.00	326,493.56
6	อุทัยธานี	ครูอุทัยธานี	4,140	1,343,310,000.00	324,471.01
7	น่าน	ครูน่าน	6,468	2,086,640,000.00	322,609.77
8	ลำปาง	ครูลำปาง	7,398	2,358,150,000.00	318,755.07
9	เพชรบูรณ์	ครูเพชรบูรณ์	8,781	2,692,320,000.00	306,607.45
10	แพร่	ครูแพร่	5,474	1,674,360,000.00	305,875.05

ตารางภาคผนวก 3 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
11	พิจิตร	ครูพิจิตร	6,929	2,106,400,000.00	303,997.69
12	ลำพูน	ครูลำพูน	4,201	1,181,390,000.00	281,216.38
13	นครสวรรค์	ครูนครสวรรค์	9,995	2,806,810,000.00	280,821.41
14	กำแพงเพชร	ครูกำแพงเพชร	6,838	1,880,730,000.00	275,040.95
15	เชียงราย	ครูเชียงราย	10,006	2,622,850,000.00	262,127.72
16	พิษณุโลก	ครูพิษณุโลก	9,476	2,369,700,000.00	250,073.87
17	เชียงใหม่	ครูเชียงใหม่	12,972	3,231,330,000.00	249,100.37
18	ลำปาง	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด ลำปาง	1,113	264,080,000.00	237,268.64
19	นครสวรรค์	สามัญศึกษานครสวรรค์	1,482	347,480,000.00	234,466.94
20	แม่ฮ่องสอน	ครูแม่ฮ่องสอน	2,486	508,310,000.00	204,469.03
21	เชียงราย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด เชียงราย	796	152,180,000.00	191,180.90
22	เพชรบูรณ์	สามัญศึกษาเพชรบูรณ์	856	149,970,000.00	175,198.60
23	เชียงใหม่	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ เชียงใหม่	1,804	293,460,000.00	162,671.84
24	ลำพูน	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด ลำพูน	217	22,640,000.00	104,331.80
รวม			123,875	36,269,920,000.00	292,794.50

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ตารางภาคผนวก 4 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ภาคใต้)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	กระบี่	ครูกระบี่	4,664	1,721,950,000.00	369,200.26
2	พัทลุง	ครูพัทลุง	6,849	2,179,550,000.00	318,228.94
3	ยะลา	ครูยะลา	5,187	1,613,190,000.00	311,006.36
4	ปัตตานี	ครูปัตตานี	6,148	1,722,540,000.00	280,178.92
5	ชุมพร	ครูชุมพร	5,566	1,493,110,000.00	268,255.48
6	พังงา	ครูพังงา	3,105	830,440,000.00	267,452.50
7	ตรัง	ครูตรัง	6,928	1,752,160,000.00	252,909.93
8	สตูล	ครูสตูล	3,178	791,350,000.00	249,008.81
9	นครศรีธรรมราช	ครูนครศรีธรรมราช	16,490	3,941,240,000.00	239,007.88
10	ภูเก็ต	ครูภูเก็ต	3,223	655,030,000.00	203,236.12
11	นครศรีธรรมราช	สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	265	52,300,000.00	197,358.49
12	สุราษฎร์ธานี	ครูสุราษฎร์ธานี	8,857	1,690,040,000.00	190,814.05
13	สงขลา	ครูสงขลา	11,402	1,983,150,000.00	173,930.01
14	ระนอง	ครูระนอง	2,054	351,620,000.00	171,187.93
15	นราธิวาส	ครูนราธิวาส	5,425	854,220,000.00	157,459.91
รวม			89,341	21,631,890,000.00	242,127.24

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ตารางภาคผนวก 5 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	เลย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย	1,124	655,440,000.00	583,131.67
2	เลย	ครูเลย	6,023	3,201,040,000.00	531,469.37
3	ร้อยเอ็ด	ครูร้อยเอ็ด	12,684	6,238,350,000.00	491,828.29
4	มุกดาหาร	ครูมุกดาหาร	3,503	1,655,880,000.00	472,703.40
5	หนองบัวลำภู	ครูหนองบัวลำภู ข้าราชการสังกัด	4,308	1,787,500,000.00	414,925.72
6	สกลนคร	กระทรวงศึกษาธิการ	489	187,420,000.00	383,271.98
7	ศรีสะเกษ	ครูศรีสะเกษ	14,501	5,381,440,000.00	371,108.20
8	กาฬสินธุ์	ครูกาฬสินธุ์	10,125	3,658,560,000.00	361,339.26
9	สุรินทร์	ครูสุรินทร์	13,013	4,629,060,000.00	355,725.81
10	ยโสธร	ครูยโสธร	4,726	1,632,330,000.00	345,393.57
11	อำนาจเจริญ	ครูอำนาจเจริญ	3,134	1,073,680,000.00	342,590.94
12	อุบลราชธานี	ครูอุบลราชธานี	14,423	4,907,640,000.00	340,264.85
13	บุรีรัมย์	ครูบุรีรัมย์	14,485	4,829,310,000.00	333,400.76
14	มหาสารคาม	ครูมหาสารคาม	8,987	2,970,240,000.00	330,504.06
15	ร้อยเอ็ด	สามัญศึกษาร้อยเอ็ด	1,367	438,990,000.00	321,133.87
16	อุดรธานี	เสมาธรรมจักรอุดรธานี	1,780	562,620,000.00	316,078.65
17	อุดรธานี	ครูอุดรธานี	10,985	3,420,910,000.00	311,416.48
18	ขอนแก่น	ครูขอนแก่น	16,837	5,014,320,000.00	297,815.53
19	สกลนคร	ครูสกลนคร	10,122	2,940,530,000.00	290,508.79
20	นครราชสีมา	ครูนครราชสีมา	18,794	5,171,240,000.00	275,153.77
21	ชัยภูมิ	ครูชัยภูมิ	9,262	2,546,470,000.00	274,937.38
22	สุรินทร์	ครูสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์	1,094	293,540,000.00	268,318.10
23	อุบลราชธานี	ข้าราชการสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ อุบลราชธานี	1,543	408,410,000.00	264,685.68
24	นครพนม	ครูนครพนม	4,678	1,186,100,000.00	253,548.53
25	หนองคาย	ครูหนองคาย	5,428	1,146,860,000.00	211,285.92

ตารางภาคผนวก 5 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
26	หนองคาย	เสมาหนองคาย	560	114,680,000.00	204,785.71
27	ชัยภูมิ	สามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ	783	151,780,000.00	193,844.19
28	นครราชสีมา	สามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	1,506	280,630,000.00	186,341.30
29	กาฬสินธุ์	สามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์	1,041	180,660,000.00	173,544.67
30	มุกดาหาร	สามัญศึกษามุกดาหาร	233	38,500,000.00	165,236.05
31	นครพนม	ครูมัธยมศึกษาานครพนม ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด	635	94,410,000.00	148,677.17
32	บุรีรัมย์	บุรีรัมย์	293	18,730,000.00	63,924.91
รวม			198,466	66,817,270,000	336,668.59

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ภาควิชา
เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตารางภาคผนวก 6 เกณฑ์การจัดอันดับของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปรในการวัดระดับขนาดสหกรณ์				คะแนนรวม 3 ตัวแปร	
ทุนดำเนินงาน	คะแนน (1)	ปริมาณธุรกิจ		สมาชิก	จำนวนสหกรณ์
		ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)		
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)		ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : คน)	คะแนน (3)
> 900,000	1	> 900,000	1	1 - 90	1
> 900,000 - 2,190,000	2	> 900,000 - 2,220,000	2	91 - 148	2
> 2,190,000 - 5,400,000	3	> 2,200,000 - 5,400,000	3	149 - 245	3
> 5,400,000 - 13,400,000	4	> 5,400,000 - 13,000,000	4	246 - 403	4
> 13,400,000 - 32,600,000	5	> 13,000,000 - 32,800,000	5	404 - 665	5
> 32,600,000 - 80,000,000	6	> 32,800,000 - 80,000,000	6	666 - 1,090	6
> 80,000,000 - 198,000,000	7	> 80,000,000 - 197,500,000	7	1,091 - 1,801	7
> 198,000,000 - 485,000,000	8	> 197,500,000 - 500,000,000	8	1,802 - 2,998	8
> 485,000,000 - 1,200,000,000	9	> 500,000,000 - 1,180,000,000	9	2,999 - 4,900	9
> 1,200,000,001	10	> 1,180,000,000	10	> 4,900	10

หมายเหตุ: - ผู้ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์ที่ต้องการวัดขนาดนั้นมีช่วงทุนดำเนินงาน ปริมาณธุรกิจและจำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใดแล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละ

รายละเอียด

- หากคะแนนรวมของทั้ง 3 รายการ แล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์นั้น

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545)

ภาคผนวก ก
รายงานการประชุม

รายงานการประชุม

เรื่อง ภาวะหนี้สิน และแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

วันจันทร์ที่ 26 กันยายน 2548 เวลา 13.00 น.

ณ ห้องประชุมสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1.	รศ. ดร. ประเสริฐ จรรยาสุภาพ	ประธานที่ปรึกษา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2.	ดร. รัตนา โพธิ์สุวรรณ	กรรมการที่ปรึกษา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3.	อ. ขนิษฐา เสถียรพิระกุล	กรรมการที่ปรึกษา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4.	นายปราโมทย์ สรวมนาม	ที่ปรึกษา	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ แห่งประเทศไทย จำกัด
5.	นายอภิชาติ โกสุมาศ	เจ้าหน้าที่	สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1
6.	นายณตวรรต อินทวงส์	ประธานกรรมการ	สอ.ครุ महाสารคาม จำกัด
7.	นายผดุงเดช จันทรากุลนนท์	รองประธานกรรมการ	สอ.ครูสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด
8.	นายวิชัย ราชวงศ์	ผู้จัดการ	สอ.ครูอุบลราชธานี จำกัด
9.	นายประดิษฐ์ พลหงษ์	ผู้จัดการ	สอ.ครูอุดรธานี จำกัด
10.	นายสุรศักดิ์ ยศปัญญา	ผู้จัดการ	สอ.ครูเลย จำกัด
11.	นายสมบุญ เกียรติกุล	รองประธานกรรมการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด
12.	นายพรวิชัย พาราพิบูลย์	กรรมการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด
13.	นายเอนก ศรีตำราญรุ่งเรือง	กรรมการผู้จัดการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด
14.	นางสาวพิชชากร แจ่มศรี	นักวิชาการสหกรณ์ 6ว	กรมส่งเสริมสหกรณ์
15.	นางดวงเดือน สายสมบัติ	ผู้ช่วยผู้จัดการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด

เปิดประชุมเวลา 13.00 น.

นายเอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง กล่าวว่าตามที่ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ได้จัดประชุมสัมมนา เรื่อง “แนวทางการบริหารหนี้สินครู และบุคลากรทางการศึกษา” ณ หอประชุมคุรุสภา ในวันที่ 26 กันยายน 2548 เวลา 8.30 – 12.00 น. ณ หอประชุมคุรุสภา โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.รุ่ง แก้วแดง) เป็นประธาน และบรรยายพิเศษ ซึ่งมีการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ธนาคารออมสิน ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งมีการซักถาม ตอบปัญหา และมีข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ผู้จัดการ ผู้ทรงเกียรติ ผู้แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ เข้าร่วม 75 สหกรณ์ จำนวน 180 คน สรุปผลการประชุมสัมมนา ดังนี้

1. กำหนดลงนามข้อตกลงร่วมกันระหว่าง 4 หน่วยงานประกอบด้วยกระทรวงศึกษาธิการ สกสศ. ธนาคารออมสิน และ ชสอ. โดยกำหนดหน้าที่แต่ละหน่วยงาน
2. กำหนดมาตรการให้ครูที่เข้าโครงการแก้ไขปัญหานี้สินให้มีเจ้าหน้าที่รายเดียว
3. กำหนดแนวทางสร้างวินัยทางการเงิน
4. กำหนดแนวทางการรณรงค์เรื่องการออม
5. ประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดรายละเอียดต่อไป

ส่วนในช่วงบ่าย ได้เชิญผู้บริหารและฝ่ายจัดการสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมจัดทำโฟกัสกรุป ในกลุ่มย่อย เพื่อต่อยอดงานเพิ่มขึ้นจากช่วงเช้า

จากนั้นได้มีการแสดงความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้

รศ.ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ กล่าวว่า การทำโฟกัสกรุปของนักศึกษาปริญญาโทครั้งนี้ เพื่อทำการวิจัย และศึกษาภาวะหนี้สินครูและหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู ซึ่งได้มีการประชุมสัมมนาในช่วงเช้า และประชุมจัดทำโฟกัสกรุปในช่วงบ่าย เพื่อต้องการได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่จะได้แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู ซึ่งในช่วงเช้ามีข้อเสนอให้ธนาคารออมสินเป็นพ่อค้าส่ง โดยสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นพ่อค้าปลีก แต่ในการทำโฟกัสกรุปครั้งนี้มี 2 ประเด็น เพื่อหาแนวทาง ดังนี้

1. องค์กรใหญ่ ๆ จะมีแนวทาง แก้ไขปัญหานี้สินครู อย่างไร
2. สหกรณ์ออมทรัพย์ จะช่วยแก้ไขปัญหานี้สินครูอย่างไร

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้นเหตุให้สมาชิกมีหนี้สินเพิ่มขึ้นหรือไม่ จำนวนหนี้สินของ ครูในปัจจุบันตัวเลขจริง ๆ เท่าไร และหนี้สินเกิดจากอะไร จึงให้นักศึกษาทั้ง 4 คน

ศึกษาคนละภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยใช้ขบวนการวิจัยเข้ามาช่วยในการค้นหา ในครั้งนี้

อ.ปราโมทย์ สรวมนาม กล่าวว่า เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจค่าครองชีพเพิ่มขึ้น แต่เงินเดือนครูปรับเพิ่มน้อยกว่า จึงไม่สอดคล้องกัน ทำให้เงินเดือนไม่พอใช้จ่าย ครูบางท่านอาจมีภาระครอบครัว รับผิดชอบสูงจึงเกิดปัญหาดังกล่าว อีกประการหนึ่ง เรื่องการหักเงิน ณ ที่จ่ายจากต้นสังกัด จัดอันดับการ หักหนี้สินครูไว้ลำดับท้าย ๆ ทำให้บางรายไม่สามารถหักเงินให้สหกรณ์ได้

แนวทางแก้ไข ครูต้องมีวินัยทางการเงิน และต้นสังกัดต้องจัดอันดับการหักเงิน ณ ที่จ่ายให้กับ สหกรณ์ฯ เป็นอันดับแรก ๆ

นายอภิชาติ โกสุมาศ ได้เสนอการแก้ไขหนี้สินครูส่วนหนึ่งควรกำหนด จำนวนงวดที่แต่ละสหกรณ์ถือใช้สูงสุดไม่เกิน 100 งวด ส่วนจะน้อยกว่าเท่าไร แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละสหกรณ์

ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ เสนอ จะหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู ควรแยกเป็น 2 ประเด็น

1. สหกรณ์จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
2. องค์กรภายนอกจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร ซึ่งในช่วงเช้า จะมีหน่วยงานที่อยู่ภายนอก มาช่วยแก้ไข เช่น ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย

นายวิชัย ราชวงศ์ เสนอ

1. การสำรวจเงินเดือน มีเงินคงเหลือหลังหักค่าใช้จ่าย แล้วเป็นจำนวนเงินเท่าไร
2. ให้สำรวจครูมีภาระหนี้สิน โดยความประมาณ เช่นการไปค้ำประกันคนอื่น
3. หนี้สินที่เกิดจากการศึกษาบุตร

ข้อมูลเหล่านี้ สพฐ. ไม่เคยสำรวจ แต่การปกครองระดับท้องถิ่น เช่น ผู้บริหารโรงเรียน จะมีข้อมูลประเภทนี้ เพื่อจะได้ดูแลลูกน้อง

เมื่อเกิดปัญหานี้สิน กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงาน กค. (เดิม) ได้ร่วมมือกับธนาคารออมสิน จัดทำโครงการแก้ไขปัญหานี้สินครู โดยให้ครูที่เข้าร่วมโครงการแจ้งข้อมูลการมีหนี้สินกับสหกรณ์/ธนาคาร ส่วนหนี้สินบุคคลภายนอก ซึ่งดอกเบี้ยสูง ธนาคารออมสินไม่ยอมรับรู้ และในโครงการนั้น จะมีการรวมหนี้สินทุกอย่าง (ต้องมีสัญญาคู่มาประกอบการพิจารณา) ชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครู โดยให้กู้ยืมบุคคลค้ำประกันภายในวงเงิน 500,000 บาท ถ้าใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันวงเงิน 2,000,000 บาท

ต่อมาธนาคารออมสินมีโอกาสเพิ่มให้ข้าราชการกู้ซื้อคอมพิวเตอร์ 50,000 บาท ให้กู้เพื่อการศึกษาบุตร 50,000 บาท และให้กู้เพิ่มอีก คนละ 200,000 บาท ซึ่งโอกาสเหล่านี้มีผลทำให้ครุมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น คนละ 300,000 บาท และให้กู้ง่าย โดยมอบผู้บังคับบัญชาให้หักจากต้นสังกัด

แนวทางแก้ไข ต้องสำรวจข้อมูล จากตัวบุคคลที่เป็นหนี้สินจริง เพื่อจะได้ข้อมูลจริงสำหรับการแก้ไขปัญหา

รศ.ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ สอบถามผู้ที่เข้าร่วมประชุมสรุปว่า

1. ครุมีปัญหานี้สินจริง ๆ ประมาณ 5-10% ของแต่ละสหกรณ์ โดยให้มีการสุ่มตัวอย่างเพื่อมาทำการวิจัยข้อมูล

2. ควรจะมีการกำหนดสิทธิการกู้ของครุ แต่ละบุคคล ควรจะมีหนี้เท่าไร จึงจะเหมาะสม

นายณศวรต อินทวงค์ เสนอแนวทางแก้ไขดังนี้

1. ใช้ขบวนการสหกรณ์
2. ควรจะมีเจ้าหน้าที่เงินกู้รายเดียว เพื่อจะควบคุมได้
3. ต้องตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากร มีเกณฑ์การชี้วัด
4. รัฐบาลควรต้องมีโครงการสนับสนุนเป็นรูปธรรม อาจจะต้องมีจำนวนเงินมาช่วยเหลือ

5. มีการอบรม สื่อสารข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพื่อจะได้มีแนวทางสร้างวินัยทางการเงิน เหมือนสหกรณ์เครดิตยูเนียน

6. มีการใช้เทคโนโลยีร่วมกัน เช่นการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ร่วมกันใช้ระบบฐานข้อมูลเดียวกัน

นายเอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง กล่าวว่า ปัญหาที่สมาชิกเป็นหนี้สินมากส่วนหนึ่งมาจาก สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ในแต่ละจังหวัดแข่งขันกันเองในการให้สมาชิกกู้ยืม มียอดเงินกู้ที่ค่อนข้างสูงมาก เช่น ให้สิทธิสมาชิกกู้เงินสามัญสูงถึงหนึ่งล้านหกแสนบาท หากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูใดให้ต่ำกว่า ครุก็ จะลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น แล้วไปสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูอีกแห่งหนึ่ง

รศ.ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ เสนอว่า ควรจะมีการสร้างวินัยการเงิน ควรจะมีเกณฑ์ ต่าง ๆ ซึ่งทุกสหกรณ์นำไปถือใช้ เช่น เงินการชำระหนี้ วงเงินให้กู้ โดยเสนอว่า ควรจะมีการสร้างวินัยทางการเงิน กำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งทุกสหกรณ์นำไปถือใช้

นายปราโมทย์ สรวมนาม เสนอว่า

1. ควรจะมีการสำรวจหนี้สมาชิก 1 คน มีหนี้เกิดจาก สาเหตุใดบ้าง
2. ควรจะขอข้อมูลจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จะมีข้อมูลลูกหนี้ แต่ละรายที่มี

การจัดขึ้น

3. ให้แก้ไขในเชิงพัฒนา เช่นเมื่อเก็บข้อมูล ครูคนไหนทำความดี แล้วยังมีหนี้
ควรจะช่วยเหลือเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

มติกลุ่มย่อย

1. ครูต้องมีวินัยทางการเงิน
2. หน่วยงานต้นสังกัดต้องหักเงินของสมาชิกสหกรณ์ไว้ในลำดับแรก ๆ
3. ให้มีการกู้โดยผ่อนชำระหนี้ไม่เกิน 100 งวด
4. ให้มีการกำหนดมาตรการให้มีเจ้าหน้าที่รายเดียว
5. ให้มีการกำหนดครูแต่ละคน มีหนี้สินเพียงใด
6. มีการใช้เทคโนโลยีร่วมกัน โดยระบบฐานข้อมูลเดียวกัน

เลิกประชุมเวลา 16.00 น.

ลงนาม ดวงเดือน สายสมบัติ

(นางดวงเดือน สายสมบัติ)

ผู้จกรายงานการประชุม

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
กรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัด

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะใช้คำตอบของท่านเพื่อการวิจัยเท่านั้น และเก็บคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำในภาพรวม ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กร

โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ถูกต้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ ปี

3. การศึกษา

- () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
() 2. ปริญญาตรี
() 3. ปริญญาโท
() 4. ปริญญาเอก

4. สถานภาพ

- () 1. โสด
() 2. สมรส
() 3. หม้าย/หย่า

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน
6. ตำแหน่ง
- () 1. ผู้บริหาร
- () 2. ครู คศ.1
- () 3. ครู คศ.2
- () 4. ครู คศ.3
- () 5. อื่นๆ โปรดระบุ
7. เงินเดือน.....บาท/เดือน
8. รวมรายได้ทั้งหมด.....บาท/เดือน (เงินเดือน+เงินประจำตำแหน่ง+ค่าตอบแทน
+ค่าสอนพิเศษ+อื่นๆ)
9. เงินเหลือสุทธิหลังจากการหักรายจ่ายประจำเดือน.....บาท/เดือน
- () 1. พอใช้ (ข้ามไป ข้อ 11)
- () 2. ไม่พอใช้ (ตอบ ข้อ 10)
10. ในปี 2545 เงินได้รายเดือนไม่พอใช้ท่านมีวิธีการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. กู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด
- () 2. สถาบันการเงิน
- () 2.1 บัตรเครดิต
- () 2.2 กู้
- () 3. กู้เงินจากบุคคลทั่วไป
- () 4. อื่นๆ.....
11. ระยะเวลารับราชการ.....ปี
12. ท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด มาแล้ว.....ปี

13. เหตุผลในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เพื่อต้องการออมทรัพย์โดยสะสมค่าหุ้นรายเดือน
- () 2. เพื่อฝากเงินกับสหกรณ์
- () 3. เพื่อกู้เงิน
- () 4. อื่นๆ.....

14. จำนวนหุ้นในสหกรณ์หุ้น รวม.....บาท

15. จำนวนเงินฝากที่ท่านมีในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด แบ่งเป็น

ฝากประจำ	จำนวน.....บาท
ฝากออมทรัพย์	จำนวน.....บาท
ฝากออมทรัพย์พิเศษ	จำนวน.....บาท
- () 2. ฝากสถาบันการเงิน จำนวน.....บาท
- () 3. อื่นๆ..... จำนวน.....บาท

16. ก่อนเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด ท่านมีหนี้สินหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีหนี้สินกับสถาบันการเงิน จำนวน.....บาท
- () 3. มีหนี้สินผ่อนชำระสินค้า จำนวน.....บาท
- () 4. มีหนี้สินกับบุคคลทั่วไป จำนวน.....บาท
- () 5. มีหนี้สินกับกองทุนสวัสดิการ จำนวน.....บาท
- () 6. อื่นๆ..... จำนวน.....บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

17. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน ท่านมีหนี้สินจากแหล่งเงินกู้ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด

เงินกู้สามัญ จำนวน.....บาท

เงินกู้พิเศษ จำนวน.....บาท

() 2. สถาบันการเงิน จำนวน.....บาท

() 3. บุคคลทั่วไป จำนวน.....บาท

() 4. อื่นๆ โปรดระบุ จำนวนบาท

18. ปัจจุบันมีหนี้สินคงเหลือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด

เงินกู้สามัญ จำนวน.....บาท

เงินกู้พิเศษ จำนวน.....บาท

() 2. สวัสดิการครูสภา จำนวน.....บาท

() 3. ธนาคารต่างๆ จำนวน.....บาท

() 4. สถาบันการเงิน จำนวน.....บาท

() 5. บุคคลทั่วไป จำนวน.....บาท

() 6. หนี้นอกระบบ จำนวน.....บาท

() 7. อื่นๆ โปรดระบุ

19. ท่านกู้เงินฉุกเฉินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด หรือไม่

() 1. กู้ ประมาณ.....ครั้ง/ปี

() 2. ไม่เคยกู้

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด

20. ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้ยืมเงินสหกรณ์ฯตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ที่ดิน ราคาประเมิน.....บาท
- () 2. บ้าน
- () 2.1 ต่อเติมบ้าน ราคาประเมิน.....บาท
- () 2.2 ซ่อมแซมบ้าน ราคาประเมิน.....บาท
- () 3. บ้านพร้อมที่ดิน ราคาประเมิน.....บาท
- () 4. ทาวน์เฮ้าส์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 5. คอนโด ราคาประเมิน.....บาท
- () 6. รถยนต์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 7. รถจักรยานยนต์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 8. เฟอร์นิเจอร์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 9. เครื่องประดับ ราคาประเมิน.....บาท
- () 10. เงินสด ราคาประเมิน.....บาท
- () 11. เงินฝากธนาคาร ราคาประเมิน.....บาท
- () 12. ศึกษาต่อ
- () 12.1 ตนเองบาท
- () 12.2 บุตร/หลานบาท
- () 13. อื่นๆ โปรดระบุ
1. ราคาประเมิน.....บาท
2. ราคาประเมิน.....บาท
3. ราคาประเมิน.....บาท
4. ราคาประเมิน.....บาท

21. ท่านคิดว่าเมื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญเลย จำกัด แล้วมีผลทำให้ท่านมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นหรือไม่

- () 1. เพิ่มขึ้น
- () 2. เท่าเดิม
- () 3. ลดลง

22. ท่านมีความพอใจหรือไม่กับการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเลย จำกัด

() 1. พอใจ

() 2. ไม่พอใจ

() 3. อื่นๆ.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของท่าน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายเอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง	
เกิดเมื่อ	26 สิงหาคม 2497	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2505 – 2511	ประถมศึกษาตอนปลาย วัดหนองตำลึง จังหวัดชลบุรี
	พ.ศ. 2512 – 2514	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี
	พ.ศ. 2515 – 2518	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครูตอนต้น วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
	พ.ศ. 2519 – 2520	ปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
	พ.ศ. 2521 – 2522	อาจารย์ 1 ระดับ 2 โรงเรียนปิ่นเกล้าวิทยาคม กรุงเทพฯ
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2523 – 2525	อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์
	พ.ศ. 2526 – 2527	ช่วยราชการกองกลาง สำนักงาน อธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
	พ.ศ. 2528 – 2536	หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
	พ.ศ. 2537	ช่วยราชการฝ่ายนิติกร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
	พ.ศ. 2538 – 2539	หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ ศูนย์พัฒนาบุคลากร ปีโตรเคมี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
	พ.ศ. 2540 - 2544	เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อ โครงการเงินแห่งชาติ ธนาคารโลก สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
	พ.ศ. 2545 – ปัจจุบัน	หัวหน้ากลุ่มงาน การพัฒนาการศึกษา กองงานวิทยาเขต สำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล